

Oxford Research A/S, juni 2013

EVALUERING AF BØRNS VILKÅRS BISIDDERKORPS

Rapport udarbejdet for Børns Vilkår

Evaluering af Børns Vilkårs bisidderkorps.

Kolofon:

Udgivet af Børns Vilkår

Udgivelsesår: 2013

Forfatter: Oxford Research

Kontakt

Spørgsmål til rapportens indhold kan stilles til chefanalytiker i Oxford Research, Sandy Brinck, sbr@oxfordresearch.dk, T: 2810 0836.

Om Oxford Research - Knowledge for a better society

Oxford Research er en specialiseret videnvirksomhed med fokus på velfærd, erhverv og regionaludvikling. Inden for disse områder arbejder vi blandt andet med viden- og innovationssystemer, udvikling af kommuner og regioner samt social-, uddannelses-, integrations- og arbejdsmarkedspolitik.

Oxford Research gennemfører evalueringer og analyser af aktuelle udviklingstendenser og problemstillinger. Vi rådgiver om strategiudvikling, faciliterer udviklingsprocesser og formidler vores viden på undervisningsforløb og seminarer.

Oxford Research er grundlagt i 1995 og har selskaber i Danmark, Norge, Sverige og Finland. Oxford Research er en del af Oxford Gruppen.

Oxford Research A/S
Falkoner Alle 20, 4.
2000 Frederiksberg C
Danmark
(+45) 33 69 13 69
office@oxfordresearch.dk
www.oxfordresearch.dk

Indholdsfortegnelse

Kapitel 1. Sammenfatning	5
Kapitel 2. Baggrund	7
2.1 Præsentation af forsøgsprojektet	7
2.2 Evalueringens metoder	11
2.3 Projektets forandringsteori	15
2.4 Rapportens opbygning	16
Kapitel 3. Implementering af indsats og aktivitet.....	17
3.1 Indsats: Korps af professionelle bisiddere.....	18
3.2 Aktiviteten: Børn modtager professionel bisidning.....	19
3.3 Opsummering på indsats og aktivitet	23
Kapitel 4. Virkningen af professionel bisidning	25
4.1 Børneperspektivet.....	25
4.2 Myndighedsperspektivet.....	33
4.3 Relationsperspektivet.....	39
4.4 Opsummering og diskussion.....	43
Kapitel 5. Konklusion	49
Kapitel 6. Casestudier	53
6.1 Max	54
6.2 Daniel	61
6.3 Andreas	65
6.4 Lucas	69
6.5 David, Tobias, Sigurd og Malte	75
6.6 Louise	78
6.7 Mikkel	83
6.8 Carina	89

Kapitel 1. Sammenfatning

Børns Vilkår har modtaget en satspuljebevilling til afprøvning af professionel bisidning i stor skala. Afprøvningen har skullet afsøge behovet og virkningen af professionel bisidning, samt hvorvidt såvel behov og virkning afhænger af karakteristika hos barnet/den unge eller i sagsindholdet.

Oxford Research har evalueret et forsøgsprojekt gennemført i fire kommuner (Aalborg, Odense, Aabenraa og Herlev) over to år (2011-2013), hvor der i hver kommune har deltaget ti sagsbehandlere, som systematisk har tilbudt børnene/de unge at få en professionel bisidder.

Sammenfattende viser evalueringen, at børnene/de unge oplever et behov for at blive støttet i at få deres perspektiv frem i sagsbehandlingen. Ligeledes er der behov for at få forklaret indhold, oversat begreber og sprogbrug samt få overblik over processen.

Børnene/de unge oplever, at den professionelle bisidder:

- lytter og giver anerkendelse
- giver tryghed og opbakning
- forklarer og hjælper med at bearbejde
- "sætter gang i tingene" og sikrer rettigheder.

De to første punkter kan for så vidt opnås via en hvilken som helst form for bisidning, mens de to sidste punkter vurderes at have en klar sammenhæng med bisidderens børnefaglige baggrund. Det er derudover også evaluators vurdering, at anerkendelsen øges af, at bisidder er en neutral person, som barnet/den unge ved ikke selv har interesser i sagen. Den professionelle bisidder udfylder en anden funktion end en fodboldtræner eller en lærer som bisidder.

Evalueringen har kredset om, hvorvidt de opnåede effekter ville kunne opnås uden en ekstra aktørs involvering. Dette fokus beror på, at mange sagsbehandlere har udtrykt skepsis og samtidig angivet, at deres rolle som sagsbehandlere er at varetage barnets tarv. Evalueringen har således afdækket en række misforståelser og uklarheder i roller og funktioner.

Sagsbehandlernes oplevelse af at skulle afgøre en sag ud fra barnets bedste er ikke alene prisværdig, men også lovfæstet. Dette skal imidlertid ske ud fra en helhedsvurdering og under hensyntagen til lovgivning, økonomiske rammer, faglige vurderinger og meget andet. Sagsbehandleren har dermed ikke mulighed for at anlægge et rent børneperspektiv – det er ganske enkelt ikke myndighedens funktion. Bisidderen kan tilbyde barnet en kvalitativ anden funktion, end sagsbehandlerne har mulighed for.

Dette får evaluatoren til at vurdere, at de professionelle bisiddere ikke alene bidrager med et udbytte til barnet/den unge, men også er med til at tydeliggøre rollerne. Nogle sagsbehandlere oplever da også, at de ved bisidderens mellemkomst får ny viden om barnets perspektiv.

Den professionelle bisidning bidrager med noget særligt qua sin faglighed og sin neutralitet. Evaluatoren vurderer derfor også helt overordnet, at der er behov for professionel bisidning, fordi professionel bisidning hjælper barnet/den unge til reel inddragelse og forståelse af sagsbehandlingen. Evalueringen kan ikke udpege særlige aldersgrupper eller sagstyper, som har specielle behov eller særligt udbytte af bisidning.

Kapitel 2. Baggrund

Inddragelse af børn og unge i beslutninger omkring deres eget liv har gennem flere år været i fokus og skabt både øget bevidsthed omkring at give børnene indsigt i deres situation og øget bevidsthed om at lytte til deres ønsker og behov. Som en del af denne udvikling har børn og unge siden 2007 haft ret til en bisidder ved møder i forbindelse med sagsbehandlingen i sociale børnesager (Servicelovens § 48 a). Bisidningen er helt parallel til voksnes mulighed for at have et par ekstra ører med til møder og blive støttet i at huske, afklare og få fremlagt sit perspektiv på situationen.

Siden oktober 2008 har Børns Vilkår tilbudt børn og unge at få en professionel bisidder med en børnefaglig baggrund. Børns Vilkår har således gjort det muligt for børnene/de unge ikke blot at have en god nabo, spejderleder eller træner med, men at få en voksen med, der har indsigt i Serviceloven og barnets rettigheder. Tilbuddet gives som en del af Børns Vilkårs BørneTjeneste og formidles bl.a. via Børnetelefonen, når børn ringer ind.

Børns Vilkår har modtaget satspuljemidler til et forsøgsprojekt med professionel bisidning. Pengene er udmøntet i et forsøgsprojekt i fire kommuner – Herlev, Odense, Aabenraa og Aalborg – som Oxford Research løbende har evalueret, og hvor nærværende rapport udgør afrapporteringen efter at have fulgt forsøgsprojektet over to år (2011-2013).

Formålet med projektet er at udvikle og afprøve Børns Vilkårs bisidderkorps i større skala. Hovedfokus er at afprøve potentialet ved at justere Servicelovens § 48a, således at alle børn opnår ret til en professionel bisidder.

Forsøgsprojektet afprøver dermed virkningen af professionel bisidning, men også et setup for en potentiel udvidet rettighed formidlet via sagsbehandlerne i de fire forsøgs-kommuner.

Forsøgsprojektet fungerer sideløbende med Børns Vilkårs oprindelige bisidderkorps og formidlingskanal. Nærværende evaluering omhandler alene udvidelsen i forsøgskommunerne, men vil dog inddrage relevant viden fra det samlede bisidderkorps, når dette er hensigtsmæssigt til nuancering eller sammenstilling.

2.1 Præsentation af forsøgsprojektet

I dette afsnit introduceres forsøgsprojektet med en beskrivelse af dets organisering og de fire deltagende kommuner. Afsnittet beskriver således de grundlæggende kontekstfaktorer for projektet.

2.1.1 Organisering af bisidderkorpset

Organisatorisk er bisidderkorpset placeret under BørneTjenesten i Børns Vilkår, der ud over bisidderkorpset bl.a. indeholder projekt børneinddragelse og projekt erstatningssag. Bisidderkorpset har tilknyttet tre specialkonsulenter, som har opdelt korpset under sig efter regioner.

Ved projektets begyndelse rekrutterede Børns Vilkår bisiddere dels ved annoncering på egen hjemmeside, dels ved præsentation af projektet på uddannelsesstederne Metropol

og Ålborg Universitet. Der kom ca. 100 ansøgninger, hvilket viser en interesse for opgaven blandt professionelle, som har givet Børns Vilkår et godt rekrutteringsgrundlag for bisidderkorpset. Herefter er rekruttering sket lokalt efter behov.

Fra projektets start var det tanken at afprøve muligheden for, at bisidderkorpset bestod af en blanding af socialrådgiverstuderende og uddannede socialrådgivere samt andre færdiguddannede med en børnesagkyndig profil. Det viste sig imidlertid svært at rekruttere studerende, hvilket Børns Vilkår mener dels skyldes, at Børns Vilkår stillede høje krav, hvilket resulterede i, at de studerende var så langt i deres studium, at bacheloropgaven stod for døren. Det brede rekrutteringsgrundlag bestod dermed i overvejende grad af uddannede - ofte med betragtelig erfaring. Seks ud af 22 bisidder har dog været studerende.

Bisidderne oplæres via et årligt internatkursus, samt en kort introduktionsperiode. Herudover får de forskellige publikationer fx "A-Z om bisidningen".

Efter oplæringen har bisidderkorpset på regional basis refleksionsmøder med deres respektive specialkonsulent én gang i kvartalet. Derudover foregår individuel telefonisk sparring med den tilknyttede specialkonsulent.

Administrationen af det konkrete bisidningsforløb er over for evaluator beskrevet som følger.

1. **Matchning mellem barn og bisidder.** Matchning sker primært ud fra geografi, men derudover indtænkes, hvorvidt der er særlige behov, der skal tages hensyn til i forhold til kompetence, fx ved små børn.
2. **Kontakt mellem barn og bisidder.** Efter matchning skaber specialkonsulent kontakten mellem barn og bisidder.
3. **Opfølgning.** Efter første kontakt mellem barn og bisidder følger specialkonsulent op over for bisidder.
4. **Ad hoc-sparring.** Konkret sparring mellem bisidder og specialkonsulent sker herefter på bisidders efterspørgsel.

Projektet har en overordnet projektleder for evalueringen og en følgegruppe tilknyttet.

2.1.2 Samarbejde mellem Børns Vilkår og forsøgskommunerne

Samarbejdet mellem forsøgskommunerne og Børns Vilkår foregår på to niveauer:

- Ledelsesniveau: de kommunale ledere og afdelingschefen for BørneTjeneste
- Sagsniveau: sagsbehandlere og specialkonsulenterne.

På begge niveauer gennemføres kvartalsmøder mellem hhv. ledelserne og mellem sagsbehandlere og specialkonsulenterne. Hertil kommer løbende bilateral kontakt efter behov.

På ledelsesniveau har der derudover i projektets startfase været afholdt flere fælles møder. Heriblandt seminar ved opstart, midtvejs og afsluttende afholdt af evaluator. Evaluator vurderer, at disse seminarer har bidraget til den fælles forståelsesramme omkring projektet og de forskellige aktørers vilkår i projektet samt ikke mindst til fortolkning af evalueringens resultater og læring undervejs.

Udviklingsseminaret ved evalueringens opstart blev derudover fulgt op af to seminarer med deltagelse af hver to kommuner, hvor Børns Vilkår på opfordring fra kommunerne særligt havde fokus på formidlingen af tilbuddet om en professionel bisidder til de kon-

krete børn og unge. Disse seminarer var ikke en del af den oprindelige projektplan, men efterspørgslen fra kommunerne var udtalt, og Børns Vilkår reagerede meget hurtigt herpå.

Evaluator finder, at samarbejdet er struktureret hensigtsmæssigt ved både at foregå på et praktisk og et ledelsesmæssigt niveau.

De lokale projektledere er da også generelt positive over for samarbejdet, men erkender, at det har krævet tilvænning.

"Vi har et fint samarbejde. De er lydhøre og forsøger at være kreative sammen med os. De er meget medspillere. Både på sagsniveau og projektniveau. I starten oplevede vi, at det var vanskeligt med en ekstra part inde. Det er ikke mit indtryk længe. Det glider fint. Det er hjælpsomt, og der er ikke længere modstand fra sagsbehandlerne"(lokal projektleder ved fortolkende interview).

Citatet påpeger også, at projektlederen oplever, at der fra sagsbehandlerne i starten var en skepsis, som skulle overkommes.

En anden lokal projektleder anfører, at projektet har været med til at åbne deres øjne for, hvordan organisationer og forvaltning kan bruge hinanden.

"Samarbejdet med Børns Vilkår har været en succeshistorie. Det er en organisation, som ser det fra en anden side, og vi kan vidensdele. Det er ikke lutter lagkage. Børns Vilkår har indberettet nogle af vores sager til Ankestyrelsen, men selv der har vi haft en god dialog om det. Det har været rigtig givtigt, og det tager jeg med mig. Der er et landskab her af organisationer, som vi godt kunne dyrke noget mere og hjælpe hinanden"(lokal projektleder ved fortolkende interview).

Også hos Børns Vilkår har samarbejdet givet anledning til refleksioner i et mere overordnet perspektiv, og afdelingslederen nævner det som en af de største succeser i projektet, at der via projektet er skabt et forum for drøftelse af myndighedsudøvelsen i praksis.

"Vi er kommet tættere på at kunne snakke om nogle af de ting, som man ikke snakker så meget om, fx at sagsbehandleren har et myndighedsperspektiv, og at der er meget magt i det. At de ofte sidder bag lukkede døre og træffer beslutninger som myndighed. At få rejst en lille bitte smule af sådan nogle tanker. Det har givet os en langt større forståelse for vigtigheden af at få det debatteret [børns rettigheder i praksis] og få foldet det ud"(afdelingsleder i Børns Vilkår ved fortolkende interview).

Evaluator vurderer, at både kommuner og Børns Vilkår har fået en særlig indsigt i hinandens vilkår. Debatterne på seminarer og workshops har vist, at meget af det, som blev taget for givet, at alle havde kendskab til, eller naturligt at alle havde en fælles fortolkning af, ikke nødvendigvis var så entydigt. De fælles drøftelser har efter evaluators vurdering klart skabt læring, som rækker ud over projektet.

2.1.3 De fire forsøgskommuner

De fire deltagende kommuner er som tidligere nævnt Aalborg, Odense, Aabenraa og Herlev. Størrelsesmæssigt repræsenterer forsøgskommunerne en stor spændvidde med Aalborg og Odense som de største og med et meget stort spænd ned til Herlev som den mindste.

I tabel 1 nedenfor er nøgletal for de deltagende kommuner opgjort for herved at give indblik i kommunerne i forhold til sagområdet omkring børn.

Tabel 1: Nøgletal for forsøgskommunerne

Kommune	Indbyggere i alt*	Børn under 18 år*	Anbragte børn (absolut)**	Anbragte børn (relativt)	Familier, som i årets løb har modtaget familierettet støtte (antal familier netto)***
Aabenraa	59.298	12.785	224	1,8 %	329
Odense	193.370	38.770	513	1,1 %	1.117
Aalborg	203.448	39.220	546	1,4 %	1.002
Herlev	26.958	5.922	72	1,2 %	105

Kilde: Danmarks Statistik, Statistikbanken 2013

*Befolkningsopgørelse K1 2013

** BU02A

*** BIS55

I tabel 1 ses bl.a., at Aabenraa Kommune er den af de fire kommuner, som har den største andel anbragte børn. Aabenraa Kommune har samtidig et forholdsvis højt antal familier, der modtager støtte sammenlignet med de tre øvrige kommuner.

Kommunernes deltagelse sker på baggrund af, at Børns Vilkår skrev ud til 12 børne/familiedirektører. Fem kommuner meldte positivt tilbage, heriblandt de fire deltagende kommuner. I kommunerne er der forskellige processer og niveauer for beslutningen om deltagelse. Såvel den reelle som den oplevede beslutningsproces forud for kommunernes deltagelse kan formodes at have betydning for ejerskabet i kommunen og dermed engagement og holdning til forsøgsprojektet.

I **Aalborg** er projektets opståen i kommunen lidt uklart for de deltagende, men den daværende lokale projektleder formoder, at det er en tidligere leder, der har taget initiativ til kommunens deltagelse. I Aalborg er de deltagende sagsbehandlere både medarbejdere, som selv har valgt at deltage, og medarbejdere der er blevet opfordret. Den lokale projektledelse er udskiftet flere gange undervejs. Ved afslutningen konkluderer den sene projektleder, at opmærksomheden af denne grund er dalet, og at den ledelsesmæssige opbakning og fokus er central.

I **Odense** er deltagelsen besluttet på allerhøjeste ledelsesniveau i forvaltningen, og projektet fik derfor også ifølge dem selv en lidt skæv start, i og med at sagsbehandlerne fik deres første viden om projektet via dagspressen. Projektlederen vurderer dog, at der efter en lidt skæv start var store og positive forventninger blandt sagsbehandlerne. I Odense har de ti deltagende sagsbehandlere selv meldt sig til deltagelse i projektet. Projektlederen påpeger ved afslutning, at der har været stor udskiftning blandt sagsbehandlerne, og at dette har udfordret projektet. Samtidig har der været organisationsændringer af flere gange, hvilket projektlederne også anser for en hæmmende faktor for projektet.

I **Aabenraa** er initiativet taget af afdelingschefen. Sagsbehandlerne har selv meldt sig som deltagere. Ved afslutningen påpeger projektlederen, at indførelsen af et nyt fagsystem har overskygget projektet, hvor hun også som leder har prioriteret at holde gejsten i forhold til denne opgave.

I **Herlev** er deltagelse sket på initiativ af nærmeste leder til de deltagende og fremstår som en bottom-up-beslutning. Alle sagsbehandlere deltager, og projektlederen udpeger ikke særlige kontekstuelle forhold, som har udfordret projektet undervejs.

Uanset forskellige beslutningsfora og –processer vil evaluator påpege, at der alene på baggrund af ønsket om deltagelse er tale om fire forsøgskommuner, som ønsker og har et positivt fokus på børns rettigheder og børnenes muligheder for at få en professionel bisidder. Alle kommuner har en børnepolitik, og flere informanter nævner i interview foretaget ved projektets begyndelse, at man allerede har fokus på inddragelse af børn, hvilket på forskellig vis er udmøntet i mere eller mindre monitorerende kvalitetssystemer.

Evaluator noterer sig derudover, at flere af kommunerne er organiseret således, at de ti deltagende sagsbehandlere er placeret geografisk forskellige steder og dermed også væk fra den lokale projektledelse. Dette forhold kan meget vel have betydning for muligheden for både at følge op på projektet og sikre en fælles forståelse af projektets formål og dets implementering.

I de fire kommuner har kontaktpersonen til Børns Vilkår og evaluator haft forskellige betegnelser. Nogle steder har koordinatoren være benævnt projektleder, mens det i andre kommuner har anvendt vedkommendes stillingsbetegnelse. For at opretholde anonymiteten og give læseren et overblik i evalueringen benævnes koordinatorene, projektledere, afdelingschefer og teamkoordinatorene m.v., der har varetaget kommunens kontakt til Børns Vilkår alle "lokal projektleder".

2.2 Evalueringens metoder

Evalueringen er en virkningsevaluering, som følger forsøgsprojektet gennem hele projektperioden. Virkningsevalueringens model er oversat og bearbejdet til dansk af professor i evaluering Peter Dahler-Larsen¹, men har rødder i den amerikanske evalueringstradition for *teoribaseret evaluering*, som udfoldes hos Pawson & Tilley (1997).² Omdrejningspunkt er, at de forventede sammenhænge mellem indsatser og effekter beskrives forud for evalueringen (forandringsteorien), og derefter testes forandringsteorien empirisk. Virkningsevalueringen afdækker således den opstillede forandringsteori for projektet ved at efterprøve, om de forventede forandringer rent faktisk sker.

Uoverensstemmelser mellem empiri og teori kategoriseres i to forklaringstyper: Dels hvorvidt forandringerne adskiller sig fra forventningen på baggrund af implementeringsfejle, hvor led i forandringskæden ikke forløber som forventet (proces). Dels hvorvidt forandringerne adskiller sig fra forventningerne på baggrund af, at indsatsen ikke påvirker i samme omfang eller form som forventet (teori).

Et særligt kendetegn for virkningsevaluering er, at *konteksten* for den evaluerede indsats betragtes som afgørende for vurderingen af indsatsens effekter. Evaluators opgave er i følge Pawson og Tilley at identificere, hvordan en indsats virker ved tilstedeværelsen af bestemte faktorer i konteksten (de såkaldte "context-mechanism-outcome-

¹ Dahler-Larsen og Krogstrup: Nye veje i Evaluering, Systime, 2003.

² Pawson & Tilley: Realistic Evaluation, London: Sage, 1997

konfigurationer"). I modsætning til den eksperimentelle tilgang til effektevaluering forsøger virkningsevaluering således ikke at isolere indsatsen fra konteksten, men integrerer derimod konteksten som en væsentlig del af forandringsteorien. De processer, som indsatsen forventes at sætte i gang, kan hæmmes eller fremmes af forskellige kontekstfaktorer, eksempelvis forskellige organisationsstrukturer i kommunerne.

2.2.1 Datagrundlaget for evalueringen

For at teste forandringsteorien er der foretaget både kvantitativ og kvalitativ dataindsamling. Vægtning har dog ligget på de kvalitative data, i og med at den professionelle bisidning som indsats gennemføres under meget forskellige kontekstuelle forhold. De grundlæggende kontekstfaktorer i kommunerne er beskrevet ovenfor, men hertil skal lægges hvert enkelt barns/unges situation. Med henblik på netop ikke at isolere indsatsen, men derimod se den i samspil med konteksten, er de kvalitative data tillagt størst vægt.

Evalueringen har indsamlet data på to niveauer: projektniveau og caseniveau.

Projektniveau

På projektniveau er der foretaget måling ved projektets start, midtvejs og ved evalueringens afslutning. Kvantitativt indeholder evalueringens designet indsamling af data via registreringsskema fra de 40 deltagende sagsbehandlere, der omhandler profilen på børn, som har sagt hhv. ja eller nej tak til tilbuddet om bisidning. Dette metodiske greb blev endelig udviklet ved udviklingsseminaret i dialog med forsøgskommunerne for herved at tilpasse registreringerne de reelle muligheder i den kommunale verden.

Ved midtvejsevaluering modtog evaluator registreringsskemaer fra kommunerne, men ved den afsluttende dataindsamling var opgaven blevet overskygget af hverdagen, hvorved halvdelen af kommunerne skulle genskabe oplysningerne, for at data kunne indsamles. En sådan proces vurderer evaluator ikke understøtter validiteten af data, hvorfor registreringsdata som metodisk element erstattes ved slutmåling af opgørelser fra Børns Vilkår om antal af bisiddersager. Herved mistes muligheden for at sammenholde de børn, der hhv. har taget imod tilbuddet eller afvist tilbuddet.

De kvalitative data består af interview og fælles refleksioner på seminarer og møder. Data fra seminarer og møder er både indhentet i fora alene mellem Børns Vilkår og evaluator og ved seminarer med deltagelse af forsøgskommunerne. Der er ved midtvejsmåling og slutmåling foretaget fortolkende interview, hvor informanterne er blevet inddraget i refleksioner over evalueringens øvrige datagrundlag.

De lokale projektledere og nøglepersoner i Børns Vilkår har deltaget i de fortolkende interview ved alle målinger. Ved midtvejsmåling har de fortolkende interview derudover været suppleret af to deltagende sagsbehandlere og to bisiddere, som i disse tilfælde er interviewet på projektniveau (i modsætning til deres deltagelse i casestudier jf. nedenfor). Ved slutmåling er tre videnspersoner inddraget i de fortolkende interview. Videnspersonerne er valgt for at give forskellige perspektiver på baggrund af særlig faglig viden. Professor mso Hanne Warming er interviewet, fordi Warmings forskningsområde ligger tæt op ad projektet, og hun af samme grund sidder i projektets følgegruppe. Børne- og Kulturdirektør i Herlev Kommune Flemming Olesen er valgt på baggrund af Herlev Kommunes deltagelse i projektet, hvor Børne- og Kulturdirektørens perspektiv repræsenterer et overordnet blik på projektets betydning. Børne- og Ungechef i Ærø Kommune Jes Jørgensen er valgt som informant, fordi Ærø Kommune ikke har deltaget i projektet,

men dog kender bisidderkorpset fra sager uden for forsøgsprojektet. Herved opnås et eksternt blik på projektets resultater.

I tabel 2 gives en oversigt over dataindsamlinger på projektniveau.

Tabel 2: Oversigt over dataindsamling på projektniveau

Dataindsamling	Kilde
Desk research	Kommunernes hjemmesider og publikationer
Udviklingsseminar	Børns Vilkår og forsøgskommunerne repræsenteret med mindst to deltagere
Midtvejsworkshop	Børns Vilkår og forsøgskommunerne med mindst to repræsentanter
Slutseminar	Børns Vilkår og forsøgskommunerne med mindst to repræsentanter + projektets følgegruppe
Interview af lokale projektleder (start, midt og slut)	Lokale projektledere
Fortolkende interview (midt og slut)	Projektleder for evalueringen i Børns Vilkår Afdelingschef for BørneTjenesten Specialkonsulenter i BørneTjenesten (to ved midtvejsmåling og tre ved slutmåling) To bisiddere, som har deltaget i bisidning i forbindelse med projektet (kun midtvejsmåling) To sagsbehandlere, som er tilknyttet projektet (kun midtvejsmåling) Tre videnspersoner: Professor mso Hanne Warming Børne- og Kulturdirektør i Herlev Kommune Flemming Olesen Børne- og Ungechef i Ærø Kommune Jes Jørgensen
Registreringsdata	Fra kommunerne (alene ved midtvejsmåling) Fra Børns Vilkår
To fokusgruppeinterview	Unge der har modtaget professionel bisidning

Kilde: Oxford Research 2013

Caseniveau

Som et bærende element i evalueringen indgår otte casestudier, hvor en bisiddersag belyses fra et 360-graders perspektiv. I casestudierne indgår følgende kilder:

- Barnet
- Forælder

- Sagsbehandler
- Bisidder
- Evt. plejeforælder/ institution.

Sidstnævnte kilde er tilføjet undervejs i evalueringen på baggrund af erfaringer fra de gennemførte casestudier. Flere af de børn/unge, som udgør hovedpersonen i casen, er anbragt uden for hjemmet, hvorfor det blev klart, at perspektivet fra en voksen med den daglige kontakt til barnet er relevant i forhold til at kunne vurdere barnets udbytte samt give et så fyldestgørende billede af så mange af sagens relationer som muligt.

Evaluator har i sit metodedesign ønsket casestudier, som er meget forskelligartede for herved at opnå så stor en variation i udbytte og forudsætninger herfor som muligt.

Der er således tale om cases, hvor aldersspredningen er fra 7 til 19 år. Flere af casepersonerne er udviklingsmæssigt ikke alderssvarende. Indholdsmæssigt varierer de gennemførte cases mellem afgørelse om et klubtilbud til anbringelser. Omstændighederne omkring børnene/de unge har været vidt forskellige, og evaluator vurderer, at der med de otte cases er tale om en variation, der efterlever ønsket om "ekstrem cases".

I det oprindelige evalueringdesign var der lagt op til gennemførelse af 12 casestudier, men på baggrund af et langt mindre rekrutteringsgrundlag end forventet blev antallet af casestudier nedjusteret til otte ved et møde mellem Børns Vilkår og evaluator i marts 2013.

Nedjusteringen af antallet af cases modsvarer af, at der som en del af slutmålingen er gennemført to fokusgruppeinterview med unge, som har modtaget professionel bisidning (jf. tabel 2 ovenfor). Der blev afholdt et fokusgruppeinterview i Jylland med tre deltagere og et på Sjælland med seks deltagere. De deltagende var alle over 15 år og kom ikke fra forsøgskommunerne. Deltagerne modtog et gavekort til biografen på 200,- kr. Målet med dette metodiske greb var at styrke børneperspektivet på projektniveau til fortolkning af de samlede vurderinger af bisidderkorpset.

Det bemærkes, at der er en overvægt af drenge i de otte cases, hvoraf kun to omhandler piger – jf. oversigten i kapitel 6. Denne overvægt afspejler ikke det typiske billede af børn, der får bisidning gennem Børns Vilkår. Der er derimod en tendens til, at det typisk er piger, der benytter sig af professionel bisidning. Dette var især tydeligt ved de to fokusgruppeinterviews, hvor 8 ud af i alt 9 deltagere var piger. Evaluator vurderer derfor, at den samlede evaluering ikke viser et skævt billede af børn, som modtager professionel bisidning.

Data fra Børns Vilkår

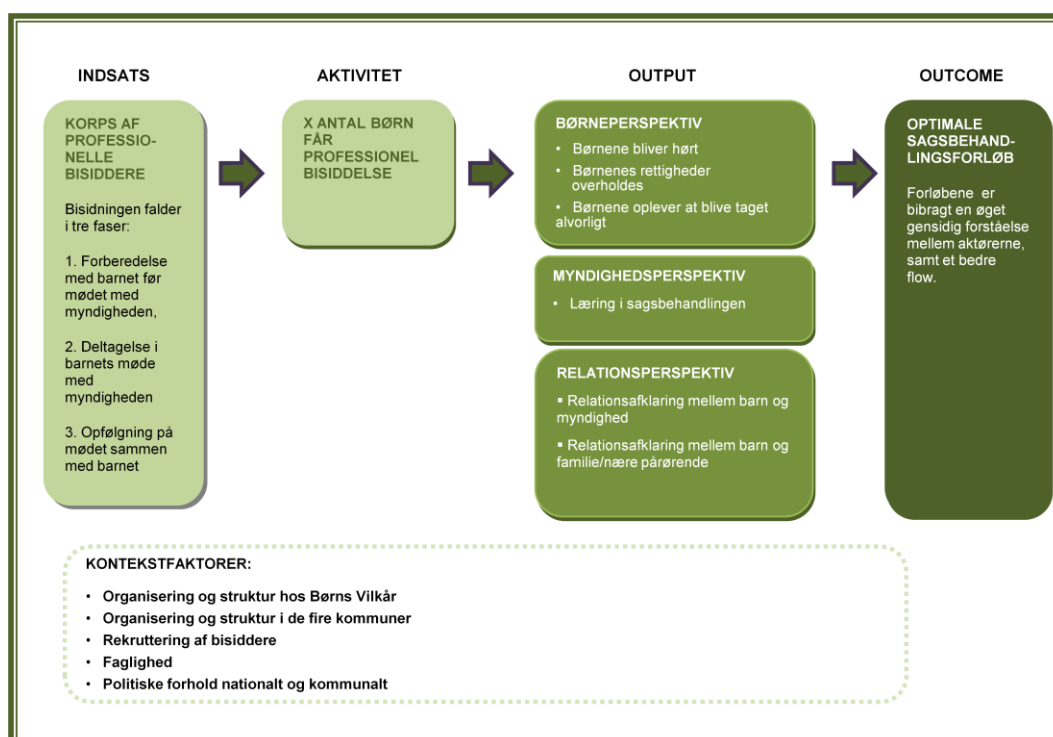
Evalueringens datagrundlag er derudover suppleret af statusskrivelser, årsrapporter og egen dataindsamling i Børns Vilkår. Sidstnævnte drejer sig om løbende registreringer i forbindelse med henvendelser og gennemførelser af bisidning; gruppeinterview af børn der har modtaget bisidning og et spørgeskema til sagsbehandlere, som har deltaget i møder, hvor en professionel fra Børns Vilkår har bisiddet barnet/den unge.

Af disse data anvendes primært registreringsdata. De øvrige kilder er meget sparsomme - fx otte svar i et spørgeskema til sagsbehandlere – derudover er data indhentet under det særlige vilkår, at det er udbyder selv, som har forestået dataindsamlingen, hvilket naturligt giver en risiko for bias.

2.3 Projektets forandringsteori

Evalueringen foretages som en virkningsevaluering, hvor evaluatoren sammen med Børns Vilkår har opstillet en forandringsteori for projektet. Evalueringen afprøver, om disse forventninger til forandringer opnås samt hvorfor eller hvorfor ikke. Herunder hvilke fremmende eller hæmmende faktorer evalueringen viser. Forandringsteorien er illustreret i figur 1.

Figur 1: Forandringsteorien for forsøgsprojekt omkring Børns Vilkårs bisidderkorps

Indsatsen er et korps af professionelle bisiddere organiseret af Børns Vilkår. Bisiddere forventes at være hhv. socialrådgiverstuderende, uddannede socialrådgivere eller andre med en lignende faglig profil. Hovedparten er fra projektets begyndelse uddannede socialrådgivere.

Projektet er afgrænset til fire kommuner, hvor der i hver kommune indgår ti sagsbehandlere, som i alle børnesager tilbyder bisidning via Børns Vilkårs professionelle bisidderkorps. Evalueringen omhandler således kun en del af den professionelle bisidning, som gennemføres af Børns Vilkårs bisidderkorps.

Bisidningen falder i tre faser: Først forbereder bisidderen barnet på mødet med myndigheden, dernæst deltager bisidderen i barnets møde med myndigheden, og afslutningsvis følger bisidderen op på mødets indhold og konsekvenser sammen med barnet.

Aktiviteten er den konkrete bisidning af de børn, som tager imod tilbuddet om professionel bisidning. Bisidderens rolle er som udgangspunkt ikke at være handlingsanvisende over for myndighederne i forhold til sagsindholdet. Bisidderne er barnets støtte og handler i forhold til, at barnet bliver hørt, og at barnets rettigheder bliver overholdt.

Professionel bisidning forventes at føre til et **output**, hvor barnets rettigheder overholdes, herunder at barnet høres og tages alvorligt i sagsbehandlingen. Dette er den primære forventning til resultatet af den professionelle bisidning. Dette betegnes som **børneperspektivet**. Resultaterne forventes dog samtidig at have afsmittende effekt på den myndighed, som indgår i sagsbehandlingen. Effekten i et **myndighedsperspektiv** forventes at være læring om netop barnets perspektiv. Bisidderens forberedelse af barnet forud for mødet med myndigheden giver mulighed for, at barnet bliver bedre til at udtrykke sine holdninger, forventninger og refleksioner og dermed give et mere klart billede af barnets perspektiv i den konkrete sag.

Ligeledes forventes bisidningen at bidrage til afklaring af relationerne omkring barnet. Dette være sig mellem barnet og myndigheden såvel som mellem barnet og dennes familie eller andre nære relationer. Denne forventning beror på, at refleksionsprocessen mellem bisidder og barn medfører større klarhed for barnet over hans/hendes situation og øvrige aktører i denne situation. Dette betegnes **relationsperspektivet**.

Som **outcome** forventes virkningen af det professionelle bisidderkorps på lang sigt at gøre sagsbehandlingsforløbene mere optimale, bl.a. fordi inddragelsen af barnet fører til en større forståelse af afgørelsen hos barnet, ligesom afgørelsen vil medtage barnets perspektiv i den samlede vurdering. Evalueringen kan kun i meget begrænset omfang berøre virkningen på lang sigt qua evalueringens tidsmæssige afgrænsning.

Som en væsentlig del af virkningsevalueringen er fokus på **den kontekstuelle ramme**, forsøgsprojektet foregår i, fx den kommunale organisering, økonomi, fagligheden hos sagsbehandler såvel som bisidder vil blive inddraget løbende i evalueringens analyser. Konteksten omkring den enkelte case har dog vist sig i højere grad at have betydning end den enkelte kommunes kontekst. Derfor er det tillagt vægt i casebeskrivelsernes narrative tilgang at give et indblik i de centrale kontekstfaktorer for casen.

2.4 Rapportens opbygning

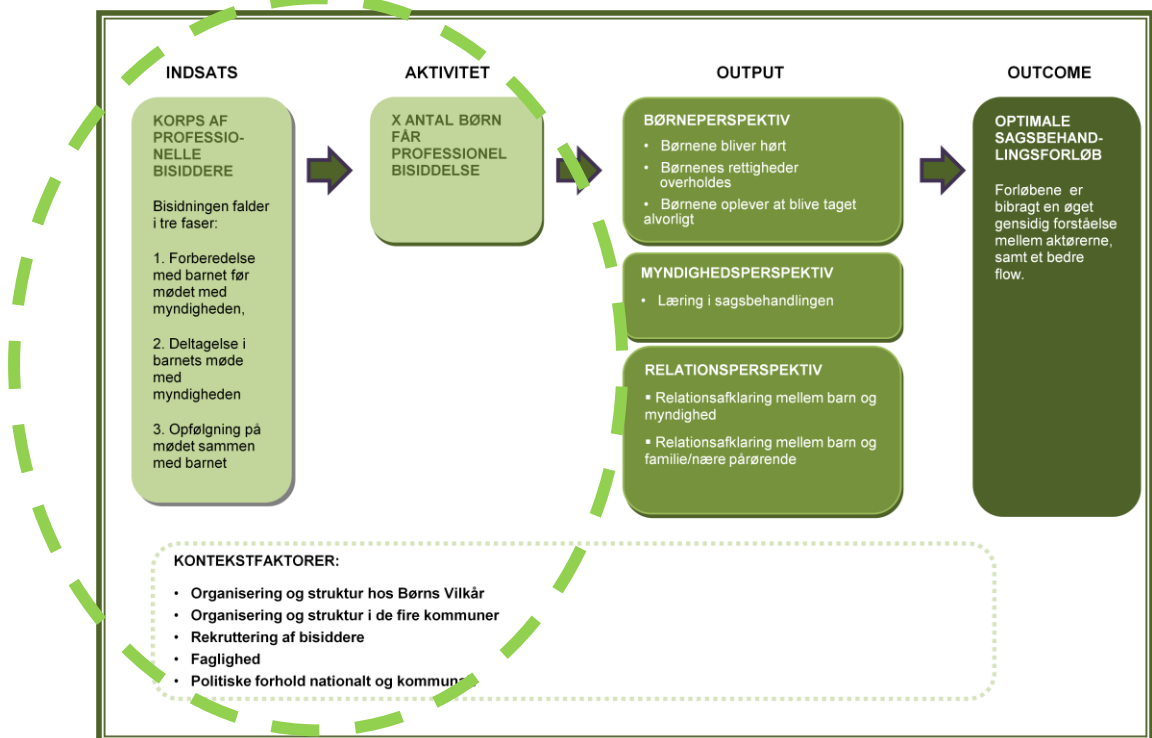
Rapporten følger forandringsteorien ved først at se på indsats og aktivitet i kapitel 3. Herefter analyseres virkningen (output og outcome), hvor de otte cases udgør det primære datagrundlag. Dette fører til konklusion og anbefalinger. Sidst i rapporten fremlægges otte særskilte casebeskrivelser.

Kapitel 3. Implementering af indsats og aktivitet

I dette kapitel fokuseres på, hvorvidt forandringsteoriens to første led implementeres. Kapitlet stiller således skarpt på indsats og aktivitet som den forventede forudsætning for output.

I midtvejsevalueringen var implementeringen det primære fokus, idet datagrundlaget for vurdering af virkning på daværende tidspunkt endnu var begrænset.

Figur 1: Fokus for vurdering af implementering

En væsentlig læring i projektet er, at der mellem indsats og aktivitet ligger en formidling af tilbuddet om professionel bisidning, som ikke kan tages for givet på trods af lovgivningens oplysningspligt om bisidning generelt, men derimod kræver særlig opmærksomhed.

Kapitlet vil være opbygget ved først at se på, hvorvidt og hvordan indsatsen er implementeret. Herefter vurderes antallet af børn, der har modtaget professionel bisidning i projektet, hvilket leder over i en samlet vurdering og diskussion af de to forandringsled og processen imellem dem.

3.1 Indsats: Korps af professionelle bisiddere

Etableringen af bisidderkorpset og rekruttering af bisiddere er gennemført ubesværet, idet korpset som sådan eksisterede, men med projektet blev væsentlig udvidet. På trods af at seks bisiddere er startet som studerende, har Børns Vilkår som tidligere beskrevet, at kravene til de professionelle bisiddere er for store til en involvering af studerende som rekrutteringsbase. Børns Vilkår har dog ikke haft vanskeligt ved at rekruttere færdiguddannede fagfolk til opgaven, hvilket også har gjort læringen omkring de studerende mindre betydningsfuld i projektet, men dog væsentlig at erindre sig i forhold til projekter af lignende karakter.

Der er fra start etableret uddannelse og løbende sparring både individuelt mellem bisidder og specialkonsulent samt mellem specialkonsulenten fra Børns Vilkår og bisidderne som gruppe i en region. Det er på denne baggrund evaluators vurdering, at der er en tæt kobling mellem den enkelte bisidder og det, at bisidder repræsenterer Børns Vilkår, samt at bisidderne oplever at være en del af et korps og et større hele.

Projektlederen for evalueringen hos Børns Vilkår understreger således også den professionalisering, projektet har medført, som ikke alene handler om bisiddernes faglige baggrund, men også den faglige ramme, der er omkring korpset.

”Det er en sikring af, hvem vi sender ud, og at de har en socialrådgiverbaggrund. Det er et korps, som ved, hvad de har med at gøre, kender området, kender lovgivningen og i forvejen er professionelle i ft. området.(...) Organisatorisk har vi fået bygget noget op, så vi altid kan tilbyde noget inden for en rimelig tidsramme” (Projektleder for evalueringen hos Børns Vilkår).

Det, som har fyldt i drøftelserne omkring etableringen af indsatsen, har omhandlet bisidderens rolle i de konkrete sager. Afklaringen har haft betydning for korpsets egen forståelse af opgaven, men i høj grad også i forhold til forståelsen hos sagsbehandlere, børn og forældre.

I midtvejsevalueringen blev det beskrevet, hvordan afklaringen ansås som en endnu ikke løst opgave, hvor uklarhed omkring, hvor meget bisidderen måtte sige og gøre skabte nogen usikkerhed særligt blandt de sagsbehandlere, der skulle formidle tilbuddet til børnene. Disse drøftelser er helt forudsigelige, i og med at det i baselineinterview med informanter fra Børns Vilkår fremgik, at projektet netop skulle bidrage til en afklaring af bisidderrollen i forhold til, hvor aktiv en bisidder kan og skal være.

Herunder har bisidders rolle eller ”brand” som vagthund og dermed kontrollerende været et usikkerhedsmoment for sagsbehandlere. Flere bisiddere fortæller, at sagsbehandleren indleder mødet med at forklare bisidder, hvad rollen indebærer og særligt ikke indebærer. Nøgternt set fremstår dette som en hensigtsmæssig kort forventningsafstemning, men det opleves klart af de professionelle bisiddere som en uvenlig belæring.

Bisidderne kredser derudover ofte omkring det svære i alene at formidle barnets ønsker og ikke blande egen faglighed ind i rollen. Et par citater illustrerer dette:

”Jeg bliver udfordret, da min rolle er, at jeg skal få barnets tanker frem uden at blande mine holdninger ind”(bisidder ved casestudie).

”Jeg har ikke noget at skulle have sagt. Jeg skal støtte den unge, men det er jo rådgiveren, der har magten. Den ”kasket” skal man vænne sig til”(bisidder ved casestudie).

Evaluator vurderer, at overvejelser og drøftelser omkring rollen og grænserne vil være en stadig udfordring, fordi bisidderne netop har faglig indsigt til at kunne meget mere end

bisidderrollen foreskriver. Der er således, set fra evaluators side, intet odiøst i denne drøftelse – tværtimod anses den for naturlig og helt central for at kunne udøve rollen hensigtsmæssigt over for børnene. Det er evaluators vurdering, at erkendelsen af balancer og kompleksitet giver de kontinuerlige refleksioner internt i bisidderkorpset, som også anses for nødvendige.

Etableringen af indsatsen fremstår dermed som vellykket, både i forhold til det mere praktiske og den "teambuilding", som skal sikre kvalitet i repræsentationen af Børns Vilkår. Evaluator vurderer ligeledes, at den sparring, som udøves individuelt og i grupper, er yderst gavnlige og bl.a. central i forhold til at holde fokus på bisidders rolle.

3.2 Aktiviteten: Børn modtager professionel bisidning

Rigtig mange børn har siden opstarten af Børns Vilkårs tilbud om professionel bisidder modtaget bisidning. Ifølge årsrapporten for 2012 har 724 børn modtaget professionel bisidning i perioden oktober 2008 til og med 2012.³ Tallene repræsenterer bisiddersager over hele landet. Generelt må det således vurderes, at professionel bisidning er afprøvet i stor skala. 101 af disse bisiddersager er fra de fire forsøgskommuner i forsøgsperioden.

Som nævnt i metodeafsnittet har det været vanskeligt at indsamle korrekte registreringer fra kommunerne særligt i sidste halvdel af projektet. Det er derfor valgt at vurdere aktivitetsniveauet ud fra registreringer hos Børns Vilkår. Ved midtvejsworkshoppen blev det desuden drøftet, at sondringen mellem bisiddersager i de fire kommuner, som klart skete på baggrund af sagsbehandlers oplysninger og bisiddersager, hvor børnene/de unge selv tager kontakt til Børns Vilkår, ikke er en meningsfuld sondring. Argumentet er, at mange børn på baggrund af sagsbehandlers oplysning om muligheden for en professionel bisidder har brug for at overveje tilbuddet og måske efterfølgende selv tager kontakten direkte til Børns Vilkår. Antallet af bisiddersager i de fire kommuner er således opgjort uden skelen til, hvordan børnene er blevet opmærksomme på muligheden herfor.

I tabel 3 nedenfor gives en oversigt over bisiddersager i de fire kommuner og på landsplan. Her fremgår det, at antallet af bisiddersager i de fire kommuner i 2011 var 46, hvilket i 2012 faldt en smule til 44 og i de første fire måneder af 2013 er på 11 bisiddersager. Forventningen kunne have været, at der med øget kendskab og rutine sker en stigning i aktiviteter gennem projektet. Dette er ikke sket, og en lineær fremskrivning for 2013 tyder på endnu et fald.

Omvendt vil man også kunne forvente et dalende aktivitetsniveau over længere tid som udtryk for, at "nyhedens interesse" svinder, og man falder tilbage i gamle mønstre. Flere af de lokale projektledere har ligeledes påpeget udskiftninger i såvel ledelse som sagsbehandlergruppen, indførelse af nye systemer, organisationsændringer m.v., som har udfordret projektets lokale fokus.

Det er dog interessant at bemærke, at andelen af bisiddersager i forhold til det samlede antal børnesager i tre af de fire forsøgskommuner ligger over landsgennemsnittet – andelen af bisiddersager udgør således hhv. 3,1 % i Odense Kommune, 3,4 % i Aalborg Kommune og hele 20,4 % i Herlev Kommune mod et landsgennemsnit på 2,6 %. Det er rimeligt at påpege, at i Aalborg og Odense har projektet koncentreret sig i enkelte afsnit af forvaltningen, hvilket data fra Danmarks Statistik naturligvis ikke tager højde for. Det er således rimeligt at antage, at andelen af bisiddersager i Aalborg og Odense i de konkrete involverede afsnit af forvaltningen ligger højere end kommunernes gennemsnit og

³ Børns Vilkårs Årsrapport 2012, s. 8

dermed også adskiller sig yderligere positivt fra landsgennemsnittet. Aabenraa Kommune således ligger en smule under landsgennemsnittet. Pointen er, at det kan lade sig gøre at øge andelen af børn, som modtager professionel bisidning, hvis man hos myndighederne har fokus på dette. Dette ses særligt ved, at Herlev Kommune har haft held til at få formidlet kontakt til en betydelig andel af de børn, som har en sag i kommunen.⁴

Tabel 3: Oversigt over bisiddersager

Kommune	Antal bisiddersager 2011	Antal bisiddersager 2012	Antal bisiddersager første fire måneder af 2013	Bisiddersager i procent af kommunens børnesager**
Aabenraa	8	2	1	2,3 %
Odense	14	15	4	3,1 %
Aalborg	11	18	6	3,4 %
Herlev	13	9	0	20,4 %
I alt antal bisiddersager i de fire forsøgskommuner	46	44	11	7,3 %
Samlet antal nye bisiddersager hos Børns Vilkår – alle kommuner i landet*	225	276	109	2,6 % ***

* Tallet inkluderer bisiddersagerne fra forsøgsprojektet og omfatter derudover alle øvrige kommuner.

** Antallet af børnesager er her estimeret ved at sammenlægge antallet af børn, der modtager en forebyggende foranstaltning og antallet af børn, der er anbragt (Danmarks Statistik pr. 31. december 2010). Da nogle børn modtager begge typer indsatser, er der risiko for en vis overestimering af antallet af børnesager. De fundne resultater genfindes dog, hvis der udelukkende sammenlignes med antallet af hhv. forebyggende foranstaltninger og anbringelser, hvilket understøtter konklusionen.

*** Gennemsnittet er her beregnet som gennemsnittet af procentandelen (bisiddersager ud af samlet antal børnesager) for de enkelte kommuner. Det vil sige, at de enkelte kommuner har lige stor vægt i gennemsnittet. Beregnes gennemsnittet i stedet således, at der tages højde for den enkelte kommunes størrelse, fås et gennemsnit på 2,0 %.

Kilder: Registreringer indhentet hos Børns Vilkår

Vurderingen af aktiviteten i projektet har hele vejen være fulgt af det skisma, at antallet af bisidninger i Børns Vilkår har været stort og også overgået de samlede forventninger. Mens antallet af bisidninger inden for projektet i de fire kommuner ikke har nået de skøn for aktivitetsniveauet, der blev opstillet ved projektbeskrivelsen. Der har fra starten af projektet i de fire kommuner været en højere forventning til, hvor mange børn der via projektet ville modtage professionel bisidning, end det rent faktisk har været tilfældet.

Med fire kommuner, der selv melder sig, og fyre sagsbehandlere, hvor langt hovedparten også selv har meldt sig som deltagere, kunne man forvente, at billedet havde været omvendt. Engagementet i børns rettigheder og inddragelse i sagsbehandlingen kan dog modsat også være forklaringen på, at billedet rent faktisk er, som det er. Jes Jørgensen, der som vidensperson repræsenterer et eksternt blik på resultaterne, anfører dette.

”Der er noget, der kommer forud for skismaet. De sagsbehandlere, som har sagt ja til at deltage, er måske nok også frontløbere [i forhold til børns rettigheder] dvs. at børnene måske ikke har behovet” (Jes Jørgensen ved fortolkende interview).

⁴”Bisiddersager fra forsøgskommuner relativt til kommunernes antal af børnesager”, Notat fra Børns Vilkår 2013

Denne mulighed eksisterer, men det er dog evaluators vurdering, at det i højere grad påpeger nogle udfordringer, som resulterer i vigtig læring. I tabel 2 kan det også tydeligt ses, at Herlev Kommune har haft væsentlig større succes med at formidle og motivere børnene til at tage imod en professionel bisidder. Herlev er den mindste kommune af alle fire forsøgskommuner og har forholdsmæssigt haft flere bisiddersager end de øvrige tre.

Antallet af bisiddersager var i høj grad fokus for midtvejsevalueringen, hvor det gav anledning til undren og frustration blandt de deltagende sagsbehandlere over, hvorfor børnene ikke sagde "ja tak" som forventet.

I midtvejsevalueringen blev flere mulige årsager analyseret fx ressourcer, tid og faglige forbehold. Evaluator vurderer, at både for projektet og for en fremtidig brug af professionel bisidning er ydre hæmmende faktorer som fx indførelse af nye systemer og personaleudskiftning uundgåeligt. Der, hvor man dog kan lære af evalueringen og dermed positivt påvirke brugen af professionel bisidning, er en meget tydelig påpegnings af, at formidlingen af tilbuddet om bisidning er sværere end først antaget.

3.2.1 Formidling af tilbuddet om bisidning

Hverken evaluator eller Børns Vilkår har fra start set formidlingen som et selvstændigt forandringsled i forandringsteorien. Det står dog klart, at i en processuel forståelse af den professionelle bisidning udgør selve formidlingen en selvstændig handling med flere faldgruber end forventet.

Flertallet af børnene og de unge, der indgår som informanter, er ikke blevet præsenteret for muligheden for at få en bisidder via deres sagsbehandler, men har selv fundet frem til Børns Vilkår ad andre veje – fx gennem forældre eller andre familiemedlemmer, veninder eller via foldere eller plakater på skolen.

At "formidling af tilbuddet" ikke fra start er tænkt som et selvstændigt led i forandringsteorien er set i bakspejlet en forventning om, at sagsbehandlerne i forvejen skal oplyse børnene om muligheden for bisidning, og suppleret af muligheden for professionel bisidning blev således ikke anset for særlig formidlingsopgave.

I projektet har formidlingsudfordringen givet anledning til mange overvejelser omkring årsagerne hertil. Flere informanter har påpeget, at sagsbehandlerne finder det svært at formidle tilbuddet om professionel bisidning med henvisning til uklarhed i forhold til såvel hvad de skal formidle, og hvordan de skal formidle det.

I forhold til "hvad der skal formidles" har myndighedsrepræsentanter både i interview og ved seminar og workshop kredset om klarhed i bisidderollen. Dette har både omhandlet myndighedssidens skepsis i forhold til grænserne for bisidderens involvering og samtidig en faglig diskussion af, hvad bisidder kan tilbyde barnet, som sagsbehandleren ikke kan og skal. I forhold til "hvordan der skal formidles" har der vist sig uklarhed om, hvorvidt sagsbehandleren alene skal oplyse eller også motivere barnet til at tage imod bisidning.

En praktisk forklaring ligger i forståelsen af sagsbehandlerens vilkår for formidlingen, hvor ganske mange andre ting også skal oplyses.

"Jeg ved, at socialrådgiverne gør alt, hvad de kan for at tale klart. Men sagsbehandleren er også fanget i en kontekst, hvor der derudover er en lang tjekliste af ting, de skal igennem. Det bliver let lidt proforma" (lokal projektleder ved fortolkende interview).

Hertil kommer at mange sagsbehandlere oplever at være presset på tid og økonomi samtidig med at omstruktureringer og nye systemer formodentlig har taget en del opmærk-

somhed fra forsøgsprojektet. Det vurderes således, at der er en række praktiske forhold, der har betydning for formidlingen. Det, der handler om definition af bisidderrollen og definitionen af sagsbehandlerens rolle som formidler, er forhold, der med kendskab og dialog kan påvirkes.

Men overvejelserne har også omhandlet den indre logik i sagsbehandlerens oplysningspligt. Flere har på forskellig vis reflekteret over, at sagsbehandleren i sin formidling står i et skisma. Hvis barnet har en god relation til sagsbehandleren, kan tilbuddet for barnet forekomme malplaceret og/eller så en unødvendig tvivl om, hvorvidt barnet faktisk kan stole på sagsbehandler. Eksisterer der derimod en dårlig og konfliktfyldt relation mellem barn og sagsbehandler, kan det være svært for barnet at stole på et tilbud præsenteret af sagsbehandleren.

"Jeg tror, man må konstatere at, vi skal selvfølgelig have fokus på at formidle tilbuddet, men at tro at socialrådgiveren er den bedste til at formidle og motivere børnene til at tage imod tilbuddet, der tror jeg, at man må sige: der er for meget kasket-forvirring" (lokal projektleder ved fortolkende interview).

Det upartiske fremstår meget derimod tydeligt, når barnet selv har henvendt sig direkte til Børns Vilkår.

"Når man selv ringer, så har man styr på det upartiske. Når det er sagsbehandleren, som foreslår en bisidder, kan man jo ikke afvise, at et barn kan sidde og tænke "ja, ja, det er jo en, du vælger for mig"." (lokal projektleder ved fortolkende interview).

Ovenstående ser udfordringen fra myndighedsperspektivet, men også de store børn og unge er bedt om at reflektere på udfordringen omkring formidling af tilbuddet. De unge i et af fokusgruppeinterviewene taler både for og imod sagsbehandlerens formidling. Nedenstående udsagn sammenfatter meget fint skismaet set fra barnets perspektiv:

"Jeg ville måske også være lidt skeptisk – måske er det bare endnu en af dem. Måske er det meget godt, at de ikke smider den mulighed efter en. Der er også noget ved, at man finder det udefra. Man kunne da godt ønske, at de havde sagt det, fordi så kunne man tænke, at så vil de måske gerne mig det godt. Men jeg ville måske være lidt skeptisk." (Malene 19 år ved fokusgruppeinterview).

Andre af de unge er imidlertid enige om, at de ville opfatte det som positivt og imødekommende fra sagsbehandlerens side, hvis vedkommende tilbød dem at få en bisidder med. Det gælder fx deltagerne i det andet af de to fokusgruppeinterview:

"Interviewer: I har selv fundet ud af, at man kunne få en bisidder med. Hvordan ville det have været, hvis sagsbehandleren sagde det?"

C: Det ville have været rigtig godt, det ville være et tegn på samarbejdsvillighed.

T: Jeg synes det samme. Det ville være rart, hvis sagsbehandleren var villig til at give mig den hjælp.

S: Det ville have været rart, så havde jeg ikke været i tvivl om, at hun ville det bedste for mig.

K: Ja, det ville betyde, at de gider gå ind under os. De sagsbehandleres, som vi har haft, der har været mange. Det kunne være rart med ekstra støtte, en der kan hjælpe en, og som tager en alvorligt.

Interviewer: Det ville ikke være underligt [hvis sagsbehandleren sagde det]?"

Alle ryster på hovedet." (Christian 15 år, Trine 15 år, Sidsel 17 år og Katrine 18 år ved fokusgruppeinterview).

Flere af de unge peger dog som ovenstående lokale projektleder også på vigtigheden af at formidle budskabet via andre kanaler – først og fremmest i skolen og meget gerne via personlig formidling fra andre børn og unge, som har prøvet at have en bisidder. På den måde kan man arbejde på at gøre bisidderkorpset lige så kendt, som Børnetelefonen er i dag.

“Jeg ville foreslå, at der kom mere information om bisidderprojekt. Der burde komme nogen ud på skoler og snakke om bisidderkorpset, det ville gøre det bedre, mere synligt og mere seriøst fra kommunens side.” (Malene 19 år ved fokusgruppeinterview).

Evalueringsens fund af formidlingen som et fokusområde og de mange overvejelser på baggrund heraf har ført til, at flere informanter overvejer, hvordan sagsbehandlernes oplysningspligt kan suppleres.

“Vi er jo gået gennem kommunerne, og det er ikke en diskussion, at det skal gå den vej. Det er en ret, og sagsbehandlerne skal kunne oplyse om dette. De har oplysningspligt. Men vi kunne måske også komme ud til andre, andre måder, f.eks. til lærere og pædagoger, og fortælle dem om, hvornår det giver mening.” (specialkonsulent i Børns Vilkår ved fortolkende interview).

Selvom der, som beskrevet ovenfor, kan være delte meninger om, hvornår man reelt har behov for en bisidder – og at det langt fra er nødvendigt i alle typer sager – er der hos børnene og de unge ingen tvivl om, at alle bør kende til muligheden og helst helt fra begyndelsen af en sag.

3.3 Opsummering på indsats og aktivitet

Etableringen af tilbuddet om professionel bisidning er efter evaluators vurdering foregået gnidningsfrit og har skabt en hensigtsmæssig organisering af bisidderkorpset med stor fokus på sparring og dermed kvalitet og professionalisme i ydelsen.

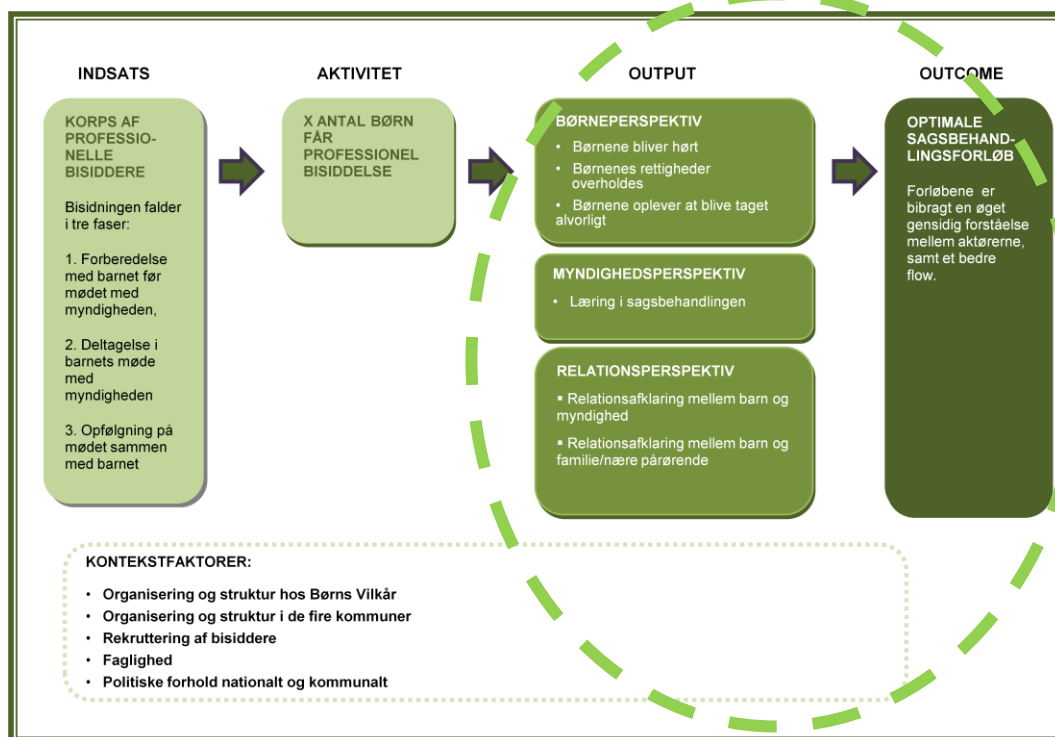
Forsøgsprojektet påviser, at selve formidlingen af tilbuddet om bisidning kræver særlig fokus. Denne læring er relevant udover såvel det konkrete projekt som professionel bisidning generelt. Evaluator vurderer, at erfaringerne både kan give anledning til politisk såvel som fagligt fokus på, hvordan oplysningspligten og dermed sikringen af barnets ret til en bisidder bedst løftes helt konkret af den enkelte sagsbehandler over for et barn.

Kapitel 4. Virkningen af professionel bisidning

Dette kapitel omhandler virkningen af professionel bisidning. I forandringsteorien er den forventede virkning analytisk kategoriseret ud fra hhv. et børneperspektiv, et myndigheds perspektiv og et relationsperspektiv. Disse tre perspektiver præsenteres særskilt nedenfor.

Herefter følger en opsummering og diskussion, hvor fokus er på at vurdere, hvorvidt professionel bisidning på længere sigt kan forventes at føre til den forventede virkning i form af mere optimale sagsforløb.

Figur 2. Fokus for vurdering af virkning

4.1 Børneperspektivet

I det følgende præsenteres virkningen af professionel bisidning set fra børnenes og de unges eget perspektiv. Analysen er alene baseret på børnene og de unges egne udsagn, som er fremkommet i forbindelse med interview og fokusgruppeinterview og forsøger således at præsentere et "rent" børneperspektiv på bisidningen. Implikationerne af bør-

nene og de unges opfattelse af bisidderordningen og bisidders rolle behandles efterfølgende.

Overordnet kan den professionelle bisidnings virkning opsummeres i fire punkter, som på tværs fremstår centrale for de børn og unge, som har medvirket i evalueringen:

- Bisidder lytter og giver anerkendelse
- Bisidderen giver tryghed og opbakning
- Bisidder forklarer og hjælper med at bearbejde
- Bisidder "sætter gang i tingene" og sikrer rettigheder.

De fire punkter udfoldes nedenfor i ovenstående rækkefølge.

Afslutningsvis præsenteres børnenes perspektiv på, hvornår man som barn eller ung har særligt behov for en bisidder, og hvordan rettigheden til en bisidder bedst kan formidles.

4.1.1 Bisidder lytter og giver anerkendelse

Det allervigtigste ved en bisidder er ifølge stort set alle de interviewede børn og unge, at bisidderen lytter til dem, og at de føler sig hørt og dermed anerkendt i deres perspektiv og holdning til deres eget liv. For mange af de interviewede står dette i kontrast til den oplevelse, de har fået ved at tale med en sagsbehandler. Det er således relevant at se på, hvad børnene og de unge fortæller om mødet med sagsbehandleren for at sammenholde oplevelsen af mødet med bisidder hermed.

Mange af de unge fortæller, at frustrationer over mødet med sagsbehandler for dem er den direkte årsag til, at de har taget kontakt til Børns Vilkår for at få en bisidder. Flere af de unge giver således udtryk for en oplevelse af, at de ikke er blevet hørt eller taget alvorligt:

"[X Kommune] er dårlige til at lytte til unge og sætte tid af til de. Man har en time, og det er hvad man har. Ellers laves der en ny aftale, og den ligger flere uger fremme. Det er en nederen oplevelse. Man føler ikke, at man bliver taget seriøst. Man føler, at man er til grin på trods af, at man sagtens normalt kan formulere sig og har et stort ordforråd." (Sidsel 17 år ved fokusgruppeinterview).

Samtidig har mange en oplevelse af, at deres sagsbehandler ikke har sat sig ordentligt ind i deres sag og ikke holder, hvad han/hun lover – fx at der ikke bliver fulgt ordentligt op på det, de fortæller, eller at de ikke som lovet bliver indkaldt til et nyt møde. Nogle oplever ligefrem, at "kommunen tager røven på én".

Andre har oplevet, at et godt forhold til en sagsbehandler pludselig ændres, når problemerne spidser til, og der kommer større økonomiske perspektiver ind i billedet:

"Det at sagsbehandleren vendte, var et kæmpe svigt. Når man går til kommunen, er det jo sidste udvej. Det er ens livslinje." (Malene 19 år ved fokusgruppeinterview).

Mange medgiver dog også, at deres sagsbehandler egentlig er meget flink på selve møderne, og nogle har også oplevet rigtig gode sagsbehandlere, som har lyttet til dem og hjulpet dem med både store og små problemer.

De unge fortæller, at frustrationerne her opstår, når der går for lang tid mellem møderne, og de oplever, at der ikke for alvor sker noget i forhold til de problemer, de selv står med hver dag. Tre unge piger udveksler erfaringer om dette i en af fokusgrupperne:

"T: Den første jeg havde, hun tog mig også seriøst. Hun lyttede til mig, og hørte hvad jeg sagde. Tog en beslutning sammen med mig. Hun hjalp mig. Og holdt møder om, hvordan jeg havde det osv. Hende var jeg glad for.

J: Ja, så snart man er der, har jeg det egentlig fint med hende, men det er mere det, at det tager lang tid. Det synes jeg er ret dårligt. Så det er jo ikke en dårlig oplevelse som sådan, det er bare langtrukne sager. Når jeg var der, var det fint.

S: De sidder jo ikke og stirrer ondt på en. Dem, jeg har, de har jo været flinke, hjælpsomme. Fx havde jeg engang tabt min pung, hvor hun hjalp med at få oprettet NemID osv. det har hun været god til, men hun har også været god til at trække det langt ud." (Trine 15 år, Jane 17 år, Sidsel 17 år ved fokusgruppeinterview).

Der er dog samtidig flere af de unge, hvis sag har kørt over længere tid, som fortæller, at de ofte har fået en ny sagsbehandler med korte mellemrum. Derfor kan man sagtens have en god relation til den ene, men så kommer der pludselig en anden, man skal forholde sig til, og som måske ikke er lige så god. Samtidig giver de unge udtryk for, at det kan være opslidende at skulle fortælle sin historie til en ny, der måske ikke engang har sat sig ind i sagen på forhånd.

De lidt yngre børn fortæller ikke på samme måde direkte om dårlige oplevelser eller frustrationer i mødet med sagsbehandler, men har oftest fået en bisidder på initiativ fra en forælder eller værge. Daniel er nok aldersmæssigt 15 år, men væsentlig yngre i sin udvikling, og det er Daniels far som tager initiativ til, at Daniel skal have en bisidder. Daniel betegner sagsbehandleren som hende fra "lorde kommunen" og udtrykker klart tilfredshed med bisidder uden at kunne specificere betydningen meget præcist.

"Ja, fordi så fik jeg lidt opbakning og støtte, hvis jeg nu skulle svare på nogle spørgsmål, der var svære.(...)Jeg synes, jeg fik det bedre. Jeg havde det godt, og det er faktisk godt med den der bisidder" (Daniel 14 år ved casestudie).

Det er en gennemgående pointe hos børnene og de unge, at bisidder tilbyder en relation, som er meget anderledes end den, de har til sagsbehandler og eventuelle øvrige voksne, som måtte være involveret i deres sag.

Det handler om mig

Både de yngre børn og de unge er enige om, at bisidder – ofte i modsætning til sagsbehandleren – er en person, som lytter og tager en alvorligt. Oplevelsen af pludselig at være hovedperson i sit eget liv, og at ens meninger og holdninger har betydning, er for nogle noget, de har ventet længe på, mens det for andre er en helt ny erfaring:

"For mig var det positivt; endelig var der en der lyttede til mig og kæmpede for mig." (Carina 17 år ved casestudie).

"Hun respekterede mig, og hun undervurderede mig ikke. Hun kunne forklare mig om systemet, og hun var på min side. Det er jeg pænt taknemmelig for. Jeg ved sgu' ikke, hvad jeg ellers ville have gjort." (Maria 17 år ved fokusgruppeinterview).

"Jeg ved ikke, om det er en, der er blevet nøje udvalgt, eller om det er tilfældigt, men hun passer bare rigtig godt til mig. Vi minder om hinanden. Hun møder ikke uforberedt op til møde. Gør opmærksom på, at det er op til mig. Spørger om jeg har hørt noget nyt osv., følger op på sagen. Det er kun gode oplevelser." (Sidsel 17 år ved fokusgruppeinterview).

"Før følte jeg ikke, at jeg var nogen. Men hun gjorde mig til en person." (Malene 19 år ved fokusgruppeinterview).

Også de lidt yngre børn, herunder børn med udviklingsforstyrrelser, som har deltaget i evalueringen, giver på forskellige måder udtryk for en oplevelse af, at det har været rart at tale med bisidder. De fortæller fx, at bisidder var flink, eller at bisidder "holdt med mig". Sidstnævnte udsagn stammer fra casen om Andreas, som dog ikke er i stand til at uddybe denne fornemmelse nærmere.

Den positive oplevelse af bisidder kommer dog også til udtryk hos Andreas på anden vis. Han har i interviewet umiddelbart svært ved at huske bisidder. Han husker primært, at mødet var meget meget langt, og at der var alt for mange voksne med. Men da han bliver bedt om at vælge, hvem af alle de mange voksne, der skulle have været med til mødet, hvis han helt selv kunne bestemme, peger han på tre: sagsbehandler, kurator – og bisidder. Evaluator ser dette som et klart tegn på, at bisidders tilstedeværelse har haft en positiv betydning for Andreas, også selvom han ellers har svært ved at sætte ord på.

Flere af børnene og de unge fremhæver som noget af det vigtigste ved bisidder, at vedkommende ikke taler med andre. I modsætning til sagsbehandleren, som er forpligtet til at fastholde et helhedsperspektiv, så er bisidder der kun for at hjælpe barnet:

"Det vigtigste ved bisidder er, at hun er der for at hjælpe barnet – ikke for at hjælpe de andre."(Mikkel 18 år ved casestudie).

Carina på 17 år fortæller ligeledes, at det for hende har været afgørende, at hun med sikkerhed har vidst, at bisidder ikke har talt med hendes mor, da moren med Carinas egne ord kan være "meget overbevisende". Carina er ikke i tvivl om, at sagsbehandler er meget farvet af, at hun har talt så meget med hendes mor.

Også andre unge italesætter denne afgørende forskel mellem sagsbehandler og bisidder:

"Man skal bare ikke glemme, at ens sagsbehandler også er ens forældres sagsbehandler. Det må også være svært for hende at sidde med to sider af sagen."(Malene 19 år ved fokusgruppeinterview).

Der er således blandt de unge en bevidsthed om, at sagsbehandler er forpligtet til at have et helhedsperspektiv på sagen, mens bisidder alene er der for dem.

Bisidder er ikke bare "endnu en voksen"

Der er dog også nogle af børnene og de unge, som giver udtryk for visse forbehold i forhold til at få en bisidder med. En af de unge piger i fokusgruppeinterviewet giver fx udtryk for, at hun i begyndelsen var skeptisk og skulle overbevises om, at der her var en voksen, der gerne ville lytte:

"Det er lidt akavet første gang – man tænker "hvem er du, hvad skal jeg sige". Men efter 5-10 min tænker man, wow, hun gider tage mig alvorligt. Hun vil hjælpe."(Katrine 18 år ved fokusgruppeinterview).

En anden pige fortæller ligeledes, at hun i begyndelsen var skeptisk og havde behov for at lave sin egen test, før hun havde lyst til at åbne op over for en bisidder:

"I starten tænkte jeg, er det mig, der er noget galt med, så jeg ringede derind [til Børnetelefonen] tre gange for at høre deres mening, og de fleste gav mig ret, og sagde jeg skulle væk. Jeg er dårlig til at stole på folk, så jeg havde brug for at teste dem."(Malene 19 år ved fokusgruppeinterview).

For andre handler forbeholdet først og fremmest om tanken om endnu engang at skulle involvere en voksen i sin historie. Mange har allerede fortalt deres historie rigtig mange gange til mange forskellige mennesker, og det kræver således lidt overvindelse at fortæl-

le den igen. Andre igen ville gerne vide lidt mere om, hvem bisidder selv er, inden de skal fortælle deres historie.

Flere af fokusgruppemedtagerne er enige med Katrine i, at det første møde kan være lidt akavet, jf. citatet ovenfor. De fleste er dog enige om, at det akavede hurtigt går over, så snart man får oplevelsen af, at bisidderen faktisk lytter og tager en alvorligt:

"Første gang tænkte jeg, det er ikke så godt, men da hun så kom, tog hun hånd om tingene med det samme, jeg kunne altid ringe til hende. Hun lyttede til mig. Det er en anden kontakt, end den man har med kommunen." (Christian 15 år ved fokusgruppeinterview).

Der er således også bred enighed blandt de interviewede børn og unge om, at bisidder ikke bare er "endnu en voksen", man skal forholde sig til, men noget helt andet:

"Jeg har haft mange, hvor der er praktikanter inde over, og jeg så skal fortælle min historie igen og igen. Jeg havde en, der gjorde alt, som min sagsbehandler skulle gøre, men nu er der så en ny praktikant, så har jeg psykolog og to andre fra kommunen. Så der er mange. Men jeg synes, en bisidder er noget helt andet, det er en person som er ved ens side." (Tina 15 år ved fokusgruppeinterview).

4.1.2 Bisidder giver tryghed og opbakning

Ud over den grundlæggende oplevelse af at blive set, hørt og anerkendt som menneske med en holdning til sit eget liv, har bisidder også en helt konkret funktion for børnene og de unge, som handler om at skabe tryghed og opbakning til at få sine meninger og tanker formuleret i mødet med sagsbehandler.

Der er flere, som fortæller, at de kan blive nervøse eller forvirrede, når de mødes med sagsbehandler, og at de derfor har svært ved at få tingene sagt rigtigt eller kommer til at glemme vigtige pointer. Det kan både være sagsbehandleren selv, der skaber utryghed, hvis relationen her er dårlig, men det kan også være tilstedeværelsen af forældre eller andre voksne, som er med til gøre barnet eller den unge nervøs ved at tage ordet, eller som kan give barnet oplevelsen af at "drukne" i de voksnes stemmer.

Oplevelsen af, at man én gang er blevet hørt og forstået af en voksen, er imidlertid med til at give mod til at tage ordet og give sine meninger til kende:

"For mig er det også det der med at blive forstået. Hvis jeg havde haft en [sagsbehandler], der forstod mig fra starten af, havde det ikke været nødvendigt, men nu har jeg ikke lyst til at gå til møder uden bisidder. Jeg føler mig mere tryk, når hun er med." (Anna 16 år ved fokusgruppeinterview).

Bisidder har således en vigtig funktion i forhold til at skabe tryghed og ro hos barnet eller den unge både forud for, under og efter mødet. Helt konkret betyder forberedelsen med bisidder meget – det at tale igennem, hvad der skal ske på mødet, hvad man gerne vil sige, og hvad der skal til for, at man får det sagt. Det kan fx være aftaler om, at bisidder tager hul på et emne, hvorefter barnet selv fortsætter, eller det kan være, at bisidder blot hjælper med at huske barnet på, hvad de har talt om inden mødet:

"Vi har snakket om, hvad der er vigtigt og mindre vigtigt at sige til mødet. Hun spørger, om der er noget, hun skal sige, eller hvad jeg skal sige, og om der er noget, man vil have hjælp til. Hun hjælper os [mig og min bror] med ordforrådet, så det er det rigtige, vi får sagt." (Katrine 18 år ved fokusgruppeinterview).

Passiv eller aktiv deltagelse

Det er imidlertid ikke i alle tilfælde, at der bliver lavet helt klare aftaler om, hvordan mødet præcist skal foregå, ligesom der også kan være meget forskellige forventninger til bisidders rolle i forhold til, hvor aktiv bisidder forventes at være. Nogle børn fortæller således, at de var skuffede over, at bisidder ikke var mere aktiv på mødet, eller at sagsbehandler ikke tillod bisidder at sige noget.

En ung pige efterlyser eksempelvis, at hendes bisidder havde gjort mere ud af på forhånd at afklare sin rolle på mødet, hvor hun var mindre aktiv i sin opbakning end forventet:

”Det kunne være fint med mere afklaring om, hvordan man ønsker mødet skal foregå, om hun skal være passiv, bare støtte eller hun skal sige mere. Jeg ville gerne have, at hun var lidt mere aktiv. Men det kunne være godt, hvis hun gjorde det fra starten, fx når sagsbehandler stillede irrelevante spørgsmål – hvor hun sagde bagefter, at det var irrelevante spørgsmål, hvor jeg så spurgte, hvorfor hun ikke sagde det. Det gjorde hun så næste gang, da vi havde fået afklaret det.” (Sidsel 17 år ved fokusgruppeinterview).

Også i casen om David, Tobias, Sigurd og Malte undrer drengene sig over, at bisidder ikke siger noget til mødet med sagsbehandler. Her konkluderer den ældste af drengene dog, at bisidders manglende deltagelse måske handlede om, at han så bedre kunne høre efter, hvad der blev sagt:

”Ja for så kunne han [bisidder] lytte ordentlig efter. Hvis han ikke var der, kunne det have været en ulempe, tænker jeg. Der kunne være sket noget, hvis han ikke var der. Der var engang en, der hedder [navn på børnesagkyndig], hun sagde noget helt andet, end det vi havde sagt. Hun sagde, vi ville med ned til mor at bo. [Bisidder] kan lytte ordentlig, han vil gerne hjælpe, og kan sige det der passer” (David 12 år ved casestudie).

Heri ligger endnu en vigtig pointe, nemlig at det i høj grad også er med til at skabe tryk hos barnet eller den unge, ved at man er to, der lytter til, hvad der bliver sagt. Dermed kan bisidder både hjælpe aktivt med at støtte barnet i at fremføre sin mening og med at få afklaret nogle ting, som man måske ikke selv havde tænkt over – men bisidder kan også hjælpe passivt ved blot at lytte og dermed skabe sikkerhed for barnet i, at der er en anden, som har hørt og forstået, hvad der er blevet sagt:

”Man fortæller, og så glemmer man måske noget, og så kan bisidder byde ind. Da hun gjorde det, var jeg vildt glad, for det var noget vigtigt, jeg havde glemt. Også vigtigt, at hun kan stille spørgsmål, som jeg ikke havde tænkt over. Så er der ligesom to, der lytter, som kan snakke sammen om, hvad der bliver sagt.” (Jane 17 år ved fokusgruppeinterview).

Netop dette leder over til en anden vigtig funktion, som bisidderen varetager for barnet, nemlig rollen som formidler og ”oversætter” af det, der bliver sagt og besluttet på møderne, og hvilke konsekvenser det kan eller vil have for barnet/den unge.

4.1.3 Bisidder forklarer og hjælper med at bearbejde

Bisidder spiller en vigtig rolle i forhold til at kunne forklare og oversætte for barnet/den unge, hvad der skal ske på et møde, hvad der bliver sagt, og hvad det betyder. Det at kunne tale tingene igennem med bisidder både før, under og efter mødet er med til at give en grundlæggende følelse af tryk, idet barnet kan få afklaret tvivlsspørgsmål og opklaret misforståelser.

"Jeg plejer at snakke med min bisidder for at forstå, hvad der skete. Hun plejer at give mig et referat om, hvad der er sket, så man kan få det ind i hovedet, det er meget rart. Og de siger, at man bare kan skrive, hvis man har nogle spørgsmål." (Sanne 17 år ved fokusgruppeinterview).

"[Bisidder] snakker med mig både bagefter og før møderne. Hvis jeg har nogle spørgsmål, jeg ikke har fået stillet, så kan han svare på dem. Ellers så hjælper han mig med at huske på spørgsmålene, så vi kan stille dem næste gang. Eller at jeg skal skrive spørgsmålene til [sagsbehandler]." (Lucas 17 år ved casestudie).

Som det fremgår af citaterne, spiller bisidder også ofte en vigtig rolle i forhold til at bearbejde informationer og samle op på uafklarede spørgsmål, som skal stilles til sagsbehandler.

Også nogle af de lidt yngre børn fortæller, at de har kunnet spørge bisidder til råds om, hvordan nogle ting skulle forstås, og de har oplevet, at bisidder var god til at forklare tingene både før og efter møder.

Der er dog også eksempler på, at barnet eller den unge trods bisidders involvering ikke nødvendigvis er helt klar over, hvorfor tingene sker, eller hvilke beslutninger der er truffet, jf. casene om Andreas og Lucas.

4.1.4 Bisidder "sætter gang i tingene" og sikrer rettigheder

Det sidste aspekt handler om sagens konkrete indhold og forløb. Flere af de børn og unge, som har haft et længere sagsforløb, fremhæver som nævnt ovenfor, at sagsbehandler ofte er lang tid om tingene og svær at få fat på. Der går lang tid mellem møderne, og der sker ikke rigtig noget i mellemtiden.

Hos disse børn og unge er der en fælles oplevelse af, at bisidders involvering i sagen kan være med til at "sætte gang i tingene" – det bliver fx lettere at trænge igennem til sagsbehandler og få et møde i stand, og flere af børnene oplever også, at sagsbehandler handler hurtigere end tidligere, og at det kan gå hurtigere med at få truffet nogle beslutninger.

Enkelte af de unge giver samtidig udtryk for en oplevelse af, at de i samtalerne med bisidder er blevet opmærksomme på, at deres sagsbehandler ikke nødvendigvis har handlet, som han/hun burde, og at deres rettigheder måske ikke hele vejen igennem er blevet overholdt. Flere har ikke selv været vidende om, at de faktisk har rettigheder, selvom de er under 18 år, og i nogle tilfælde lader det til, at sagsbehandler heller ikke har været helt klar over det:

"Hun var god til at hjælpe med at fortælle både mig og sagsbehandler, hvad jeg egentlig måtte og hvad jeg havde ret til. Det sagde hun egentlig meget direkte (...) og jeg tror også, at på et tidspunkt fandt sagsbehandler ud af, at jeg havde ret til meget mere, end hun egentlig vidste." (Carina 17 år ved casestudie).

"Det bedste, hun har gjort for mig, er at give mig mine rettigheder." (Malene 19 år ved fokusgruppeinterview).

"Jeg tænkte, at det bare var endnu en voksen, der ikke tager en seriøst. Men det viste sig at være godt. Der blev taget hånd om det med det samme, og hun sagde, at det var ulovligt, det de gjorde, og gav dem et slag over hænderne og sagde, at det måtte man ikke gøre. Har kun haft gode oplevelser med det. Hun fortalte om mine rettigheder, kunne hente papirer, og fortalte hvad de skulle gøre, når vi skulle mødes med dem og sådan noget." (Katrine 18 år ved fokusgruppeinterview).

Nogle af de unge fremhæver således, at bisidder har været meget aktiv i mødet med deres sagsbehandler og fx har sagt nogle ting meget direkte til sagsbehandler om deres rettigheder eller andre forhold.

Flere af de unge, som enten har oplevet eller efterlyser en mere aktiv bisidder, giver samtidig udtryk for en oplevelse af, at de "kæmper mod systemet". De oplever, at bisidder her er på deres side og kan hjælpe med at sætte sagsbehandleren på plads og sikre, at deres rettigheder bliver overholdt. Der er hos disse unge ingen tvivl om, at det, at bisidder er professionel og dermed kender systemet og de centrale paragraffer lige så godt som sagsbehandleren, er afgørende.

Uklart hvad bisidder kan, skal og må

Eksempler fra både casestudier og fokusgruppeinterview tyder imidlertid på, at der blandt børnene og de unge kan være en grundlæggende uklarhed om bisidders rolle, og hvad den indebærer i forhold til, hvad bisidder faktisk kan, skal og må gøre – jf. også forventningerne til, hvor aktiv eller passiv bisidder skal være under mødet, som er beskrevet ovenfor. Flere af de unge mener således, at man som bisidder bør gøre meget ud af at forklare sin rolle, og hvad man kan og ikke kan. Det har nogle gjort, men ikke alle. Det betyder også, at nogle selv har svært ved at forklare andre, hvad en bisidder egentlig er:

"Det ville være meget rart at få den information om, hvad det er, hun kan. Jeg ved ikke, om hun er uddannet, eller frivillig. Jeg ved, at hun kan hjælpe mig, men ikke mere. Det ville være rart at få at vide i starten, hvad man kan forvente." (Sidsel 17 år ved fokusgruppeinterview).

"Når folk spurgte mig, hvad det var at have en bisidder, havde jeg svært ved at forklare, hvad det var. Jeg kunne sige, at det er en, der skal hjælpe mig ved kommunerne, det var det, jo også. Men havde brug for at kunne forklare det mere specifikt." (Jane 17 år ved fokusgruppeinterview).

"Man har brug for en ordentlig præsentation, hvor de kommer fra, fortælle at de kan komme til møder, fortælle om vores rettigheder osv. De skal sige, hvad de kan, og hvad de ikke kan. Sige, at det kun er os de hjælper, også til de andre: "Jeg er her for dem, ikke for dig [eksempel med mor]". At de er der for en." (Katrine 18 år ved fokusgruppeinterview).

I forlængelse heraf peger nogle af de unges udsagn også på et behov for ikke alene at afgrænse bisidders rolle rent indholdsmæssigt, men også tidsmæssigt. Nogle af børnene og de unge har en klar oplevelse af, at bisidders involvering er overstået for nu, men at de kan kontakte Børns Vilkår igen, hvis der bliver behov for det. Andre giver derimod udtryk for en oplevelse af eller forventning til, at bisidder er kommet for at blive i deres liv i et godt stykke tid fremover:

"Det var rart at vide, at der var en voksen, der tog hånd om mig, at hendes verden drejer sig om mig. Hun har lettet mange ting, som jeg ikke kunne bære på mine skuldre længere. Hun skal nok også hjælpe, når sagen slutter ved kommunen. Så er sagen ikke bare slut for hende." (Sidsel 17 år ved fokusgruppeinterview).

"Min bisidder sender stadig billeder og blomster til mig. Man kommer da til at holde af hinanden. Man er venner. Hun var åben, fortalte om hvor hun boede osv." (Malene 19 år ved fokusgruppeinterview).

4.1.5 Hvornår skal man have en bisidder?

På baggrund af interviewene og fokusgrupperne med børn og unge står det klart, at både ældre og yngre børn kan have gavn af en professionel bisidder, og at en professionel bisidder kan være relevant i mange forskellige sammenhænge.

Blandt børnene og de unge selv er der lidt forskellige holdninger til, hvornår det er relevant at have en bisidder med. Flere giver dog udtryk for, at sagen skal have en vis grad af "alvor", før det giver mening:

"Det afhænger af, hvor alvorligt mødet er. Hvis det var et alvorligt møde, så vil jeg helt klart anbefale at få en bisidder. Hvis det bare er sådan et stille og roligt møde, så tænker jeg, at det kan man nok godt klare. Det er alvorligt, når der skal træffes en stor beslutning."(Lucas 17 år ved casestudie).

Denne holdning kommer også til udtryk i den ene af fokusgrupperne. Her bliver holdningen imidlertid koblet sammen med en frygt for, at hvis for mange pludselig vil have en bisidder med, så risikerer man at miste noget af det mest essentielle ved bisidderen, nemlig tiden til det enkelte barn:

"S: Man skal selvfølgelig huske, at det ikke er allemandseje, der er også mange ting, man kan klare uden en bisidder, så jeg vil ikke anbefale det til alle og enhver. Hvis det ikke er noget, der kører ved kommunen, så er en bisidder nok ikke nødvendigt, hvis det kun er teenageproblemer, så vil jeg ikke anbefale det.

K: Jeg tænker lidt det samme. Jeg anbefalede det til en, hvis far havde været lidt for påtrængende, fortalte hende om min situation, og hun var virkelig taknemmelig. Men hvis man bare skændes en gang i mellem, så skal man nok ikke have bisidder. De skal ikke bruges til hvad som helst. Kun hvis man er helt alene, og har en sagsbehandler, der er urimelig.

S: Det ville være ærgerligt, hvis en bisidder bare bliver lige som en sagsbehandler, så de ikke har tid til hver enkelt.

K: Det tænker jeg også."(Sidsel 17 år og Katrine 18 år ved fokusgruppeinterview).

Ud over, at sagen skal have en vis alvor, er der generelt enighed om, at en bisidder er særligt relevant, hvis man enten føler sig eller reelt er meget alene og ikke har andre at tale med. Her kan en bisidder gøre en verden til forskel:

"Bare det, at der var en, jeg kunne fortælle, og en der kunne besøge mig, hvor jeg nu var, da jeg var hjemløs, det betød meget. Hun gjorde en uoverskuelig situation overskuelig for mig. Hun gav mig lyst til at kæmpe for mit liv."(Malene 19 år ved fokusgruppeinterview).

4.2 Myndighedsperspektivet

Hovedsigtet med professionel bisidning er naturligvis at bibringe barnet/den unge støtte i mødet med myndighederne, men også at der herved opnås læring hos myndighederne. Ifølge forandringsteorien var der en forventning om, at deltagelsen i projektet og de professionelle bisidderes konkrete deltagelse på møder med barnet ville bibringe myndighederne læring om barnets perspektiv konkret såvel som generelt. Dette kan siges at være en forventet positiv sidegevinst, men dog en sidegevinst, der både konkret og generelt kan have betydning for barnets perspektiv i fremtidig sagsbehandling.

Formodning hos myndighederne om læring og positivt bidrag til sagsbehandlingen fra de professionelle bisiddere viser sig dog ofte ikke at være til stede. Direkte adspurgt mener sagsbehandlerne således ikke, at de får ny viden, hvilket dog indirekte fremgår flere steder. Evaluator vurderer, at graden af erkendelsen af, at barnets perspektiv giver læring i den konkrete sag og generelt er lav, hvilket for så vidt er en naturlig menneskelig reaktion, hvor vi nødig vedkender os, at der er væsentlig viden, vi tidligere ikke har haft.

Samtidig fortæller både lokale projektledere og sagsbehandlere, at der eksisterer nogle negative fortællinger om, hvad professionelle bisiddere medfører for sagsbehandlingen. Fortællingen handler ofte om, at bisidderen er en byrde for sagsbehandlingsforløbet, i den forstand at bisidderen ofte afbryder sagsbehandler, og at sagsbehandlingen derfor trækker ud eller på anden vis er blevet besværliggjort. Flere bisiddere har ligeledes mærket denne fortælling på egen krop, når de kommer ud i kommunerne og skal være bisidder for et barn.

Det er bemærkelsesværdigt, at denne fortælling flourer i så høj grad, idet evaluator kun er stødt på meget få konkrete eksempler, hvor fortællingen tilnærmelsesvis passer med virkeligheden.

En lokal projektleder gør dog opmærksom på, at dette kan skyldes, at de sager, hvor bisidder har været med til at forlænge sagsbehandlingen, er dem, der fylder mest i sagsbehandlerens bevidsthed. Det er ofte de komplicerede sager og derfor også de sager, sagsbehandleren bliver mest påvirket af. Det er ofte også de sager, der bliver snakket om på gangene. Når denne fortælling ikke passer, bliver sagsbehandlerne derfor ofte overraskede. Dette ses tydeligt i nedenstående citat.

"Jeg havde faktisk en forventning om, at det var en, der hele tiden ville afbryde og markere sig overfor mig.

Interviewer: Holdt det så stik?

Det gjorde det faktisk ikke i den konkrete situation" (sagsbehandler ved casestudie).

Eftersom sagsbehandleren påpeger, at fortællingen ikke passede i *den konkrete situation*, lægger formuleringen alligevel op til, at dette må være et særtilfælde. Evaluator vurderer imidlertid, at ovenstående synes at være reglen langt oftere end undtagelsen, hvilket bliver udfoldet i det følgende afsnit med fokus på den hjælp, som bisidderen kan bidrage med.

4.2.1 Bisidderen som en hjælp i processen

Flere af sagsbehandlerne har oplevet det som en hjælp i processen at have en professionel bisidder med i sagsbehandlingen. Samme indtryk har mange af de lokale projektledere og bisidderne. I det følgende afsnit fokuseres på, hvori det potentielle positive bidrag over for sagsbehandleren ses.

Det væsentligste bidrag ses i, at børnene er velforberejdede til møderne.

"Det er super at have en voksen, der kan hjælpe barnet med at forberede mødet, være til mødet og samle op på mødet. Det betyder, at man får et bedre og mere kvalificeret møde" (sagsbehandler ved fortolkende interview).

Når barnet er blevet forberedt til mødet, oplever sagsbehandlerne, at de skal bruge mindre tid på at forklare, hvad der skal ske, hvorfor og hvad det betyder. Dermed sker der en optimering af møderne. Evaluator vurderer, at dette gavner sagsbehandlerne og sagsbehandlingen.

"Det, de [sagsbehandlerne] siger, er, at de har stor gavn af at have en ekstra person med i formidlingsprocessen. Bisidderen har beskrevet mødet, så børnene bedre eller hurtigere forstår, [hvad der foregår]. Det kræver mindre af sagsbehandlerne og deres samtale med barnet" (lokal projektleder ved fortolkende interview).

Samtidig påpeger nogle, at der med det forberedte barn og en bisidder ved dets side opnås en bedre struktur i mødet. Det ses bl.a. ved, at bisidderen holder barnet fast i at bevare overblikket og huske, hvad barnet gerne vil fremføre.

"Hun [bisidderen] hjalp med at holde en rød tråd og huske på de ting han [barnet] skulle. Det er mest det. "Nu skal du huske..." hun lavede også børne-mind map med sfære-overskrifter, og det var også med til at give struktur." (sagsbehandler ved casestudie).

For at opnå disse positive bidrag til selve sagsbehandlingen kræver det dog, at sagsbehandleren ikke føler sig truet på deres rolle af bisidderen. Hertil påpeger flere vigtigheden af at være opmærksom på kompleksiteten i disse sager og være sig bevidst om, at man ene mand ikke kan klare det hele, hvorfor bisidderen dermed kan hjælpe i processen. Bisidderen kan fokusere på at formidle til barnet og have øje for, om barnet forstår indholdet af mødet, mens sagsbehandleren kan koncentrere sig om de mange andre funktioner, sagsbehandleren har i mødet.

"Bisidder er god til at forklare i et sprog, som [barnet] forstår, og bisidder kender [barnet] bedre end jeg. Bisidder giver forklarende eksempler som [barnet] kan forstå. For mig betyder det, at samtalerne fungerer gnidningsfrit - stille og roligt. Men jeg mener ikke nødvendigvis, at bisidders deltagelse giver et bedre beslutningsgrundlag" (sagsbehandler ved casestudie).

Ikke alle sagsbehandlere nævner, at det er en hjælp at have en bisidder med i sagsbehandlingen, men ingen har i nærværende data påpeget, at det skulle være et egentlig bespænd.

Dette er i sig selv et interessant fund, taget i betragtning af at fortællingen om bisidderen som benspænd lever i bedste velgående. Nogle af de lokale projektledere nævner dog også, at sagsbehandlerne i kommunerne fortæller om, at bisidderne til tider kan skabe mere postyr end ro, og at der er en oplevelse af, at bisidderne af og til blander sig mere end nødvendigt. Dette er der dog ikke konkrete eksempler på i casestudierne. Evaluator kan derfor heller ikke vurdere, hvor meget der er myte, og hvor meget der er realitet i denne fortælling, men blot understrege at det ikke genfindes i casestudierne.

4.2.2 Sagsbehandlerens mange roller

Sagsbehandleren bliver ofte overrasket, når barnet fortæller, at de har valgt at få en bisidder på sagen. Denne overraskelse vurderer evaluator beror på manglende erkendelse hos sagsbehandlerne af deres mange roller, hvormed de netop ikke kan anlægge et rent børneperspektiv.

Sagsbehandlerne oplever selv, at sagen kører fint og overraskes således over, at barnet oplever et behov for bisidning.

"Jeg var faktisk overrasket over, at han ønskede en bisidder, fordi han klarer det selv meget fint" (sagsbehandler ved casestudie).

Overraskelsen kan i nogle tilfælde få sagsbehandleren til at føle sig truet på sin rolle, idet barnets valg bliver opfattet som en implicit kritik. Evaluator vurderer, at overraskelses-

momentet skaber et udfordrende udgangspunkt, fordi manglende forståelse skaber mystik.

At et barn vælger at få en bisidder er ikke altid et tegn på, at sagsbehandlingen ikke er tilfredsstillende. I stedet kan det blot være et ønske om at have en støtte med i sagsbehandlingen. En støtte som sagsbehandleren ikke kan give barnet på samme måde som bisidderen, på trods af at sagsbehandlerne også vil barnet dets bedste.

Bisidderen kan noget andet. Hvor bisidderens rolle alene er at fokusere på barnet, har sagsbehandleren flere roller. De skal ikke blot lytte til barnet, men også til barnets forældre - og potentielt mange andre - og samtidig kunne fungere som myndighed.

Når sagsbehandleren oplever, at sagsbehandlingen er uproblematisk, er det ud fra sagsbehandlerens helhedssyn på sagen og ikke det rene barneperspektiv.

Misforståelser af rolle og hensigter udspringer efter evaluators vurdering ofte af, at sagsbehandlerne identificere sig som barnets hjælper, hvilket kan være sandt nok, uden at det kan sættes lig med at varetage barnets perspektiv.

"Når jeg forsøger at forklare [sagsbehandlerne], hvad en bisidder er, altså en der tager barnets perspektiv, så siger de "jamen, det er jo også det, jeg gør"... Men de har jo rigtig mange andre perspektiver, som de også skal varetage." (bisidder ved fortolkende interview).

Derfor kan det også være svært for sagsbehandlerne at forstå, hvorfor barnet har brug for en bisidder, når de selv mener, at de varetager barnets interesser.

"Vi [sagsbehandlerne og børnene] har jo en god kontakt, så hvorfor er det nødvendigt?" (lokal projektleder ved fortolkende interview).

Dette er en meget gængs opfattelse, men den forveksler god kontakt og dialog med barnet med muligheden for at kunne sikre barnets perspektiv i sagsbehandlingen. Bisidderens opgave er alene at få barnets perspektiv frem.

"Sagsbehandlerne har et svært job med mange discipliner, de skal mestre. En sagsbehandler skal have barnets perspektiv, men de skal også varetage alt muligt andet. Det kræver ekstrem tydelighed. Myndighedsforståelsen er virkelig væsentlig" (specialkonsulent i Børns Vilkår ved fortolkende interview).

Sagsbehandlerens mange roller ses også at skabe frustration hos nogle sagsbehandlerne, da sagsbehandleren vil barnets bedste. Malene fortæller i et fokusgruppeinterview, hvordan hun nogle gange kunne mærke frustrationen fra sagsbehandlerens side, fordi hun ikke kun kunne varetage Malenes interesser.

"Jeg kunne godt mærke det på hende [sagsbehandleren] nogen gange. Hun krammede mig lige en ekstra gang."

Senere tilføjede hun:

"Man skal bare ikke glemme, at ens sagsbehandler også er ens forældres sagsbehandler. Det må også være svært for hende at sidde med to sider af sagen." (Malene 19 år ved fokusgruppeinterview).

Denne problematik ved at sidde med to – eller flere – sider af samme sag kan en bisidder afhjælpe sagsbehandleren med. En sagsbehandler fortæller, hvordan det letter sagsbehandlerens job, at der er en bisidder med, der varetager den personlige kontakt til barnet, hvorved han alene skal varetage sin rolle som forvaltningsorgan.

"Det letter min dagligdag, at der er en bisidder med. Så skal jeg kun fokusere på at lave de rette foranstaltninger for den unge." (sagsbehandler ved fortolkende interview).

En anden sagsbehandler påpeger ligeledes, hvordan bisidderen kan koncentrere sig alene om barnets synspunkt.

"De [bisidderne] kan rigtig mange ting, og ser det fra barnets synspunkt. Mens vi [sagsbehandlerne] sidder med myndighedsbrillerne på. Det er det der er formålet, tænker jeg." (sagsbehandler ved casestudie).

På den måde kan sagsbehandleren alene fokusere på sin rolle som myndighedsperson og overlade rollen om at få barnets synspunkt frem til bisidderen.

4.2.3 Fælles læring

For nogle sagsbehandlere vurderer evaluator, at projektet med professionel bisidning har medvirket til en større klarhed over deres egne roller i sagsbehandlingen og de begrænsninger, der følger heraf. Dette er i sig selv læring.

I dette afsnit ses nærmere på, hvorvidt der konkret opstår fælles læring ved at have en bisidder med til sagsbehandlingen. Fælles læring skal i denne sammenhæng forstås som, at der sker en faglig sparring mellem sagsbehandler og bisidder, der fører til en bedre forståelse for sagen eller ændrer de impliceredes perspektiv.

Størstedelen af sagsbehandlerne vurderer ikke at have opnået fælles læring af at have haft en professionel bisidder tilknyttet en sag. Der er i de gennemførte cases således kun et enkelt eksempel på, at der er sket konkret fælles læring mellem bisidder og sagsbehandler. Dette skete i Daniels sag, hvor bisidder og sagsbehandler i fællesskab finder ud af, at det ikke er nødvendigt at iværksætte en børnefaglig undersøgelse på baggrund af ønsket om et klubtilbud.

I casen om Andreas er bisidder med til at gøre det tydeligt for sagsbehandler, hvor vigtigt det er, at sagsbehandleren forklarer i detaljer, hvad en flytning betyder for barnet. Det er i denne sag vigtigt for barnet at vide, om det fx stadig vil være muligt for ham at spille fodbold. Ved at bisidderen hjælper Andreas til at få fortalt, hvad han er usikker omkring, bliver processen italesat over for Andreas: Først besøge plejefamilien, herefter overnatte én nat osv. Barnets perspektiv ændrede måske ikke indholdet, men åbnede øjnene for, at Andreas havde brug for konkret beskrivelse af, hvad der kom til at ske.

Ud over disse eksempler ses der umiddelbart ingen tegn på direkte læring. En bisidder nævner imidlertid, at han nogle steder oplever en faglig sparring, hvor han bliver spurgt til råds og inddraget. Dette synes dog at være på et mere generelt plan end i forhold til en direkte sag.

Det skal dog ikke kunne afvises, at der indirekte kan opstå læring ved at få en bisidder med på sagen. Blot det, at bisidderen kommer på en sag, som sagsbehandleren syntes gik fint uden bisidderens hjælp, kan få sagsbehandleren til at tænke over sin rolle, og dette kan dermed skabe refleksion over sagsbehandlerens arbejde.

Mange af børnene fortæller i fokusgruppeinterviewene, at deres kontakt med sagsbehandler som sådan ikke er dårlig, men at de føler, at sagsbehandleren ikke altid lytter til dem. Dette fortæller de dog ikke direkte til sagsbehandlerne, hvorfor det også kan være svært for sagsbehandlerne at reagere på dette. Det er således ikke altid så underligt, hvis sagsbehandlerne går rundt med en fornemmelse af, at deres sag går godt. Når der så kommer en bisidder på sagen, kan det skabe ny viden for sagsbehandleren.

En bisidder fortæller omvendt, hvordan hun som bisidder har lært noget om sit eget job som socialrådgiver, fordi hun kunne få indblik i sagsbehandlingen fra en anden side. Dette har skabt refleksion for hende og har åbnet hendes øjne for forhold i processen, hun normalt ikke ville bide mærke i, hvis hun sad på den anden side af bordet.

"Man bliver selv udfordret ift. at reflektere over sin egen praksis. Jeg kan ikke sige mig fri for, at jeg også selv har lavet fejl. Man bliver bevidst om, hvor vigtigt det er, at man i mødet med familierne er meget konkret og har styr på rådgivningen. Det er et opmærksomhedspunkt til mig selv, at jeg sidder der for børnenes skyld. Så det har været rigtig godt for mig ift. mit eget arbejde, at se hvordan andre håndterer sager. Det ser man jo ikke ellers. Det ser man som bisidder. Det er interessant." (bisidder ved casestudie).

På samme måde er der givetvis sagsbehandlere, der begynder at reflektere over eget job, når en anden faglig aktør tager del i sagen. En lokal projektleder fortæller:

"I nogen sager er børnenes stemme blevet hørt bedre. Det er det, jeg hører her i huset. Derudover har projektet afledt, at vi i sagsbehandlingsdelen er blevet bedre til at have barnets perspektiv med." (lokal projektleder ved fortolkende interview).

At børnenes stemme bliver hørt bedre kan være affødt af, at bisidder er med på sagen, og sagsbehandleren dermed i højere grad end tidligere er opmærksom på barnet. På trods af, at der ikke er en direkte fælles læring, kan der måske være tale om en indirekte læring for sagsbehandlerne.

Børne- og Kulturdirektør i Herlev Flemming Olesen påpeger, at der med børnenes stemme tilføjes et mere nuanceret beslutningsgrundlag.

"Bisidderne har hjulpet med til at få nogle ting frem i nogle sager. Det handler om, at når der skal træffes en beslutning om en handleplan eller lignende, så er det vigtigt med et bredt og nuanceret [beslutnings-]grundlag, og i nogle tilfælde har bisidderen hjulpet med dette" (Flemming Olesen Børne- og Kulturdirektør i Herlev).

Moderen til et af børnene i et casestudie tror også, at sagsbehandleren gør sig mere umage, når bisidder er med til mødet, hvilket ses af nedenstående citat.

"Jeg tror sagsbehandleren gør sig mere umage, når der er en bisidder med ved møderne" (mor ved casestudie).

Det kan dog ikke siges med sikkerhed, om dette reelt skaber nogen ændring i sagsforløbet. Oplevelsen er dog ikke enestående.

Carina på 17 år føler, at sagsbehandleren lytter mere til hende, når bisidderen er med. Derudover mener hun, at sagsbehandleren er blevet klogere i mødet med bisidderen og har lært noget i processen. Det vides dog ikke, hvorvidt dette stemmer overens med sagsbehandlerens opfattelse. Det er imidlertid sikkert, at læringen ikke er opstået i et samspil mellem bisidder og sagsbehandler, men alene er blevet affødt af, at bisidderen har været til stede.

På det konkrete sagsniveau kan det være vanskeligt at afgøre graden af fælles læring, men det forekommer. Evaluator vurderer, at der ligger meget indirekte læring i at afdekke de forskellige roller for hhv. bisidder og sagsbehandler. Der erindres ligeledes om, at der på projektniveau er beskrevet nyttig læring i afsnit 2.1.2 omkring samarbejdet mellem kommunerne og Børns Vilkår.

4.3 Relationsperspektivet

I en sagsbehandling er der mange personer involveret og hermed relationer på kryds og tværs. En bisidders involvering medfører naturligt endnu en aktør og dermed endnu flere relationer.

Relationerne imellem de forskellige parter kan ændrer sig ved, at der indtræder en ekstra aktør i sagen. Denne ændring kan i nogen tilfælde skabe bedre relationer mellem de forskellige parter, men i andre tilfælde bliver relationerne forværret, idet bisidderen indtræder i sagen. Som udgangspunkt er det dog vigtigt, at bisidderen som ekstra aktør kan være med til at skabe større klarhed i relationerne.

"Der jo mange som mener, at der er mange voksne indblandet i forvejen. Jeg kan godt forstå, at sagsbehandleren ser det sådan, men bisidderen kan jo netop hjælpe barnet med at få styr på, alle de aktører der er" (Hanne Warming ved fortolkende interview).

Før der ses nærmere på relationerne, er det vigtigt at påpege, at der ifølge flere informanter er et indbygget konfliktniveau i børne-/ungesager. Nogle betegner det som høj kompleksitet andre som konflikt, men pointen er, at der er mange og stærke følelser på spil.

Dette kræver af de implicerede, at de er opmærksomme på og vedkender sig denne konflikt. En lokal projektleder siger:

"Jeg tror, at man bliver nødt til at acceptere, at børn og unge, som er udsatte, det rører os. Vi kommer ud i nogle følelser - både som socialrådgivere og bisiddere - lige gyldigt hvor dygtige vi er. Der er et indbygget konfliktniveau, så det handler mere om at være opmærksom på det og tale åbent om det. Jeg tror ikke, at man kan forebygge det. Børns Vilkår har været meget åbne om den indbyggede konflikt lige fra starten. Både på møder med socialrådgivere og på ledelsesplan. Så vi ved det godt, men alligevel er den der, og sådan vil det være. (...) Vi skal være bedre til at være enige om, at det er okay at have nogle konflikter." (lokal projektleder ved fortolkende interview).

Kompleksiteten, de mange følelser og interesser gør uagtet al faglighed relationerne særligt interessante. I det følgende bliver der set nærmere på de ændrede relationer og betydningen for de nyopståede relationer ved bisidders indtræden i sager.

4.3.1 Relationen mellem barn og sagsbehandler

Relationen mellem barn og sagsbehandler er i udgangspunktet en ulige magtrelation. Det er problembærer over for problemløser, barn over for voksen og myndighed over for borger. Sagsbehandleren har retten til at træffe foranstaltninger for barnet og sidder på sin vis med en betydelig magt over barnets liv.

"Den afgørende forskel fra barnet perspektiv er, at sagsbehandler sidder med myndighedsopgaven, som bisidder ikke har. Derfor kan bisidder etablere en tillidsfunktion til barnet på en anden måde, fordi man godt ved, at sagsbehandleren skal hjælpe, men også kan træffe beslutninger, man ikke ønsker. Beslutningsmagten ligger ikke hos bisidder, det gør en forskel" (Flemming Olesen, Børne- og Kulturdirektør i Herlev).

Magtrelationen mellem barn og sagsbehandler forbliver ulige, men med bisidders indtræder i sagen kan barnet træde i karakter som egentlig part i sagen ved at få fremlagt sit perspektiv.

"Jeg tænker, at børnene ikke alene får synliggjort, at de er en part i en sag, men også at barnets frustrationer kommer ud. Hvis de ikke er blevet hørt, bliver mange indadvendt, mens de når de bliver hørt, bliver udadvendte. Det er klart, hvis man er alene, så er man lettere at få gjort tavs. Det er jo der bisidderen skal gå ind og få i talesat barnets frustration. Der er mange børn, som efterlades med et indtryk af, at de bare skal tie stille og indordne sig, indtil de bliver 18 år" (Hanne Warming ved fortolkende interview).

Synliggørelsen af barnet som egentlig part kan forværre relationen mellem barn og sagsbehandler. Særligt hvis sagsbehandleren reelt har en oplevelse af, at sagsbehandleren har varetaget barnets interesser og ikke har en fornemmelse af, at dette ikke svarer til barnets oplevelse.

Trine fortæller i et fokusgruppeinterview, hvordan hendes sagsbehandler reagerede, da hun valgte at få en bisidder med på sagen.

"Min sagsbehandler blev sur på mig, hun blev provokeret af det" (Trine 15 år ved fokusgruppeinterview).

Andre har oplevet noget lignende på mere indirekte vis, hvor vreden ikke har været direkte møntet på barnet, men i højere grad har påvirket stemningen. Anna fortæller, hvordan møderne med sagsbehandleren har ændret karakter, efter bisidderen er kommet på sagen:

"Det har måske virket lidt anspændt, når vi har siddet til møder sammen. Men de behøver jo ikke at være gode venner. Jeg tror ikke, det har påvirket mine sager." (Anna 16 år ved fokusgruppeinterview).

Det er her tydeligt for Anna, at det sagsbehandlerens relation til bisidderen, der er det egentlige problem. Hvor fokus synes at være på sagsbehandler og bisidders relation, er det her vigtigt at holde sig for øje, at i og med at det er barnet, der har fået en bisidder med i sagen, påvirker det også barnets relation til sagsbehandleren, selvom det er bisidderen, sagsbehandleren helst vil være foruden.

Evaluators vurderer, at bisidderne skal være meget opmærksomme på, hvordan deres tilstedeværelse påvirker relationen mellem barn og sagsbehandler fremadrettet. Barnet skal oftest eksistere sammen med systemet i rigtig mange år, hvor bisidningen kan blive en parentes i relationen. Flere bisiddere nævner derfor vigtigheden af, at de ikke fremstiller kommunen som et skræmmebillede og dermed gør relationen mellem sagsbehandler og barn værre.

4.3.2 Relationen mellem forældre og barn

I flere af casestudierne udspringer sagen af, at der eksisterer en problemfyldt relation mellem barn og forældre. Bisidders påvirkning af relationen ses imidlertid ikke at afhænge af, hvorvidt sagens indhold er barn-forældre-relationen eller ej.

Mange af de børn og unge, som er informanter i evalueringen, peger på, at bisidningen ikke har nogen betydning for deres relation til forældrene. I Carinas case bliver moderen dog noget bestyrtet over, at en bisidder skulle være nødvendig, og har også selv en dårlig oplevelse af bisidderen. Moderen vælger dog at "tilgive" Carina, da det jo er hendes

ret, men evaluator vurderer alligevel, at Carinas beslutning om professionel bisidning har påvirket mor-datter-relationen.

I nogle tilfælde nævner forældre og sagsbehandlere, at bisidningen har haft positiv betydning for børnenes relation til forældrene.

Dette skyldes, at forældre og plejeforældre er blevet aflastet af bisidderne. Forældrene kan koncentrere sig om at være forældre, men bisidder forklarer og oversætter dialogen med myndighederne, som forældrene oftest også selv har svært ved at forstå.

Dette skaber en vis ro for forældrene, hvilket kan være med til at påvirke børnene og dermed relationen mellem dem. Et barns sagsbehandler fortæller, hvordan bisidderen gjorde barnets mor tryk, hvilket dermed også indirekte påvirkede barnet og deres forhold.

"Moren var tryk ved, at [barnet] havde en bisidder. Hendes eget ansvar blev flyttet. Hun faldt til ro og [barnet] blev påvirket af, at moderen faldt til ro." (sagsbehandler ved casestudie).

Andre forældre fortæller ligeledes, hvordan barnets bisidder har hjulpet dem ved at give dem fred. Denne fred kunne de bruge til at fokusere på at være familie i den situation, hvor netop deres familierelation var udgangspunktet for sagen.

"[bisidder] har givet os fred til at være forældre, og det har givet os koncentration til at løse familieproblemerne." (forældre ved casestudie).

Udover at forældrene også kan finde breve og møder med myndighederne svært, så kommer forældrene også meget let i en loyalitetskonflikt, fordi de selv er part i sagen.

"Nogle forældre bliver fanget i – særligt med større børn – en loyalitet, hvor de både skulle varetage børnenes interesse, men også har en egeninteresse i at opretholde et godt samarbejde med sagsbehandleren" (Hanne Warming ved fortolkende interview).

Ingen af forældrene har selv anført dette, men evaluator vurderer også, at denne pointe er så følsom, at det ville være svært for forældrene at erkende.

4.3.3 Relationen mellem bisidder og forældre

Umiddelbart kan man sige, at der ikke bør være nogen relation mellem bisidder og forældre eller den voksne, som har påtaget sig forælderrollen (pap- /plejeforældre eller værger), da bisidder alene skal have en relation til barnet. Dette er også ofte tilfældet og naturligvis oftest for de store børn og unge.

Flere forældre nævner, at de gerne vil have et vist kendskab til bisidder, blot for at vide hvem det er, deres barn er sammen med. Nogen gange er forældrene tilfredse med blot at blive introduceret til bisidder, andre gange tror eller forventer forældrene, at de skal have en egentlig relation til bisidderen.

I to af casestudierne sidder forælder eller lignende med, når bisidder og barn mødes. Dette er ikke tiltænkt og kræver derfor en række overvejelser for bisidderne i forhold til, hvor meget de skal involvere sig i forældrene, og hvordan de kan afgrænse denne kontakt. Flere bisiddere har nævnt, at forældrene ikke altid er klar over eller gør plads til, at bisidderen kan tale alene med barnet. Herunder fortæller en bisidder om papmormors rolle, da hun mødtes med barnet første gang.

"Hun [papmormoren] 'talte med', da vi mødtes indledningsvist, men jeg forsøgte meget at komme til at tale med [barnet] selv, for det skal være barnets synspunkt

og ikke en voksen, der skal vende og dreje sagen – hun taler meget og vil gerne fortælle en historie, så det var nok hårdere arbejde end ellers ift. at holde [barnet] inde i samtalen.”(bisidder ved casestudie).

Da papmormoren deltog i mødet med barnet, blev bisidder nødt til at forholde sig til, hvordan hun skulle tackle hende. Eftersom papmormoren gerne ville fortælle om sagen, var det nødvendigt at tage andre metoder i brug end normalt, hvor bisidder har barnet på tomandshånd. En anden bisidder fortæller ligeledes om den balancegang, som kan opstå, hvis forældre ønsker at deltage i bisidningen.

”I mit første besøg mødte jeg børnene, hvor vi sad omkring bordet sammen med faren, hvilket også er usædvanligt, men jeg valgte at tillade det, fordi de pga. deres alder skulle se, at deres far accepterede mig og vi samarbejdede.”(bisidder ved casestudie).

I dette tilfælde tillader bisidder også at have en forælder med i bisidningen, da han vurderer, at det kan være en måde, hvorpå han kan skabe tillid til børnene. Han påpeger dog, at dette ikke er kutymen, og at han i andre sager ville have bedt om at tale med børnene alene. Det er således en vurderingssag for bisidderen, om dette er hensigtsmæssigt (eller umuligt at undgå) at have en forælder med om bordet.

Hvis dette er tilfældet, bliver det dernæst en opgave at sørge for, at det stadig er barnets perspektiv, der er i fokus.

Evaluator vurderer, at det kan være nyttigt, at bisidder præsenterer sig for forældrene og benytter anledningen til at klargøre sin rolle. Dette skal selvfølgelig ske efter aftale med barnet. Evaluator vurderer derudover, at årsagen ikke altid alene er et ønske fra forældrenes side om at lægge deres perspektiv ned over sagen, men at det i lige så høj grad også kan være et udtryk for, at forældrene har behov for at tale med en uafhængig fagperson.

”Det kan være vigtigt for børnene, at forældrene også har muligheden for professionel bisidder, så de ikke sluger barnets.”(Hanne Warming ved fortolkende interview).

4.3.4 Relationen mellem sagsbehandler og bisidder

Som set i de tidligere afsnit synes der ikke at være meget kontakt mellem bisidder og sagsbehandler udover møderne. Det er for så vidt heller ikke meningen og slet ikke bag barnets/den unges ryg. Omvendt kunne man også forestille sig, at sagsbehandlingen og barnets perspektiv kunne drage nytte af en direkte kontakt mellem sagsbehandler og bisidder.

Evaluator vurderer, at der i nogle tilfælde er en kontakt mellem sagsbehandler og bisidder, som går ud på, at bisidder rykker for møder eller afgørelser. Dette beror primært på børnenes udsagn om, at der kommer skub i tingene, når de får en bisidder.

En bisidder i casestudierne fortæller også, at der er en direkte korrespondance, som handler om at gøre opmærksom på, at bisidderen deltager eller at forberede bisidderen på, hvilke emner barnet har brug for, at der bliver talt om. På samme vis formoder evaluator, at bisidder kan have behov for at kontakte sagsbehandler for at få mere detaljeret viden om mødets indhold for at kunne forberede barnet/den unge.

”Inden møderne finder jeg ud af, hvem vi skal til samtale med, og så skriver jeg en mail, hvor jeg fortæller at jeg er med på sagen. Ellers står de nogen gange og måber: Hvem er du? Det er ikke særligt sjovt at starte på den måde. I nogle af sagerne skriver jeg til sagsbehandleren inden et møde, hvad den unge har sagt til mig. Det

sporer sagsbehandleren ind på, hvad den unge gerne vil snakke om. Det er meget rart for den unge. Det sker i samråd med en unge”(bisidder ved casestudie).

Det er naturligvis afgørende, at barnet ikke oplever bisidders kontakt til sagsbehandler som noget, der foregår hen over hovedet på barnet. For at fastholde den klare oplevelse af, at "bisidder er min", skal relationen mellem bisidder og sagsbehandler balanceres i forhold til barnet.

"Jeg tilstræber altid et samarbejde med sagsbehandler, men ikke på bekostning af barnet”(bisidder ved fortolkende interview).

Det har ikke vist sig at være et problem i nærværende data at opretholde denne linje. Ingen af børnene har følt, at bisidder og sagsbehandler har en relation uden om dem.

4.4 Opsummering og diskussion

I det følgende præsenteres en opsummering og diskussion af hovedpointerne på tværs af ovenstående analyser af hhv. børneperspektivet, myndighedsperspektivet og relationsperspektivet på virkningen af professionel bisidning.

4.4.1 Bisidder tilbyder en kvalitativt anderledes relation

I forhold til børneperspektivet er det evaluators klare opfattelse, at størstedelen af de interviewede børn og unge har haft et positivt udbytte af den professionelle bisidning – først og fremmest i oplevelsen af at blive hørt og komme til orde i et sagsforløb, hvor man som barn eller ung let kan komme til at føle sig som objekt frem for subjekt.

Den professionelle bisidder har også i langt de fleste tilfælde kunnet hjælpe barnet/den unge med at formulere sine egne holdninger – både over for sig selv og over for sagsbehandler. Bisidder udfylder dermed en vigtig funktion i ikke blot at fremføre barnets perspektiv, men også i at hjælpe barnet med at bearbejde de mange oplysninger og store beslutninger og faktisk finde frem til sin egen mening om det hele. En mening, som barnet måske hverken har erkendt eller turdet dele med sagsbehandler forud for bisidders involvering.⁵

Som en projektleder i en af de deltagende kommuner formulerer det:

"For mig er bisidderens primære funktion at oversætte det der mærkelige forvaltningssprog til noget, et barn kan forstå. Jeg ved, at socialrådgiverne gør alt, hvad de kan for at tale klart, men man er også fanget i en kontekst, og derudover er der en lang tjekliste af ting, de skal igennem ... Vi kræver ret meget af børnene som forvaltning, vi stiller dem mange spørgsmål, som de skal tage stilling til næsten med det samme. Det er svært at forholde sig til og skal bearbejdes.” (lokal projektleder ved fortolkende interview).

I forhold til nogle af de unges oplevelse af, at sagsbehandler ikke lytter til dem, vurderer evaluator, at der er to sider af sagen: Det er naturligvis sagsbehandlers ansvar at spørge og lytte og herigennem inddrage barnet. Men hvis barnet ikke er klar over sin egen holdning eller af forskellige årsager ikke kan eller tør fortælle sagsbehandler herom, kan det

⁵ Undtagelsen er Max' tilfælde, hvor barnet er kognitivt hæmmet, og der må sættes spørgsmålstejn ved, dels om bisidders rolle står klart for barnet, dels hvorvidt barnet har forstået sin sag og dermed har haft en reel mulighed for at have en mening herom.

være meget vanskeligt for sagsbehandler at gennemskue, at relationen og den gensidige forståelse måske ikke er så stor, som den umiddelbart lader til at være. At nå ind til et barn eller en ung kræver i nogle tilfælde netop den tid og det eksklusive fokus på barnets perspektiv, som adskiller bisidders rolle fra sagsbehandlers.

Det står samtidig klart, at hverken de yngre eller ældre børn blot opfatter bisidder som "endnu en voksen" blandt mange. Der er tale om en særlig voksen, som man har ved sin side, og som tilbyder en kvalitativt anden relation end den, som sagsbehandler kan tilbyde.

Heri ligger for det første, som nævnt ovenfor, at bisidder udelukkende har fokus på barnet, mens sagsbehandler er forpligtet til at anlægge et helhedsperspektiv. Herudover er der også stor forskel på, hvor lang tid bisidder og sagsbehandler har til at tale med barnet, forklare og lytte. Og endelig er der naturligvis den helt grundlæggende forskel, at sagsbehandler sidder med myndighedsansvaret og skal træffe de afgørende beslutninger, hvor barnets egne ønsker ikke altid kan eller skal efterleves.

4.4.2 Afklaring af bisidders rolle og handlingsrum

Selvom der er åbenlyse forskelle på bisidders og sagsbehandlers rolle i forhold til barnet, viser evalueringen samtidig tydeligt, at både børn/unge og sagsbehandlere i mange tilfælde er i tvivl om bisidders rolle og handlingsrum og har behov for en nærmere afklaring heraf.

Flere børn og unge har således en forventning om, at bisidder skal være aktiv til møderne og fx til enhver tid sige sagsbehandler imod, hvis de er uenige. Det står langt fra klart for alle børnene og de unge, hvad bisidder egentlig kan og må hjælpe dem med, og hvor grænsen går for bisidders involvering. Mens nogle bisiddere gør meget ud af at forklare dette for barnet ved det første møde, er det evaluators vurdering, at ikke alle har tilstrækkelig opmærksomhed herpå.

Den manglende afklaring gælder både indholdsmæssigt ift., hvor aktiv bisidder er til selve møderne med sagsbehandler, men handler også om det tidsmæssige omfang af bisidders involvering. Evalueringen viser, at nogle børn og unge har en forventning om, at bisidder vil være der for dem også efter, at sagen er afsluttet, og at der dermed potentielt er en glidende overgang mellem rollen som bisidder og en rolle som omsorgs- og kontaktperson. Evaluator anser dette for et væsentligt opmærksomhedspunkt i den videre udvikling af den professionelle bisidderordning.

Ideel vs. reel afgrænsning af bisidders rolle

Parallelt med børneperspektivet står det klart, at også sagsbehandlerne ser forskelligt på bisidders rolle og kan have meget forskellige opfattelser af, hvad den kan og bør indebære – der kan fx være tvivl om, hvorvidt bisidder må udtale sig på vegne af barnet eller skal forholde sig passivt under møder, og hvorvidt det overhovedet er realistisk, at bisidders egne faglige og personlige holdninger ikke kommer til at spille en rolle i sagsforløbet.

Evalueringen viser desuden, at flere sagsbehandlere som udgangspunkt er overraskede over, at barnet vælger at få en bisidder med. Den manglende forståelse for barnets valg kan i sig selv være med til at understøtte sagsbehandlerens oplevelse af, at grundlaget og rammerne for bisidders involvering er uafklarede, og at sagsbehandleren kan føle sig angrebet på sin faglighed og evne til at varetage barnets interesser.

Fra Børns Vilkår side lægger man stor vægt på, at bisidderens rolle alene indebærer at repræsentere barnets synspunkter, mens eventuelle personlige og faglige holdninger ikke har nogen rolle at spille – ud over, at man som professionel bisidder er forpligtet til at gøre opmærksom på, hvis barnets rettigheder ikke overholdes. Projektlederen for evalueringen i Børns Vilkår fortæller:

“De professionelle bisiddere er vant til at skulle gå neutralt ind i en sag. De skal gå ind i en særlig position, nemlig at løfte barnets stemme og sikre, at barnet får sagt det, det har brug for at give udtryk for (...) Mange af sagerne kræver meget af bisidder, fordi man ikke skal blande sin egen holdning ind i det, men være tro mod den unge og repræsentere barnets ret til at blive hørt, uden selv at påvirke det. Det kan vi sikre ved at have et professionelt korps. Vi kan fastholde dem i rollen fra Børns Vilkår side.” (projektleder for evalueringen i Børns Vilkår ved fortolkende interview).

Evalueringen viser dog, at det som bisidder kan være en særdeles vanskelig øvelse ikke at lade sine egne holdninger farve samtalen og rådgivningen af barnet eller udfordre sagsbehandler på dennes beslutninger og håndtering af sagen. Dette er blevet italesat af flere af de bisiddere, som indgår i evalueringen:

“Det handler meget om rollen. Jeg følte egentlig, at jeg havde fundet ud af min rolle som bisidder, men så blev jeg udsat for dette [henviser til en konkret sag], hvor jeg ikke måtte sige noget. Det var simpelthen så svært for mig.” (bisidder ved casestudie).

“Som bisidder er det en hårfin balance ikke at blande sig med egne holdninger og meninger, men fremføre [barnets] synspunkter ... Det er svært at sidde i et møde, hvor rådgiver ikke kan styre mødet. Jeg bliver udfordret, da min rolle er, at jeg skal tale barnets tanker uden at blande mine holdninger ift. mødet ind. Men jeg skal også passe på [barnet], det er også min rolle. Hendes ønsker bliver ikke altid opfyldt, men det er vigtigt, at man bliver ordentligt behandlet.” (bisidder ved casestudie).

Bisidderen, som er citeret ovenfor, har i en anden sammenhæng en overvejelse om, hvorvidt man som bisidder, for at sikre barnets perspektiv, alene skal tale med barnet, eller om man også i nogle tilfælde bør tale med fx forældre/ værge for måske herigenem at få en større forståelse end den, som barnet kan viderebringe.

Der kan være væsentlige forhold, som man ikke kender til, og som ville have betydning for, hvordan man forvalter sin rolle over for barnet – hvordan man spørger ind, og hvilke overvejelser man opfordrer barnet til at gøre sig i forhold til at finde ud af, hvad barnet egentlig ønsker. Omvendt viser evalueringen, at det for barnet kan være noget af det mest afgørende, at bisidder kun er der for dem og under ingen omstændigheder taler med fx en manipulerende forælder.

I praksis er det således sjældent krystalklart, hvad der nøjagtigt ligger i den overordnede afgrænsning af rollen til at omhandle varetagelse af barnets perspektiv. Evaluator anser det derfor for afgørende, at man i Børns Vilkår kontinuerligt har fokus på at italesætte bisidders rolle og handlingsrum – herunder ikke mindst de udfordringer og dilemmaer, som kan være forbundet med at afklare og sætte grænser herfor i praksis. Det gælder både grænser over for sig selv som fagperson og over for barnet/den unge, som måske har andre forventninger.

4.4.3 Kan professionel bisidning føre til mere optimale sagsforløb?

Det er vigtigt at notere sig, at evalueringen kun i meget begrænset omfang kan berøre virkningen på lang sigt qua evalueringens tidsmæssige afgrænsning, og at det ikke er muligt at drage konklusioner herom. Ovenstående præsenterer imidlertid nogle forudsætninger og opmærksomhedspunkter, som, evaluator vurderer, er afgørende for at opnå den ønskede virkning på lang sigt.

Som det fremgår af forandringsteorien for bisidderkorpset, er den forventede virkning på lang sigt, at den professionelle bisidning medvirker til at gøre sagsbehandlingsforløbene mere "optimale". Heri ligger der en forventning om, at den professionelle bisidning kan medvirke til at skabe "større forståelse mellem de involverede aktører" og sikre et "bedre flow". "Det optimale sagsforløb" skal her forstås ud fra barnets perspektiv. Et mere optimalt sagsforløb indebærer således, at afgørelsen i højere grad medtager barnets perspektiv i den samlede vurdering, og at barnet får en bedre forståelse af afgørelsen.

Ligeledes er det væsentligt at fremhæve, at der med "forståelse mellem aktørerne" i denne sammenhæng ikke menes større enighed – dette er hverken et relevant eller hensigtsmæssigt mål at sætte for den professionelle bisidning – men derimod en klarlægning af de forskellige aktørers positioner i sagen, herunder ikke mindst barnets. Og endelig skal den ønskede virkning i form af et bedre flow også ses ud fra barnets perspektiv: Det er således helt acceptabelt, at den professionelle bisidning eksempelvis resulterer i et længere sagsforløb med flere møder, hvis dette bidrager til at sikre en bedre afgørelse, hvor barnets perspektiv og rettigheder er varetaget.

Bedre forståelse mellem sagens aktører

Det er evaluators vurdering, at den professionelle bisidning på længere sigt *kan* bidrage til på den ene side at øge sagsbehandlers forståelse af barnet og på den anden side at øge barnets forståelse af sagsbehandlers perspektiv – og i sidste ende barnets forståelse af den afgørelse, der bliver truffet.

Det er imidlertid en forudsætning for at kunne skabe større forståelse mellem aktørerne, at både barn, sagsbehandler og bisidder i udgangspunktet er afklaret med bisidders rolle, og at bisidder også i praksis formår at løfte denne rolle.

Flere af de interviewede fra myndighedssiden påpeger, at de i høj grad ser den professionelle bisidder som en, der kan udbrede beslutningsgrundlaget ved at hjælpe barnet til at fremføre sine synspunkter – men at de også ser, at bisidder kan spille en vigtig rolle i at hjælpe barnet med at forstå, bearbejde og i sidste ende acceptere myndighedens afgørelse:

"At udbrede beslutningsgrundlaget er den væsentligste funktion, men bisidder kan også spille en rolle ift. at befordre, når der bliver truffet en beslutning, at der sker en accept heraf hos barnet og familien – en slags fortolkning og støtte." (Flemming Olesen, Børne- og Kulturdirektør i Herlev Kommune ved fortolkende interview).

Mens den første rolle klart er omfattet af den opfattelse, som findes hos Børns Vilkår og bisidderne selv, peger den anden rolle på en væsentlig forskel: Alle parter er enige om, at den professionelle bisidders væsentligste funktion er at sikre, at barnet får klargjort sine egne holdninger og meninger om det, der sker, og får givet udtryk for disse over for sagsbehandler. Hos Børns Vilkår ser man også, at bisidder kan bidrage med at perspektivere afgørelsen over for barnet. Barnets eventuelle accept af afgørelsen ligger imidlertid, ifølge Børns Vilkår, klart uden for den professionelle bisidders opgave.

I forlængelse af disse forskellige syn på bisidders rolle ser evaluator det som afgørende, at den professionelle bisidder har blik for, at relationen mellem barn og sagsbehandler eller "systemet" kan være langvarig og måske skal fortsætte længe efter, at bisidderen igen er trådt ud af billedet. Dette er særligt vigtigt i de sager, hvor barnet har en dårlig relation til en given sagsbehandler/skiftende sagsbehandlere eller oplever sin position som en "kamp imod systemet", samt i de sager, hvor barnets eget ønske ikke kan efterkommes, og afgørelsen derfor går barnets ønske imod – uagtet at barnet er blevet hørt og dets rettigheder er overholdt.

I det at bistå barnet til at opnå en "accept" af myndighedens afgørelse ligger således ikke nødvendigvis, at barnet skal anerkende afgørelsen som den rigtige. Snarere består opgaven i at hjælpe barnet til at erkende, at man – med bisidders hjælp – har gjort, hvad man kunne, og at man nu må forholde sig konstruktivt til afgørelsen som udgangspunkt for den fremadrettede relation til "systemet". Et eksempel på denne rolle findes i casen om Lucas, hvor der er truffet myndighedsbeslutning om, at hans kommende barn skal fjernes ved fødslen. Bisidder er fagligt enig i denne vurdering og gør sig mange overvejelser over, hvor langt han skal gå i forhold til at understøtte Lucas i at nå frem til, at en frivillig anbringelse af spædbarnet vil være en fordel, også af hensyn til det ufødte barns tarv. Heroverfor står Lucas' kærestes advokat, som vedholdende taler for at anke.

Som beskrevet ovenfor er børne-/ungesager et konfliktfyldt felt, som sætter følelserne i kog, og hvor afgørelserne har afgørende betydning for barnet eller den unges fremtid. Børns Vilkår står i et åbenlyst dilemma, idet man som interesseorganisation har et helt klart fokus på at fremme børneperspektivet og sikre overholdelse af børns rettigheder, og samtidig har den indstilling, at dette som udgangspunkt sikres bedst gennem samarbejde. Samtidig er der ingen tvivl om, at hensynet til samarbejdet og barnets relation til myndigheden altid må vige for det overordnede mål.

Her er det imidlertid afgørende at være opmærksom på de forskellige niveauer i relationerne: Børns Vilkårs relation til kommunen befinder sig på ét niveau, mens bisidders relation til barnet befinder sig på et andet niveau. Når Børns Vilkår eksempelvis i sin årsrapport fra 2012 omtaler den professionelle bisidder som barnets "støtte og vagthund", signalerer man meget direkte et underliggende konfliktperspektiv på relationen mellem barn og myndighed. Dette er en helt naturlig og legitim positionering over for interessenter og bidragsydere – blot er det centralt, at denne skærpede retorik ikke "overføres" til relationen mellem barn og bisidder.

Det er evaluators vurdering, at bisidder med sin støtte kan bibringe barnet en afgørende forståelse og måske også en portion sund skepsis, som kan være nyttig i barnets fremtidige møder med "systemet". Samtidig er bisidder forpligtet til at reagere på brud på barnets rettigheder. Men ligesom der er mange måder at gøre indsigelser på, er der et stykke vej herfra og til at signalere, at man pr. definition skal være på vagt over for myndighedens arbejde. Det er således et vigtigt opmærksomhedspunkt i bisidningen ikke unødigt at understøtte et konfliktperspektiv i barnets forhold til "systemet".

Bedre flow i sagsforløbet

Det er evaluators vurdering, at den professionelle bisidning *kan* bidrage til at skabe bedre flow i et sagsforløb – set fra barnets perspektiv. Et bedre flow kan opstå, idet barnets perspektiv bringes frem, hvilket i sig selv kan gøre det lettere at træffe en afgørelse. Herudover kan den professionelle bisidning bidrage til et bedre flow gennem faglig sparring, som har direkte indflydelse på sagsforløbet.

Evalueringen indeholder flere eksempler på, at bisidningen har været med til at fremme flowet i en sag: I casen om Daniel medførte den faglige sparring mellem sagsbehandler

og bisidder en klarlægning af, at det ikke var påkrævet at gennemføre en børnefaglig undersøgelse. I casen om Carina kunne bisidder oplyse sagsbehandler om, at moderens samtykke ikke var nødvendigt for at opfylde Carinas ønske, pga. Carinas alder. I begge tilfælde vurderer evaluator, at den øgede klarhed om barnets perspektiv samt afklaringen af de lovgivningsmæssige forhold bidrog til at fremme en afgørelse og dermed en afklaring for barnet.

Der er i evalueringen umiddelbart ingen eksempler på, at bisidders involvering har været med til at trække en sag i langdrag eller på andre måder ført til et mere uhensigtsmæssigt sagsforløb. Som nævnt ovenfor, er et bedre flow ikke ensbetydende med et kortere sagsforløb, færre møder eller lignende. Set fra barnets synspunkt og i et større tidsperspektiv kan et bedre flow udmærket indebære, at der skal afholdes flere møder, at sagen meldes til Ankestyrelsen eller på andre måder forlænges – såfremt det i det længere forløb fører til, at barnets perspektiv og rettigheder varetages på tilfredsstillende vis.

Selvom evalueringens samlede datagrundlag og tidsmæssige ramme ikke berettiger til at drage nogle konklusioner om den langsigtede virkning af den professionelle bisidning, er det altså evaluators vurdering, at forandringsteorien – med de nævnte forudsætninger og opmærksomhedspunkter in mente – med stor sandsynlighed også holder i sidste led.

Kapitel 5. Konklusion

Evalueringen har testet, hvorvidt de forandringer, som blev forventet af forsøgsprojektet, rent faktisk sker, og den professionelle bisidning dermed har den formodede virkning. Det er evaluators vurdering, at den overordnede konklusion er, at professionel bisidning også i stor skala virker og generelt også har den forventede virkning. Børnene har behovet for støtte, og deres perspektiv står stærkere, når en professionel bisidder inddrages.

Forandringsteorien bekræftes dermed, men det er samtidig evaluators opfattelse, at forandringsteorien mangler et forandringsled, som omhandler selve formidlingen af tilbuddet om professionel bisidning.

Denne overordnede konklusion vil nedenfor blive foldet ud i forhold til hvert af de forandringsled, som indgår i processen fra indsats til virkning.

Indsatsen fordrer organisering i et fælles fagligt miljø

Evalueringen viser, at etableringen af et egentlig bisidderkorps bestående af professionelle og forankret i et fælles fagligt miljø fungerer, og at det er en hensigtsmæssig organisering af indsatsen. Hensigtsmæssigheden understreges af, at der i evalueringen ses tydelige behov for, at bisidderne trækker på faglig sparring i de konkrete sager.

Samtidig vurderer evaluator, at det er helt afgørende, at de professionelle bisiddere indgår i et fagligt fælles miljø, hvor rollen og grænserne heri kontinuerligt drøftes. Dette er nødvendigt for at bevare balancen i at have en faglig indsigt, som anvendes i forhold til at gennemskue, hvorvidt barnets rettigheder overholdes samt oversætte fagsproget til barnet, men som ikke anvendes til at have faglige vurderinger af sagsindholdet.

Formidling af tilbuddet kræver fokus

Forsøgsprojektet påviser, at selve formidlingen af tilbuddet om bisidning kræver særlig fokus. Det handler både om at anvende evalueringens læring om, at det er svært for sagsbehandlerne at formidle tilbuddet, og at der er behov for flere formidlingskanaler.

Evalueringen giver flere bud på, hvorfor sagsbehandlerne finder det vanskeligt at formidlet tilbuddet om professionel bisidning. Evaluator konkluderer, at der er behov for, at Børns Vilkår påtager sig at skabe klarhed omkring rollefordelingen mellem sagsbehandler og bisidder. Evaluator finder det ligeledes væsentlig, at Børns Vilkår signalerer anerkendelse af de vanskeligheder, der ligger i formidlingen og er åben over for at diskutere disse med kommuner og sagsbehandlere.

Derudover vurderer evaluator, at der er indbygget skismaer i formidlingen fra sagsbehandlere, hvor også børnene/de unge kan opleve det som mere trygt selv at have opsøgt muligheden for professionel bisidning. På baggrund heraf og i erkendelse af de vanskeligheder, der har vist sig i formidlingen, vurderer evaluator, at andre formidlingskanaler er et vigtigt supplement til oplysningspligten hos sagsbehandlere.

Aktivitetsniveauet afhænger både af formidling og problemer

Det kan være ganske vanskeligt at afgøre, om et givent aktivitetsniveau er det rette. Evaluator kan konstatere, at der er gennemført langt færre bisidninger i projektet end estimeret. Dette er også baggrunden for, at "formidling af tilbuddet" tilføjes til forandringsteorien.

Når dette er sagt, finder evaluator samtidig, at det er værd at overveje, om mange bisidninger alene er et positivt tegn. Mange bisiddersager kan også tages som udtryk for, at børnene/de unge oplever det som problematisk at håndtere møder med deres sagsbehandler. Et højt aktivitetsniveau kan således også udlægges negativt.

Evaluator kan ikke dokumentere, at mange flere børn, end dem som har modtaget bisidning i de fire forsøgskommuner, har behov for bisidning. Det forekommer dog evaluator meget sandsynligt ud fra ovenstående pointering af vanskelighederne i formidlingen, hvoraf én af de grundlæggende vanskeligheder er skepsis blandt sagsbehandlerne.

Professionel bisidning virker

Når output vurderes, er dette sket ud fra flere perspektiver. Børneperspektivet er klart det væsentligste og samtidig også den virkning, der står klarest. Børnene/de unge oplever, at den professionelle bisidning bidrager med følgende:

- Bisidder lytter og giver anerkendelse
- Bisidderen giver tryghed og opbakning
- Bisidder forklarer og hjælper med at bearbejde
- Bisidder "sætter gang i tingene" og sikrer rettigheder.

Det er for evaluator helt tydeligt, at trygheden og det at blive set – uanset alder og sværhedsgrad i sagsindholdet – er det mest centrale og så at sige grundlaget for de øvrige virkninger.

Det er derudover klart, at professionel bisidning er noget andet end bisidning i øvrigt. Særligt det at forstå myndighedernes sprog og dermed fungere som "tolk" anser evaluator som væsentligt, men også at have indsigt i myndighedernes processer, der gør det muligt at skabe overblik og en vis forudsigelighed for barnet/den unge.

Evalueringen påviser ligeledes, at den professionelle bisidder bidrager på en måde, som sagsbehandler ikke kan over for barnet/den unge. Bisidder kan for det første tage det rene børneperspektiv uden hensyntagen til helheden. Bisidder har for det andet bedre tid til at tale med barnet og kan på en anden måde stå til rådighed for barnet, når spørgsmål melder sig i forståelses- og erkendelsesprocessen hos barnet/den unge.

I forhold til virkningen over for myndigheder og relationer generelt er denne mindre tydelig, men det er dog evaluators vurdering, at den professionelle bisidning kan skabe øget forståelse for barnets perspektiv, konkret ved at barnet/den unge rent faktisk får præsenteret sine holdninger og behov. Mere indirekte kan dette også føre til en større generel forståelse af og opmærksomhed på børneperspektivet hos myndighederne.

Det er samtidig evaluators vurdering, at den professionelle bisidder er med til at skabe øget klarhed for barnet omkring roller og relationer i ofte meget komplekse sager med mange aktører. Ligeledes indikerer evalueringen, at børnene indirekte drager nytte af, at forældrene lettes for loyalitetskonflikter og helt praktisk selv at skulle kunne overskue og formidle overblik for barnet i sagen.

Evalueringens datagrundlag og tidsmæssige ramme gør det ikke muligt klart at konkludere på de langsigtede virkninger af den professionelle bisidning. Det er imidlertid evaluators vurdering, at dokumentationen af tilstedeværelsen af de forudgående forandringsled sandsynliggør, at den langsigtede virkning som forventet er et bedre flow – set fra barnets synspunkt – med større gensidig forståelse mellem aktørerne. Evalueringen har også selvstændige indikationer herpå, dels ved at børnene/de unge oplever, at bisidderen sætter skub i sagsgangen, dels ved at flere informanter giver udtryk for en større forståelse for andre aktørers handlinger og positioner eller handler ud fra en større forståelse af barnets perspektiv.

5.1.1 Opmærksomhedspunkter

Evalueringen har også påvist nogle områder, der kræver øget opmærksomhed i en fremadrettet indsats.

Barnets ret til en bisidder

De påpegede vanskeligheder i forhold til selve formidlingen af tilbuddet om professionel bisidning kan kun i nogen grad isoleres til at omhandle den professionelle bisidning. Evaluators anser det derfor for et generelt opmærksomhedspunkt, at oplysningen om retten til en bisidder kan drukne i mængden af oplysninger eller underprioriteres. Underprioriteringen vurderes ikke at ske, fordi myndigheden ikke ønsker at inddrage barnet. Derimod vurderes det at ske på baggrund af generel skepsis eller oplevelsen af, at man som sagsbehandler varetager barnets interesser.

Hertil kommer, at der i forbindelse med evalueringen er afdækket forskellige tolkninger af oplysningspligten, bl.a. hvorvidt sagsbehandler skal motivere barnet/den unge til at gøre brug af bisidning.

Evaluator vurderer derfor, at erfaringerne fra forsøgsprojektet både kan give anledning til politisk såvel som fagligt fokus på, hvordan barnets ret til en bisidder sikres.

Bisidderrollen bør kontinuerligt drøftes

Bisidderens rolle indebærer nogle grænseflader, som, evalueringen viser, er svære at drage, og at de professionelle bisiddere ofte befinder sig ude i "grænselandet". Evaluator anser dette for at være et vilkår ved netop en professionel bisidning, hvor faglig indsigt giver mulighed for og lyst til at anvende denne til en faglig vurdering i sagen.

Evaluator anser det derfor for afgørende, at man i Børns Vilkår kontinuerligt reflekterer over bisidders rolle sammen med bisidderkorpset. Det gælder både i forhold til grænser over for sig selv som fagperson og over for barnet/den unge, som måske har andre forventninger.

Bisidder som en ekstern fagperson fører derudover ofte til uklarhed hos sagsbehandlerne omkring, hvad det er bisidder kan tilbyde barnet, som sagsbehandleren ikke kan. Ved sædvanlig bisidning er der en accept af, at bisidder er en person (lærer, træner, nabo eller lignende), der kender barnet, og som barnet på forhånd har en tillidsrelation til, mens det med en ekstern professionel bisidder bliver mere uklart, hvori forskellen mellem sagsbehandler og den professionelle bisidder består.

Evaluators ser derfor også et behov for, at Børns Vilkår kontinuerlig indgår i samtaler med myndighedsrepræsentanter og fagpersoner omkring forventningerne til den professionelle bisidderrolle.

Bisidders er ikke en støtte-/kontaktperson

Evalueringen viser, at nogle børn og unge har en forventning om, at bisidder står til rådighed også udover forberedelse, deltagelse og opfølgning på konkrete m der med forvaltningen. I de ofte meget langvarige sagsforløb er afgrænsningen selvsagt også svær. Det er imidlertid evaluators vurdering, at Børns Vilkår som en del af en kontinuerlig drøftelse af bisidderrollen skal have fokus på, at forventningerne blandt børn og unge ikke f r et omfang, hvor det professionelle bisidderkorps uundgåeligt vil skuffe.

Bisidder er en parentes i barnets længerevarende relation med "systemet"

Børnene og de unge er ofte i en situation, hvor "systemet" vil være en del af deres liv i længere tid. Det handler ikke om relationen til en konkret sagsbehandler, men om at barnet/den unge kan indgå kritisk men konstruktivt i sin egens sags behandling hos myndigheder.

Derfor ser evaluator det som et opmærksomhedspunkt for hver enkelt bisidder, at bisidningen håndterer eventuelle konflikter mellem barn og "systemet", men ikke optrapper konfliktniveauet eller barnets generelle mistillid til systemet unødigt. Dette vil selvsagt være en balance i hver enkelt sag. Flere informanter har det således også med i deres refleksioner, at der i forløbet med bisidning ikke bør skabes større modsætninger mellem barnet og "systemet" end nødvendigt af hensyn til en fremtidig relation, som for barnet kan være temmelig afgørende for deres liv.

Evaluator anser dette fokus som værende en del af den kontinuerlige drøftelse Børns Vilkår har og opfordres til at forsætte med bisidderne omkring bisidderrollen.

Kapitel 6. Casestudier

I det følgende præsenteres de otte cases, som indgår i evalueringens datagrundlag.

Casene er såkaldte "ekstrem cases", hvilket betyder, at de repræsenterer størst mulig forskellighed, for herved at give et bredt indblik i bisidningens mulige virkning. Casene er herudover udvalgt med henblik på at få en spredning i forhold til kommune, sagsbehandler, bisidder, barnets alder, foranstaltning, barnets sociale tilhørsforhold mm. Casene belyser dermed også forskellige læringsperspektiver i forhold til bisidderordningen.

To af casene (Max og Daniel) er gennemført i forbindelse med midtvejsevalueringen, mens de øvrige seks cases er gennemført i forbindelse med slutevalueringen. Til hver case har evaluator interviewet: sagsbehandler, bisidder, forældre/værge, evt. plejefamilie samt barnet.

Interviewene er forsøgt afholdt i ovenstående rækkefølge for at få et godt indblik i barnets situation inden interviewet med barnet. Det har dog ikke kunnet lade sig gøre i alle tilfælde. Evaluator har dog altid haft et indblik i barnets/den unges situation, enten via sagsbehandler eller via bisidder, forud for interviewet med ham eller hende.

Interviewene med børnene er blevet afholdt med respekt for det enkelte barns eller den unges situation, og der er benyttet alternativer til den traditionelle interviewform – fx tegninger eller gennemførelse af interviewet udendørs/i bevægelse – i de tilfælde, hvor det er vurderet hensigtsmæssigt.

I det følgende beskrives casene narrativt, idet den systematiske analyse bliver skubbet i baggrunden til fordel for en analyse, der levner plads til indlevelse i barnets situation, og hvor deltagernes begreber og metaforer bruges med henblik på at forstå de dynamikker, der udspiller sig omkring barnet. Hver case er struktureret efter følgende overskrifter:

- Introduktion til sagen
- Børneperspektiv
- Relationsperspektiv
- Myndighedsperspektiv
- Refleksion.

Nedenfor gives en oversigt over de otte cases, i den rækkefølge de præsenteres i:

Navn (anonymiseret)	Alder
Max	12 år
Daniel	14 år
Andreas	13 år
Lucas	17 år
David, Tobias, Sigurd, Malte	12 år, 9 år, 7 år, 4 år
Louise	17 år
Mikkel	18 år
Carina	17 år

6.1 Max

Følgende kapitel giver en indsigt i casen om Max på 12 år, som udviklingsmæssigt er væsentligt yngre.

Sagen med Max er konfliktfyldt, og der er klare tillidsbrud imellem de forskellige aktører i sagen. Bisidder kommer til at indgå som part i sagen som repræsentant for Max' plejefamilies perspektiv. Denne positionering fører til et dårligt samarbejde med sagsbehandleren, der er utilfreds med bisidderen.

Alle i sagen, plejemor undtaget, mener ikke, at bisidningen har været til gavn for Max, da bisidder ikke har evnet at fremdrage Max' ønsker i forbindelse med sagen, hvilket dels skyldes Max' kognitive handicap og plejemors stærke indflydelse på ham. Dette sætter spørgsmålstegn ved muligheden og behovet for en bisidder i en sag som Max's.

6.1.1 Introduktion til sagen

Max er en dreng på 12 år. Han er kognitivt udfordret og lider af ADHD. Han går til handi-capridning og er meget glad for sin hund og sin kat. Han kan godt lide at se tv og hjælpe sin plejefar med praktiske ting.

Max bliver, sammen med sin lillesøster Vibe, anbragt hos en plejefamilie, da han er mellem to og tre år gammel. Anbringelsen sker uden samtykke fra hans mor og far. Den præcise årsag til anbringelsen fremgår ikke, men Max' nuværende sagsbehandler karakteriserer mor og far som småt begavede og moderen som en meget umoden mor.

Faderen afgiver forældremyndigheden, da han og moderen går fra hinanden, og moderen indgår en aftale med kommunen, hvorefter anbringelsen overgår til at være frivillig. Herefter får Max' mor og far adgang til at være sammen med ham og Vibe i form af overvåget samvær.

I 2010, da Max er 11 år gammel, får Max sin nuværende sagsbehandler. Sagsbehandler er en erfaren socialrådgiver med syv års erfaring med børn og familier. Hun er en del af et specialteam i kommunen, der tager sig af anbringelsessager.

I overleveringen af sagen erfarer sagsbehandler fra den tilsynsførende hos plejefamilien, at alt er stille og roligt hos plejefamilien, men at der er initieret en udredning af, hvorvidt lillesøster skal blive boende hos plejefamilien.

Udredningen fastslår, at Max og Vibe vil kunne udvikle sig bedre hver for sig, og sagsbehandler gennemfører en børnesamtale med Vibe med henblik på at få hende flyttet til en anden plejefamilie. Der afholdes ikke børnesamtale med Max i den forbindelse.

Plejefamilien har deltaget i psykologsamtaler med Vibe i forbindelse med udredningen og har igennem længere tid bedt kommunen om hjælp, da Vibe har problemer og en meget udadreagerende adfærd. De mener, det bedste for Vibe vil være et opholdssted med tilknytning til en skole, samt at plejemor og plejefar får visiteret ekstern supervision. Ifølge plejemor er det også denne konklusion, udredningen anbefaler. Kommunens beslutning om at flytte Vibe til en anden plejefamilie er, ifølge plejemor, udtryk for et ønske om besparelser, og ikke hvad der er bedst for Vibe og Max.

Uenigheden omkring Vibe får samarbejdet mellem kommunen og plejefamilien til at gå i hårdknude, og plejemor kontakter Børns Vilkår og får en bisidder til både Max og Vibe.

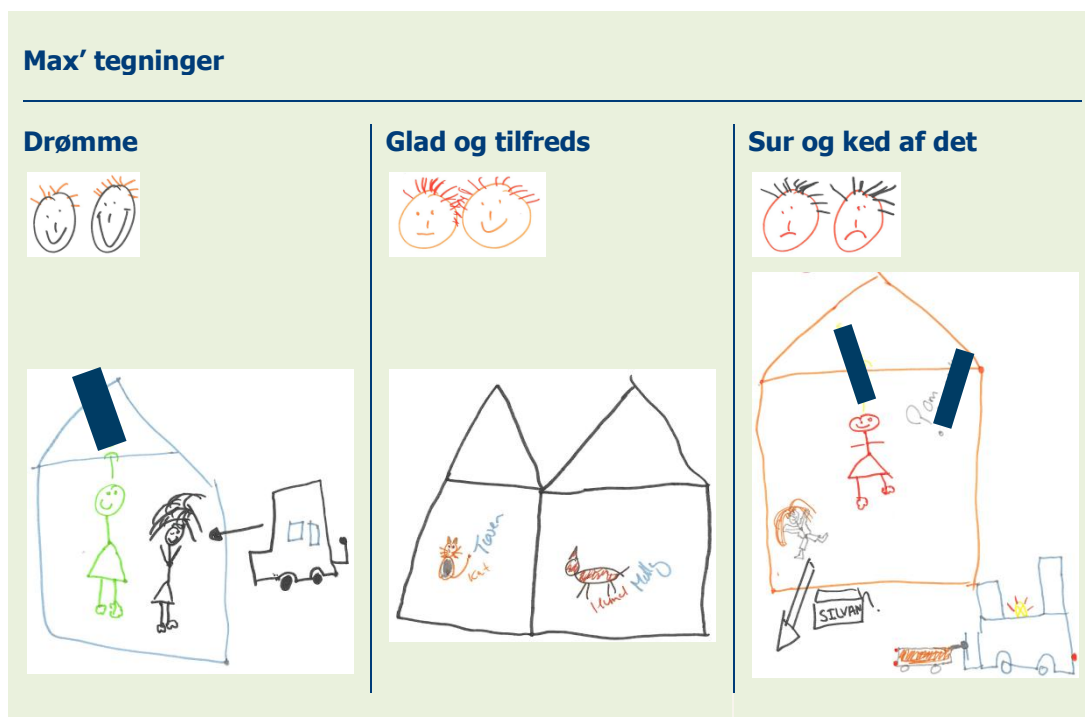
Bisidder har en børnefaglig uddannelse og har indtil nu bisiddet omkring 30 børn.

6.1.2 Børneperspektivet

Evaluator har haft svært ved at få Max' perspektiv, da han har svært ved at udtrykke sig og formulere sine egne ønsker. Det står dog klart, at hele situationen omkring, at lillesøster er flyttet, har gjort Max ked af det. Det fremgår også, at det ikke har været muligt for nogen af de involverede parter at få Max til at forstå, hvorfor det er sket.

Max' rettigheder er igennem bisidders indsigelser søgt opretholdt, men det er ifølge bisidder ikke lykkedes for nogle af parterne at forklare Max, hvorfor Vibe skal flyttes. Hermed er der heller ingen, som reelt kender Max' holdning og dermed ingen, der kan anfægte eller formidle den.

Under interviewet tegnede Max og interviewer sammen nedenstående tegninger.

Tegningerne beskriver tre sindstilstande hos Max, hvor den første fra venstre er Max' drømme om fremtiden. Den næste er, hvad Max er tilfreds med, eller hvad der gør ham glad. Den sidste tegning viser, hvad Max er sur over, eller hvad der gør ham ked af det. De mørkeblå kasser dækker for navne på tegningen.

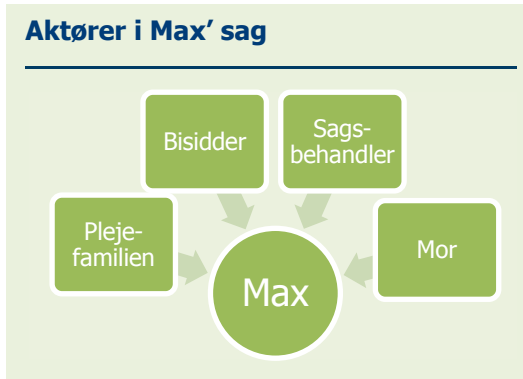
Det Max drømmer om

På den første tegning har Max bedt interviewer tegne bisidder, da han gerne vil snakke med hende igen. Max kan ikke forklare, hvorfor han gerne vil snakke med bisidder, ud over at han gerne vil fortælle hende, at det har været godt at snakke med hende. Da Max bliver stillet spørgsmålet, om han gerne vil have bisidder med, hvis han, plejemor og sagsbehandler skal snakke sammen, svarer han *ja*, men igen kan han ikke forklare hvorfor.

Den anden del af tegningen forestiller, at Vibe kommer på besøg hos Max. Max har været ude og besøge Vibe, men han vil også gerne have, at hun kommer hjem og besøger ham.

Det der gør Max glad og tilfreds

Max bad interviewereren om at tegne hans kat og hans hund. Da Vibe var flyttet, reagerede Max ved at gå ind og se tv. Han fortæller, at han ikke snakkede med nogen om det, og da interviewereren spurgte ham, om det fik ham til at føle sig ensom, svarede han, at han ikke følte sig alene, fordi han havde hunden og katten.

Det der gør Max sur og ked af det

Den røde kvinde forestiller sagsbehandler. Max blev spurgt til, hvordan han havde det, når han snakkede med sagsbehandler, og det var han ikke glad for, fordi det var sagsbehandleren, der fik Vibe til at flytte.

Pigen i venstre hjørne forestiller Vibe. Max bad interviewereren tegne en flyttekasse, så man kunne se, at det gjorde ham ked af det, at Vibe skulle flytte. Spørgsmålstegnet til højre viser, at Max ikke ved, hvorfor Vibe skulle flytte, og det ville han gerne vide.

Spørgsmålstegnet oppe i højre hjørne af huset viser, at Max gerne ville vide, hvorfor han skulle have en bisidder. Max havde ikke selv bedt om det, og han vidste ikke, hvorfor bisidder var der.

Bilen med anhængeren blev tegnet på et tidspunkt, da Max havde lyst til at tegne i stedet for at svare på spørgsmål, så den har ingen betydning i forhold til sagen.

Max' rettigheder

Bisidder ser sig nødsaget til på et møde at få noteret, at sagsbehandlers anvendte spørgeteknik ikke er hensigtsmæssig, da bisidder mener, at sagsbehandler "lægger ord i munden" på Max.

Bisidder mener også, at formalia omkring Vibes anbringelse ikke er i orden, og hun forklarer, at hun bliver frustreret over, at det lykkes for sagsbehandler at overbevise konsulenter fra Børns Vilkår om, at anbringelsen juridisk set er i orden. Endelig mener bisidder, at det ikke er lykkes for kommunen at forklare Max og Vibe, hvorfor Vibe skal flyttes.

Plejemor fortæller, at hun ikke mener Max er blevet hørt, før bisidder kommer ind i sagen. Fx mener hun ikke, at loven er blevet overholdt i forbindelse med, at der skal foretages to børnesamtaler om året i anbringelsessager. Hun siger, at bisidder giver en tryghed for, at Max' retssikkerhed bliver opretholdt.

6.1.3 Relationsperspektivet

Max har med sin nye bisidder minimum fire voksne, der alle gerne vil hjælpe ham. De fire voksne får dog oparbejdet et højt konfliktniveau, som vi skal se straks nedenfor.

Fokus i dette afsnit vil først være at give læseren en idé om den konfliktfyldte situation, bisidder kommer ind i, og bagefter hvordan bisidder, til trods for ønsket om uvildighed, bliver en part i sagen.

Mors relationer i sagen

Ifølge sagsbehandler begynder Max' mor at komme meget ude hos plejefamilien, der ellers ikke har villet have kontakt med moderen tidligere. Sagsbehandler mener, at det skyldes, at plejefamilien vil have hende til at modsætte sig flytningen af Vibe. Max' mor ender da også med at modsætte sig anbringelsen, hvilket hun meddeler sagsbehandler.

Herefter bliver hun indkaldt til en samtale på kommunen, hvor sagsbehandler gør det klart, at hvis mor ikke samtykker, vil der blive lavet en indstilling til Børn og Unge Udvalget, og der vil blive tale om en ufrivillig flytning.

Max' mor vælger herefter en frivillig aftale, og hun beskriver situationen som *at gå i en fælde* (opsat af plejemor red.). Evaluator forstår mors generelle sprogbrug, som at mor mener, at plejefamilien bruger hende som et middel til at beholde Vibe.

Plejemor mener, at Max' mor er blevet truet på kommunen til at gå med til anbringelsen, og at hun har været bange for at miste sine andre børn. Dette nævner moderen ikke, men hun beskriver i interviewet, hvordan hun ikke vil have, at der bliver tale om en ufrivillig anbringelse, da hun så ikke kan deltage i fx forældremøder og dermed følge Vibes udvikling.

På et tidspunkt ringer Max' mor til sagsbehandler og siger, at hun føler sig *klemt* og *presset* af plejemor.

Herefter sørger sagsbehandler for, at der ikke er nogen kontakt mellem plejefamilien og Max' mor. Når Max og Max' mor har samvær, skal Max og Vibe afleveres på stedet for samværet et kvarter før, så plejefamilien og Max' mor ikke møder hinanden.

Plejefamiliens relationer i sagen

Plejefamilien føler sig svigtet af kommunen, og der er en høj grad af mistillid til sagsbehandler, fordi plejefamilien er bange for, at sagsbehandler manipulerer med Max. Plejemors oplevelse af sagsbehandler er også, at hun er *flyvsk* og ikke har *styr på noget*.

Da sagsbehandler afholder børnesamtale med Vibe, oplever plejemor samtalen som meget kort og mere som en orientering om, at møder med plejefamilien og Vibes skole har ført til en beslutning om at flytte hende til en anden plejefamilie.

Sagsbehandler føler sig tvunget til at afbryde kontakten med plejefamilien og dermed opdele kontakten, så sagsbehandler har kontakten til Max og Vibe, og familieplejekonsulenten har kontakten til plejefamilien.

Sagsbehandlers relationer i sagen

Sagsbehandler har altså afskåret sig fra kontakten til plejefamilien og varetager nu udelukkende kontakten til Max. Dette besværliggøres dog, da plejefamilien kontakter kommunen og fortæller, at Max ikke længere må være alene sammen med sagsbehandler, da han ikke kan lide hende. Plejemor forklarer Max' reaktioner, som at han *stivner*, når han hører om hende eller ser hende, og at han er meget *utryg* ved hende.

Max siger i interviewet, at han ikke er glad for at snakke med sagsbehandler, fordi hun fik Vibe til at flytte, og alle var sure og kede af det, da hun var flyttet.

Sagsbehandler mener, at Max er *nervøs* omkring hele situationen. På et tidspunkt da sagsbehandler kører Max op for at besøge Vibe, fortæller sagsbehandler, at Max er bange for, at han også skal flyttes, og han er utryk ved at skulle besøge Vibe. Det mener sagsbehandler skyldes, at plejeforældrene ikke kan lide den nye plejefamilie og på den måde *påvirker* Max.

Bisidders relationer i sagen

Bisidder fortæller, at det er en meget svær sag at være bisidder i, og at hun har haft meget sparring med specialkonsulenterne omkring den. Da hun bliver bedt om at nævne en negativ oplevelse i forhold til bisidderordningen generelt, fremhæver hun denne sag, da konfliktniveauet er så højt, og fordi Max ikke kan forklare sine behov.

Ydermere skal det nævnes, at bisidder forklarer, at grunden til, at det kan være godt med en bisidder, er, at en bisidder kan agere upartisk, hvilket kan skabe tryghed hos barnet. Udgangspunktet for bisidder er altså, at målet med bisidningen er at fungere som uvildig.

Bisidders relationer til plejefamilien

Det første møde, bisidder er med til, er hjemme hos plejefamilien. Bisidder siger, at det meget bliver et møde med familien frem for med Max, fordi plejefamilien har *linet op*. Bisidder forsøger at snakke med Max alene på hans skole og ved at gå en tur uden plejefamilien, men hun mener, at Max har været meget påvirket af særligt plejemors syn på tingene.

Bisidder mener, at hendes relation til plejefamilien har virket forstyrrende. Hun mener, det kan have været svært for Max at se en egentlig forskel på plejemor og bisidder, da de har været så meget sammen.

Plejemor er meget tilfreds med bisidder. Hun forklarer, at bisidder har givet hende og hendes mand supervision og opbakning i en svær tid. Plejemor fortæller også, at bisidder siger til hende, at sagen er *kørt helt af sporet*. På et tidspunkt ser bisidder sig nødsaget til at forklare plejemor bisidderens rolle, da hun gentagne gange ringer og sender mails til bisidder. Bisidder forklarer hende, at hun må kontakte Børns Vilkår, da bisidders rolle er at varetage Max' sag.

Bisidders relationer til Max

Bisidder har forsøgt at snakke med Max alene på hans skole og ved at gå en tur uden plejemor, men hun mener, at Max har været meget påvirket af plejemors syn på tingene, og at han har været splittet i sit forhold til mor, plejemor og sagsbehandler.

Bisidder mener, at bisidderrollen i en sag som denne er *rigtig, rigtig svær*, da Max ikke kan sætte ord på, hvad han mener, og da hans humør i høj grad afhænger af plejemor. Det er dog også bisidders oplevelse, at Max er glad for at snakke med en, der ikke er så sur.

Max siger, at han har været glad for at snakke med bisidder, men han har svært ved at forklare hvorfor. Han synes, hun er *rimelig flink*, og han vil gerne snakke med hende igen, fordi han gerne vil sige, at det har været fint at snakke med hende. Da intervieweren opstiller et scenarie, hvor Max, plejemor og sagsbehandler skal snakke sammen, siger Max, at han gerne vil have bisidder med.

Plejemor fortæller også, at Max har sagt, at bisidder er *flink*. Hun siger, at det at være *flink* betyder meget i Max' tilfælde. Hun tilføjer, at Max var rolig, når bisidderen var der, og han kunne mærke, at hun ville ham.

Ifølge sagsbehandler har bisidder ladet sig påvirke af plejemor, og at hun dermed ikke har talt Max' sag, men derimod plejemors. Konkret undrer sagsbehandler sig over, at bisidder fx orienterer plejefamilien efter møder.

I sagsbehandlers øjne er det bisidders rolle at snakke med Max og deltage i møderne, der vedrører sagen, og hun forstår ikke, hvorfor bisidder ikke har holdt sig ude af de relationer, der ifølge sagsbehandler kan være en barriere for at tale Max' sag.

Bisidders relationer til sagsbehandler

Bisidders oplevelse af sagsbehandler er, at hun er meget *styrende* og *arrogant*. Bisidder mener ikke, at sagsbehandler er god for børnene.

Det kølige forhold mellem bisidder og sagsbehandler bekræftes af sagsbehandler, der er *fagligt skuffet* over bisidderordningen i dette tilfælde. Sagsbehandler forklarer, at hun er enig i de intentioner, der ligger i bisidderordningen, men at bisidder i denne situation har misforstået sin rolle.

Sagsbehandler mener ikke, at Børns Vilkår har lyttet til hendes vinkel på sagen, og hun mener derfor ikke, at Børns Vilkår har udvist forståelse for, at det er hende, der skal træffe beslutningerne.

6.1.4 Myndighedsperspektivet

Relationen mellem bisidder og sagsbehandler har ikke lagt op til læring i sagsforløbet. Bisidder har været utilfreds med sagsbehandler, men tilbagemeldingen er ikke sket i et læringsperspektiv, men derimod i form af fx den allerede nævnte indsigelse mod sagsbehandlers spørgeteknik.

I interviewet med plejemor stilles der spørgsmål ved, hvorvidt bisidder har overholdt sin tavshedspligt. Plejemor fortæller i interviewet, at bisidder har fortalt plejefamilien, at Vibe i forbindelse med et besøg hos den nye plejefamilie har konfronteret sin mor og sagt: *"Hvorfor lyver du mor? Du lovede, du ville lade mig blive."* Dette undrer plejefamilien sig over ikke indgår i sagsbehandlers notater i forbindelse med besøget.

Da plejefamilien konfronterer sagsbehandler med oplysningerne, siger sagsbehandler, at hun ikke kan huske episoden. Da de fortæller sagsbehandler, at det er noget, bisidder har sagt, siger sagsbehandler ifølge plejemor, at bisidder ikke må udtale sig om den slags og dermed ikke har overholdt sin tavshedspligt.

6.1.5 Refleksion

Sagen er kompleks, da Max' mor er afskåret fra plejefamilien, plejefamilien er afskåret fra sagsbehandler, og relationen mellem sagsbehandler og Max er præget af utryghed og besværliggjort ved, at plejefamilien ikke ønsker, at Max er alene med hende.

Det er tydeligt i sagen, at der er en meget lav grad af tillid mellem parterne, hvor plejefamiliens perspektiv på sagen er, at kommunen anbringer Vibe hos en anden plejefamilie af økonomiske årsager og er meget utilfredse med måden, det er blevet gjort på.

Både bisidder og sagsbehandler er enige i, at relationerne mellem plejefamilien og bisidder har været en barriere i forhold til bisidders rolle som bisidder.

Bisidder har forsøgt at opretholde Max' rettigheder ved at gøre indsigelser over for sagsbehandler. Set fra et børneperspektiv står det imidlertid klart, at Max er meget ked af, at hans lillesøster er flyttet, og at det ikke har været muligt for nogen af de involverede parter at få Max til at forstå, hvorfor det er sket. Hermed er der heller ingen, som reelt kender Max' holdning, og dermed kan ingen anfægte eller formidle den.

Evaluator vurderer, at bisidder er underlagt et stort pres i sagen, og at dette pres betyder, at bisidder overskrider sin rolle og ender med at blive part i sagen.

Det er tvivlsomt, om bisidningen har været til gavn for Max, idet bisidningen hverken har betydet, at Max har opnået en øget forståelse for sin situation eller har formået at frembringe Max' ønsker og perspektiv på sagen. Max selv fortæller, at det var rart at tale med bisidder, men er ikke klar over, hvorfor han skulle tale med hende. Bisidder har dog været med til at sikre fokus på Max' rettigheder.

6.2 Daniel

Følgende afsnit giver en indsigt i casen om Daniel på 14 – knap 15 – år.

Daniels sag er positiv på den måde, at både sagsbehandler, bisidder og Daniel selv mener, at bisidningen har givet mening. Bisidningen har medført en konstruktiv forberedelse til børnesamtalen og støtte til Daniel under mødet.

Faderen mener derimod ikke, bisidningen har bidraget positivt til Daniels sag. Han mener ikke, bisidder har haft mulighed for at kunne sætte sig ordentligt ind i Daniels situation på den korte tid, de har tilbragt sammen. Derfor mener han ikke, at bisidder har kunnet bidrage til den rigtige afgørelse i forhold til klubtilbuddet.

6.2.1 Introduktion til sagen

Daniel er atypisk autist og har udviklingsforstyrrelser samt motoriske tics. Det er evaluators indtryk, at han er en glad og aktiv dreng. Under interviewet er Daniel meget spørgende, men hans opmærksomhed flagrer også meget, og han indleder blandt andet indtil flere gættekonkurrencer, hvor evaluator skal gætte forskellige ting om hans liv. Evaluator gætter ofte forkert, hvilket er til stor morskab for Daniel.

Omdrejningspunktet i denne case handler om et klubtilbud, som Daniels far gerne vil have kommunen til at tilbyde Daniel. Resultatet af samtalen, hvor bisidder deltager, bliver dog, at der ikke vil blive iværksat et klubtilbud. Efterfølgende kontakter faderen direktøren i forvaltningen og får klubtilbuddet igennem efter at have søgt aktindsigt i Daniels sag.

Daniels far beskriver familiens forhold til kommunen som dårligt, og han og Daniels mor har følt sig *chikaneret* af kommunen, hvor Daniels sagsbehandler, ifølge faderen, behandler familien som et *socialt eksperiment*.

Det er sagsbehandler, der har foreslået familien, at Daniel fik en bisidder med. Faderen forstår ikke, hvorfor hun har foreslået det, men han og Daniels mor syntes, det kunne være godt for Daniel at prøve at have en anden end dem selv med til en samtale, og faderen kontakter derfor Børns Vilkår.

6.2.2 Børneperspektiv

I tilfældet med Daniel er det alles opfattelse, at han er blevet hørt i forbindelse med klubtilbuddet. Daniel var ved samtalen ikke overbevist om, at han ville gå i klub. Senere er han dog blevet meget glad for at gå i klub, og nu mener han, at det var kommunen, der ikke ville lade ham gå i klubben; som han siger: *"Jeg hader kommunen! De sagde, at jeg ikke kunne gå på en eller anden klub [...]"*.

Det interessante i børneperspektivet i denne case er, at Daniel tager aktivt stilling til sin egen situation, når han ifølge bisidder og sagsbehandler kun ønsker klubtilbuddet nogle gange. Denne opfattelse ændrer sig imidlertid, da han efterfølgende begynder i klubben. Det egentlige spørgsmål bliver i denne sammenhæng derfor: Hvad er Daniels perspektiv? Hans modvilje over for at tage imod klubtilbuddet til mødet, hvor bisidder er med, eller hans efterfølgende glæde ved at gå i klubben?

Bisidder nævner, at hun godt kan forstå, at *"faren vil have ham ud blandt andre"*, men bisidder ville ikke presse på for det, fordi *"Daniel ikke havde et eksplicit ønske om at komme i klub"*.

Dog presser bisidder alligevel en smule, da hun, som det er nævnt ovenfor, siger til Daniel under mødet, at han tidligere har sagt, at han gerne vil i klub *nogle gange*. Bisidder er altså i en situation, hvor hendes rolle er at hjælpe Daniel med at blive hørt og taget alvorligt. Samtidig har hun forståelse for faderens perspektiv, hvor Daniel dels ofte fremlægger realiteterne meget positivt, og dels vil få en bedre livskvalitet af at komme i klub i stedet for at være alene hjemme.

I denne situation er det imidlertid evaluators opfattelse, at bisidderen lever op til sin rolle og formår at afgrænse sig fra de faglige vurderinger i sagen og alene sikre, at Daniels perspektiv kommer frem.

Spørgsmålet i denne sag er dog, om tilstedeværelsen af en professionel bisidder fra Børns Vilkår har en indvirkning på sagsbehandlers afgørelse, hvor sagsbehandler måske vælger at vægte børneperspektivet mere i sagen.

6.2.3 Relationsperspektiv

Nedenstående kortlægger de centrale aktører og beskriver deres relationer til sagen.

Fars relationer i sagen

Som det fremgår ovenfor, er relationen mellem familien og kommunen ikke god. Både far og bisidder nævner, at der har været problemer med at anerkende Daniels handicap, hvilket har ført til frustrationer i familien.

Far siger, at han har haft svært ved at vurdere bisidder, da han ikke ved, hvad formålet med hendes rolle er. Han havde forventet, at bisidder kunne gå ind og hjælpe Daniel med at tegne et *mere realistisk billede af virkeligheden*, da Daniel har det med at være meget positiv i sine vurderinger af egen situation over for kommunen.

Konkret i denne sag havde far håbet på, at bisidder kunne hjælpe Daniel med at nå frem til den konklusion, at han ikke ville få den bedste livskvalitet af at være alene hjemme i tre timer, men at han ville få det bedst ved at gå i klub.

Sagsbehandlers relationer i sagen

Sagsbehandler betegner Daniel som en *"sød og dejlig dreng"*. Hun mener, at Daniel ved, hvad der sker med hans sag, men at han også har en klar forforståelse af, at *"XXX Kommune er dum"*. Denne forståelse, mener sagsbehandler, kommer fra forældrene.

Sagsbehandler betegner faren som en, der vil sin søn det bedste, og måske også mere, end Daniel *"selv vil og gider"*. Sagsbehandler har det indtryk, at klubtilbuddet var farens påfund, og at Daniel egentlig ikke havde lyst til det. Dette eksemplificerer hun med, at Daniel til samtalen omkring klubtilbuddet sagde: *"Far har sagt..."*.

I forhold til bisidder mener sagsbehandler, at det har givet god mening at have en bisidder med. Hendes oplevelse var, at Daniel var forberedt på mødet, og bisidder hjalp ham med struktur og med at huske ham på de ting, han skulle sige under samtalen.

Bisidders relationer i sagen

Bisidder har på samme måde som faren en oplevelse af, at Daniel fremstiller sig meget positivt over for sagsbehandler. Bisidder husker i den forbindelse Daniel på, at han har sagt, at han gerne vil i klub *nogle gange*, da han ikke svarer sagsbehandler direkte på spørgsmålet, om han vil i klub. Det er dog ikke bisidders opfattelse, at Daniel har et *eksplicit* ønske om at gå i klub.

I forhold til faren mener bisidder, at han har forberedt Daniel godt til mødet mellem ham og bisidder. Der er heller ingen problemer, da bisidder fortæller faren, at hun skal snakke med Daniel alene. Det er dog bisidders opfattelse, at faren ikke mener, at bisidningen har hjulpet, da han gerne ville have haft, at bisidder skulle sige direkte til kommunen, at det ville være godt, hvis Daniel kom i klub.

I forhold til sagsbehandleren er bisidder af den opfattelse, at sagsbehandleren er meget positivt indstillet over for bisidder, hvilket sagsbehandleren også gør bisidder opmærksom på efter mødet.

Daniels relationer i sagen

Daniel bliver meget ophidset, når kommunen bliver nævnt, og han siger flere gange *"lor-te-Kommune"*, og at han *"hader dem"*. Dog synes han, sagsbehandler *"faktisk er meget sød"*. Både sagsbehandler og bisidder mener, at Daniel efterligner faderens syn på kommunen.

Det er en vigtig pointe i den forbindelse, at bisidder vurderer, at mødet ville være *"gået op i hat og briller"*, hvis bisidder ikke havde været med. Dette begrundes af bisidder med, at sagsbehandler ville have haft meget svært ved at berolige Daniel, når kommunen blev nævnt.

Daniel kunne godt lide bisidder, og han mener, at hun hjalp ham med at huske det, han skulle sige. Han mener dog, at han ville være blevet taget alvorligt, uanset om bisidder havde været med eller ej, men han understreger, at bisidder var ham til hjælp. På et spørgsmål om hvorvidt samtalen ville have været anderledes, hvis bisidder ikke havde været med, svarer han:

"Det ville have været meget anderledes – det føler jeg [...] Det ville mærkeligt [...] svært at svare på spørgsmål, hvis man nu havde et spørgsmål, og så havde man glemt at svare på det." (Daniel 14 år).

6.2.4 Myndighedsperspektiv

Set fra myndighedsperspektivet er der sket en klar læring i denne sag, da sagsbehandler og bisidder til samtalen finder ud af, at det ikke er nødvendigt at iværksætte en børne-faglig undersøgelse på baggrund af ønsket om et klubtilbud.

Sagsbehandler mener at have *"læst mere op på lektien"*, fordi bisidder skulle være med, da hun var lidt nervøs omkring bisidders rolle. Hun var dog *"positivt overrasket"* over bisidderen, og som begrundelse siger hun: *"fordi bisidder hjalp ham (Daniel red.) og dermed mig."*

Sagsbehandler mener altså, at bisidderen har udfyldt sin rolle på en måde, der hjalp sagsbehandler med at opfylde sin rolle. Sagsbehandler er dog i tvivl om, hvordan hun yderligere kan bruge bisidder i et læringsperspektiv. Hun er også i tvivl om, hvorvidt hun kan ringe til hende og ydermere omkring spørgsmålet om tavshedspligt.

Der kan altså være potentiale for endnu bedre relationer med dertil følgende læring, hvis sådanne spørgsmål bliver afklaret.

6.2.5 Refleksion

Relationen mellem bisidder, sagsbehandler og Daniel har fungeret godt, og bisidningen har givet mening. Faren har dog haft en divergerende forståelse af bisidderrollen og er derfor skuffet og mener ikke, at bisidder har hjulpet Daniel.

Det er imidlertid evaluators vurdering, at bisidningen har været til gavn for Daniel og har haft en positiv betydning i mødet med sagsbehandler. Derudover føler sagsbehandler sig som nævnt hjulpet, i og med at bisidder har hjulpet Daniel. Endelig er der også sket en helt konkret læring i samarbejdet mellem sagsbehandler og bisidder, som gennem faglig sparring er nået frem til en afklaring om behovet for en børnefaglig undersøgelse.

Evaluator vurderer også, at bisidder har udfyldt sin rolle i at præsentere Daniels perspektiv. Faderens perspektiv giver imidlertid anledning til at reflektere over, om Daniels perspektiv i dette tilfælde har været det "rigtige" eller mest hensigtsmæssige, og om sagsbehandler har vægtet Daniels perspektiv højere i sin afgørelse, end hun ellers ville have gjort.

6.3 Andreas

Følgende case omhandler Andreas på 13 år, der er anbragt uden for hjemmet. Andreas har på interviewtidspunktet været anbragt i knap et år.

6.3.1 Introduktion til sagen

Kontrasten til Andreas gamle liv er til at få øje på. I dag bor han med sine plejeforældre og fire nye "søskende", hvoraf to er plejeforældrenes egne børn, mens de to andre også er anbragte. De tre anbragte børn udgør plejeforældrenes fuldtidsbeskæftigelse.

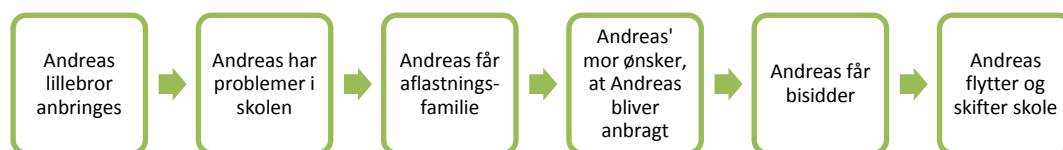
Andreas nye hus ligger godt gemt væk bag marker og åbne landskaber, og når Andreas skal i skole eller til spejder, skal han køres i bil eller cykle adskillige kilometer. Om kort tid får Andreas sommerferie fra sin nye skole, og dagen efter rejser han to måneder til Spanien med sin plejefamilie.

Der er i mere end én forstand langt imellem Andreas' nye hjem og hans gamle forstads-hjem: Et mindre lejlighedskompleks i et betonbyggeri fra 70'erne tæt på storbyen. Her voksede Andreas op sammen med sin mor og lillebror. Da lillebroren for tre år siden anbringes uden for hjemmet, kommer der også opmærksomhed på Andreas.

Andreas trives ikke. Han har problemer og indlæringsproblemer i skolen, og han bliver mobbet af de andre i klassen. Som konsekvens heraf skifter Andreas skole, og han bliver placeret i en specialklasse for elever med generelle indlæringsvanskeligheder. Her trives han bedre med de andre elever, men derhjemme går det stadig dårligt. Andreas' forældre er separeret, og Andreas bor derfor alene med moren. Men Andreas mor har svært ved at passe Andreas og kan ikke håndtere forældrerollen. Moren erkender selv dette og ønsker derfor, at Andreas bliver anbragt, ligesom lillebroren blev det.

Andreas har sideløbende haft en aflastningsfamilie, men dette har ikke hjulpet tilstrækkeligt. Aflastningsfamilien påpeger desuden over for myndighederne, at Andreas lider af omsorgssvigt, og at der burde ske noget.

Nedenfor illustreres processen kronologisk:

6.3.2 Børneperspektivet

Andreas har fået det bedre hos sin nye plejefamilie. Han ved ikke, at det er hans mor, der har taget initiativ til anbringelsen, og plejeforældrene mener, at Andreas ikke fuldt ud forstår baggrunden for sin situation:

"Andreas er ikke 100 % indforstået med, hvorfor han bliver fjernet" (plejeforældre).

Også i processen påpeger bisidder, at Andreas, da hun møder ham, ikke er klar over, hvad der skal ske. Bisidder beskriver ham som sød, men tilbageholdende og klemmt. Han synes ikke, der er blevet lyttet til ham, og han er meget usikker på konsekvenserne af at

skulle flytte. Bisidder eksemplificerer dette med usikkerhed omkring skoleskiftet, hvornår han kan besøge sin mor, og hvad med vennerne. Alle disse grundlæggende ting fylder naturligt meget for Andreas ved det første møde. Han ved ikke, hvad der skal ske, hvad han har at skulle have sagt, og hvem der bestemmer.

Bisidder har haft to møder med Andreas, forud for mødet med sagsbehandler og i forbindelse med dette møde. Andreas kan kun svagt huske, at han har talt med bisidder, men via åbne spørgsmål omkring mødet med sagsbehandler kommer han i tanke om, at bisidder mindede ham om, hvilke ting, han synes, var vigtigt at få sagt.

Andreas beskriver derudover mødet med myndigheden som overvældende: Der var mange voksne, og det tog rigtig lang tid (mødet varede to en halv time). Han vender tilbage til pointen om mødets varighed flere gange i løbet af interviewet.

"Der var mange voksne [til stede ved mødet]. Det varede 2,5 timer. Og jeg sad bare og tænkte på, hvornår er vi færdige? Hvornår er det overstået?" (Andreas 13 år).

Når han bliver spurgt til, hvordan han gerne ville have haft, at mødet foregik, ville han dels gerne, at der bare havde været sagsbehandler, bisidder og kurator, og så skulle det have været meget kortere.

Andreas kan ikke specifikt huske, hvad bisidder gjorde ved mødet, men han synes ikke rigtig, hun sagde noget. Han har dog en oplevelse af, at bisidder "holdt med ham", uden at han kan sige hvordan.

Bisidder og mor påpeger begge, at Andreas ikke har noget godt forhold til sin sagsbehandler. Mor fortæller, at han blev hentet i klassen til møder uden varsel, og at Andreas følte sig nedgjort. Bisidder understøtter dette med en opfattelse af, at Andreas føler sig talt ned til af sagsbehandler.

Når vi spørger Andreas, siger han, at sagsbehandler godt kunne være mere flink, og han uddyber med, at han bliver sur, når sagsbehandler spørger ind til Andreas' far. Dette temas konfliktstof understreges af, at både mor og bisidder samstemmende fremhæver samme oplevelse.

"Det skal hun ikke blande sig i!" (Andreas 13 år).

Bisidder og mor vurderer derfor også, at Andreas har haft nytte af at have en bisidder med, mens sagsbehandler vurderer, at bisidder mest har været nyttig for mor.

Muligheden for at få en bisidder er præsenteret af sagsbehandler, men det fremstår som om, at det er mor, der overtaler Andreas til at prøve det. Andreas er ikke selv særlig bevidst omkring bisidders rolle og mulige støtte, men evaluator vurderer alligevel på baggrund af Andreas' udsagn, at bisidder har været nyttig for ham. Alene det at få italesat de naturlige bekymringer, Andreas havde i forhold til skoleskift, og hvordan alt nu skulle foregå, vurderes at have været nødvendigt at få hjælp til.

Andreas ved ikke, at han stadig kan få bisidder med til møderne, og ved interviewet virker han heller ikke som om, det er en idé, han tager til sig. Plejefamilien gør i den forbindelse opmærksom på, at de ikke vidste, at Andreas har en bisidder, og at de gerne ville have haft den viden, så de eventuelt kunne støtte Andreas til at kontakte bisidder. Det er evaluators vurdering, at Andreas fik ubytte af en bisidder i forbindelse med behandlingen af hans anbringelsessag, men at det meget vel i den nuværende situation ikke opleves relevant for ham, idet hans "nye" liv fungerer.

6.3.3 Relationsperspektivet

Nedenstående kortlægger de centrale aktører og beskriver deres relationer til sagen.

Mors relationer i sagen

Andreas' mor er meget begejstret for muligheden for en bisidder til Andreas. Hun har som nævnt været aktiv i forhold til at overtale Andreas til at tage imod tilbuddet. Mor var også til stede ved bisidders første møde med Andreas, som foregik i hjemmet. Bisidder beskriver mors deltagelse på dette møde som aktiv i samtalen, men undervejs går hun rundt og lader bisidder tale med Andreas mere på tomandshånd. Mor forklarer, at det havde stor betydning for Andreas, at han ikke skulle møde en fremmed helt alene, men at mor kunne være med, og at det foregik hjemme hos dem.

Mor har klart nogle uoverensstemmelser med sagsbehandler, og idéen med en bisidder er ifølge mor affødt af, at mor blev forment adgang til sagsbehandlers møder med Andreas, fordi mor var "for tæt på".

Sagsbehandler giver udtryk for, at mor har haft stor nytte af bisidningen, bl.a. fordi en del af mors ansvar blev taget af hendes skuldre.

"Mor var tryk ved, at Andreas havde en bisidder. Hendes eget ansvar blev flyttet, og hun faldt til ro. Moderen var meget usikker på, hvordan Andreas ville reagere i forbindelse med anbringelsen, og her hjalp det at have en bisidder med. Andreas blev også påvirket [red.: positivt] af, at moderens faldt til ro" (sagsbehandler).

Evaluator vurderer, at mor har haft et udbytte af bisidderen til hendes søn. Dette vurderes bl.a. at være i forhold til at kunne forklare, hvad der skal ske, og hvilke muligheder der er. Dette formodes mor ikke selv at være i stand til, og hun kan samtidig selv have haft gavn af at få flere og måske andre ord på processen og konsekvenserne. Evaluator finder det også muligt, at en del af Andreas' udbytte følger af, at mor bliver tryk ved møderne.

Sagsbehandlers relationer i sagen

I interviewet med sagsbehandler fremstår relationen til Andreas ikke som konfliktfyldt eller svær. Hun beskriver Andreas som en meget omsorgssvigtet dreng, der i første omgang pure nægtede at forholde sig til en anbringelse. Sagsbehandler mener, at denne fornægtelse og afvisning blev vendt, fordi selve processen blev god med først korte siden længerevarende besøg hos den nye plejefamilie. Denne del deltog bisidderen ikke i.

Sagsbehandleren giver således ikke udtryk for vanskeligheder, der ikke kunne have været håndteret over for Andreas uden bisidning, og det er sagsbehandlers vurdering, at udbyttet mest har været på mors side, mens dette dog indirekte har påvirket Andreas positivt.

Bisidder oplever et godt samarbejde med sagsbehandler, og at sagsbehandler er god til at formidle indholdet til Andreas. Bisidder fortæller samtidig, at Andreas selv oplever, at han bliver talt ned til, og at hun er "over ham".

Bisidders relationer i sagen

Bisidder er helt nyuddannet og oplever dette som en fordel, hvor hun med sin unge alder lettere skaber en direkte relation til de unge.

"De unge har tit fordomme over for sagsbehandler som værende en gammel rotte, der ikke forstår, hvad de siger og ikke hører efter" (bisidder).

Bisidder beskriver sin funktion i denne sag, som den der minder Andreas om det, han over for hende har pointeret som vigtigt. Hun giver ham stikord og får specifikt sagsbehandler til at forklare mere detaljeret, hvad det vil betyde for Andreas' hverdag at komme i plejefamilie.

Forud for mødet med myndighederne har bisidder og Andreas talt om, hvad det betyder at komme i plejefamilie, og de drøfter de forskellige muligheder, Andreas har i den aktuelle situation. Over for bisidder forklarede Andreas sin situation med, at hans mor har svært ved at passe ham, dvs. at Andreas har indsigt i baggrunden, men muligvis ikke detaljerne og ej heller forståelse af, hvorfor mor ikke kan passe ham.

Bisidder oplever at have et godt samarbejde med såvel mor som sagsbehandler. Efter mødet med myndigheden sikrer bisidder sig, at Andreas er ok, og han virker afklaret. Senere taler bisidder med mor, som ikke mener, der er behov for yderligere bisidning.

Plejeforældres relationer i sagen

Plejeforældre ville gerne have vidst, at Andreas havde haft en bisidder. Sagsbehandler har forklaret sig med, at Andreas selv skulle tage kontakt til bisidder efter behov, men plejeforældrene mener ikke, at Andreas kan overskue dette uden støtte.

"Børn har rigeligt at gøre med at huske deres egne sko. At skulle administrere møder er måske lige i overkanten af, hvad man kan forvente" (plejemor).

Plejeforældre oplever, at de varetager bisidders opgaver nu. De har opbygget et tillidsforhold til Andreas, men de mener samtidig, at en ekstern bisidder kan være garant for, at børn generelt får udtrykt deres ønsker og tanker.

6.3.4 Refleksion

Casen om Andreas er et eksempel på, at bisidders funktion og reelle bidrag måske ikke nødvendigvis er fuldstændig indlysende for barnet eller den unge, selv om man ude fra kan se eksempler på, at det har været nyttigt for barnet.

Evaluator hæfter sig bl.a. ved, at bisidder får sagsbehandler til at forklare mere detaljeret, hvad en anbringelse betyder for Andreas' hverdag. Dette er helt naturligt det niveau, som bekymrer Andreas. De forudgående samtaler med bisidder omkring konsekvenserne af en anbringelse og de efterfølgende beskrivelser fra sagsbehandler omkring den konkrete proces vurderes at have været meget nyttige.

Evaluator hæfter sig derudover ved, at der meget vel kan være et indirekte udbytte for Andreas, ved at hans mor føler sig tryk. Dette finder evaluator meget sandsynligt og i tråd med andre udsagn i andre cases. Bisidder varetager en funktion, som giver forældrene mulighed for at koncentrere sig om relationen til deres barn og ikke paragraffer, møder m.v.

6.4 Lucas

Følgende afsnit giver en indsigt i casen om Lucas på 17 år. Sagen er præget af mange forskellige aktører og store beslutninger. Bisidder kommer tidligt ind i forløbet og har samtidig været en af de eneste gennemgående personer for Lucas i forløbet.

Lucas' kæreste er gravid, og de har besluttet at få barnet. Men de kan ikke beholde barnet, da myndighederne har vurderet, at Lucas og hans kæreste er for unge og umodne til at kunne håndtere et spædbarn og leve op til ansvaret som forældre.

Tidligere har Lucas skændtes voldsomt med sin mor, hans skolegang har været præget af manglende engagement, og ydermere har Lucas været i klammeri med politiet pga. en stjålet scooter.

Lucas' bisidder har støttet Lucas i hans kontakt med myndighedssiden, hvilket på familiesiden har givet Lucas' forældre tid og overskud til at fokusere på relationen til Lucas. Bisidder har hjulpet Lucas til at holde hoved og hale i sagen under hele forløbet, og han har generelt formået at skabe klarhed i sagen for Lucas.

6.4.1 Introduktion til sagen

Lucas bor i et rækkehus sammen med begge sine forældre og sine tre søskende. Der er liv og trafik i det lille forstadshjem, der udover de 6 familiemedlemmer huser en kanin og to skræppende fugle. Begge Lucas' forældre arbejder, og Lucas selv er ved at afslutte niende klasse.

Sagen tager sit udspring i Lucas' adfærd i skolen og forældrenes manglende evne til at håndtere Lucas' adfærd. Lucas er skoletræt og har svært ved at sidde stille og koncentrere sig. Derhjemme er forholdet mellem Lucas og mor som hund og kat, så Lucas undgår hjemmet og bruger tiden ude sammen med kæresten og til fester. De seneste par år har Lucas gjort, hvad der passede ham uden at overholde forældrenes regler om at komme hjem til tiden, og han svarer aldrig på mobilen, når de ringer.

Lucas' mor prøver at få hjælp fra kommunen til at håndtere forholdet til Lucas. Hun kan ikke trænge igennem til ham, og selv den mindste ordveksling ender i råben og skrigen. Familien får tildelt en sagsbehandler, der får sat familiebehandling i gang, hvilket giver gode resultater og hjælper til at holde husfreden.

Lucas' kæreste bliver gravid, og Lucas skal være far. Familiebehandlingen og det tilkommende spædbarn betyder, at Lucas bliver indkaldt til en del møder på kommunen. Det er i den forbindelse, at han bliver opfordret til at få en bisidder, så Lucas ringer til Børns Vilkår.

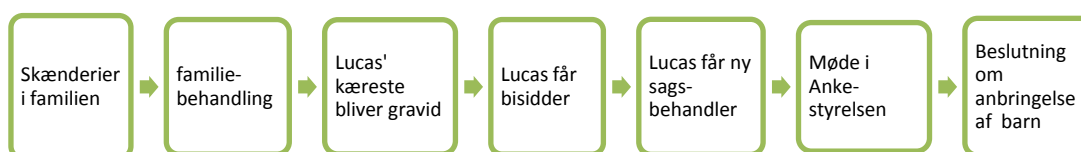
Lucas får derudover en ny sagsbehandler, der overtager Lucas' sag. Dette sker efter familiebehandlingen er sat i gang, og de indledende møder i forbindelse med hans faderskab er arrangeret. Lucas' kærestes sagsbehandler begynder ydermere at indkalde Lucas til møder omkring forældreskabet.

Lucas har tidligere været i klammeri med politiet over en stjålet scooter, som Lucas efter eget udsagn har købt af en ven. Ved en stikprøvekontrol i Ankestyrelsen dukker Lucas' sag op, da sagen aldrig er blevet overleveret til kommunen fra politiet. Ankestyrelsen indkalder Lucas til et møde i København, men her kan Lucas ikke få sin bisidder med, da man ikke vil betale udgiften til rejsen. I stedet tildeles Lucas en anden bisidder fra København. Den københavnske bisidder aflyser imidlertid, så Lucas må klare mødet alene med sin far. Ankestyrelsen vurderer, at kommunen ikke har været tilstrækkeligt aktive,

og Ankestyrelsen kræver derfor yderligere udredning i sagen, bl.a. i forbindelse med Lucas' evne til at være far.

Derefter får Lucas og hans kæreste lavet en udredning omkring deres forældreevne, hvor det konkluderes, at Lucas og hans kæreste er for unge og umodne til at kunne håndtere rollen som forældre.

Der er således mange aktører, Lucas skal forholde sig til både i og uden for "systemet". For overblikkets skyld er processen illustreret nedenfor i kronologisk rækkefølge:

Til sommer afslutter Lucas 9. klasse. Han har allerede fundet et kostume, og karamellerne ligger klar til sidste skoledag. Men inden Lucas' sidste eksamen skal han en tur forbi hospitalet og se sit barn, inden det skal gives bort. Det er endnu ikke besluttet, hvorvidt anbringelsen bliver frivillig eller ved tvang, men Lucas får ikke lov til at udleve rollen som far.

6.4.2 Børneperspektivet

Lucas' sag har udviklet sig meget, siden han først kom i kontakt med myndighederne. I følge de voksne i hans omgivelser har Lucas også personligt gennemgået en stor forvandling over det seneste år. Lucas' forældre oplever, at Lucas i dag er mere moden og omgængelig efter at have været uregerlig og uden for pædagogisk rækkevidde i en år-række. Bisidder bekræfter den positive udvikling, særligt i forholdet mellem Lucas og moderen, og bisidder bemærker ligeledes, at "Lucas er ældre end sin alder", og at "Lucas har gennemlevet sin vilde periode".

Lucas har grundlæggende en god forståelse for sit sagsforløb og de udfordringer, der ligger forude. Han er indforstået med, hvordan hans nuværende situation er forårsaget af tidligere konflikter i familien, problemer i skolen samt det faktum, at han skal være far i en tidlig alder. Baggrunden for hele sagen sammenfatter Lucas således:

"Der var problemer mellem mig og min mor. Og så var jeg dårlig til at gå i skole og komme op om morgenen"(Lucas 17 år).

Nok har Lucas forståelse af sin situation og baggrunden herfor, men Lucas har dog stadig et håb om, at hans kommende barn kan være hos Lucas og kæresten. I interviewet bliver det lidt uklart, om Lucas reelt har forstået omfanget af beslutningen om fjernelse af barnet. Evaluators skal dog hertil pointere, at den endelige afgørelse forelå dagen før interviewet blev gennemført, hvorved det kan siges at være helt rimeligt, at afgørelsen ikke helt er fordøjet.

"De mener, at jeg mangler nogle år – at jeg er umoden og ikke er ordentlig i gang med min uddannelse"(Lucas 17 år).

Bisidder fortæller, at Lucas til ham har givet udtryk for, at forløbet har gjort Lucas stresset. Der har været mange sagsbehandlere og mange møder med forskellige personer. Lucas siger selv, at han måtte stoppe til ungdomsrådgivning, da han ikke kunne overskue alle møderne.

Lucas synes sagsbehandleren både lytter og spørger ind, så han er på sin vis tilfreds med sagsbehandleren, til trods for at afgørelserne er temmelig radikale for ham, men han synes ikke, det går langsomt.

"Hun [red.: sagsbehandler] behandler mig okay, men det går lidt langsomt, synes jeg" (Lucas 17 år).

Ifølge Lucas' mor har Lucas en oplevelse af, at der ikke bliver lyttet til ham, og at myndighederne fra starten havde besluttet, at han og hans kæreste var uegnet til at få et barn. Lucas' forældre udtrykker ydermere bekymring for, at Lucas bliver "mindre hørt", hvis han er alene til møderne på kommunen. Det er ud fra disse modstridende udsagn svært for evaluatør at konkludere på, hvorvidt Lucas reelt er tilfreds med den behandling, han får, samt om han føler sig hørt.

Det er dog bisidders vurdering, at Lucas med rette kan være utilfreds med sagsbehandleren, som bisidder oplever ikke gør nok og ikke tager sig den fornødne tid.

"Der er så mange ting. Han skal være far. Det er da en stor ting for en dreng på 16 år. Måske er det, fordi hun kun sidder med sin bid af sagen" (bisidder).

Lucas har selv taget initiativ til at få en bisidder på opfordring af sin tidligere sagsbehandler. Formålet med en bisidder er ifølge Lucas "at have én på sin side", og han understreger særligt bisidders evne til at forklare samtaler og sætninger med kompliceret indhold, opklare misforståelser og at støtte, hvis noget gør én oprevet eller ked af det. Sidstnævnte vurderer evaluatør ofte er efter møderne, hvor bisidder tager fat i de dele, som han har oplevet, Lucas bliver særligt berørt over.

Lucas er tilfreds med sin bisidder, som han synes er flink og nem at snakke med. De har et fortroligt forhold, hvor der også er tid til at have fælles overvejelser om, hvad der kunne være bedst at gøre i forskellige situationer. Bisidder oplever, at Lucas spørger ham til råds i komplicerede spørgsmål, fx om barnet skal fjernes ved tvang eller frivilligt.

"Han forstår mig, hvad jeg tænker og har lyst til" (Lucas 17 år).

Ud fra Børns Vilkår's beskrivelse af rollen som bisidder udledes den i denne case helt efter bogen, men Lucas selv vurderes at have haft en forventning om en mere aktiv rolle i selve møderne. Evaluatør vurderer, at Lucas' ønske handler om, at han gerne så, at bisidder kunne påvirke sagens afgørelse. Både sagsbehandler og Lucas' mor giver dog udtryk for, at bisidder også tager ordet fra tid til anden og netop hjælper Lucas med sine formuleringer, når han ikke selv formår at udtrykke sig. Derudover har Lucas' sag karakter af at være flere "sager" i en, hvor bisidder bliver den gennemgående voksne. Det har klart haft positiv betydning for Lucas.

"Han sagde ikke så meget, men det har været dejligt at have ham med. Han kender alle de sager, der har været" (Lucas 17 år).

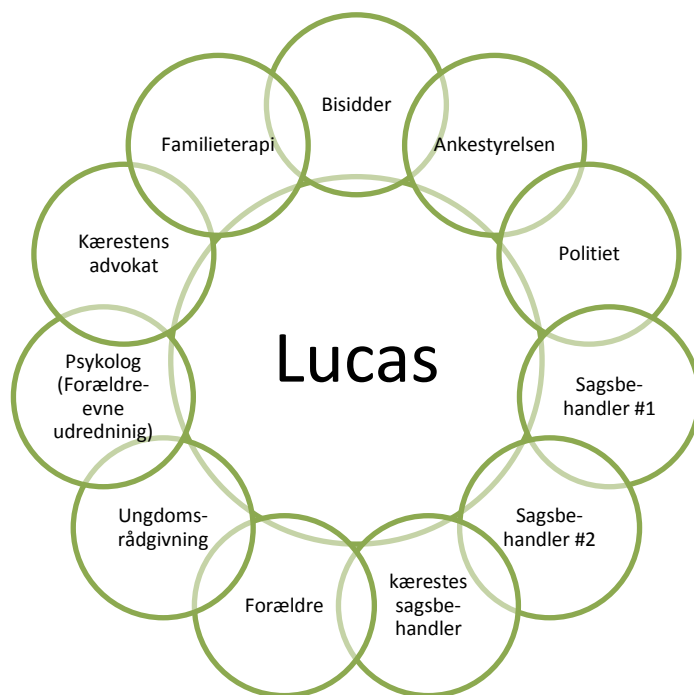
Lucas forklarer, at en bisidder er særligt anbefalelsesværdig ved "alvorlige møder", hvor der skal træffes store beslutninger".

"Hvis det var et alvorligt møde, så vil jeg helt klart anbefale, at få en bisidder. Hvis det bare er sådan et stille og rolig møde, så tænker jeg, at det kan man nok godt klare" (Lucas 17 år).

6.4.3 Relationsperspektivet

Lucas har mange aktører i sit liv, som han skal forholde sig til. Efterhånden som møderne med systemet bliver flere og flere, opfordres Lucas til at få en bisidder, og han tager

herefter selv kontakt til Børns Vilkår. Bisidder kommer ind tidligt i sagsforløbet, og i virvaret af aktører er bisidder den eneste gennemgående voksne, der følger Lucas. Nedenstående figur illustrerer de mange aktører, mens afsnittet alene omhandler de centrale aktører og deres relation til sagen.

Forældres relationer i sagen

Lucas bor stadig hjemme sammen med sine forældre. Forholdet mellem mor og Lucas har været betændt gennem en årrække. Både bisidder og sagsbehandler beskriver moren som opfarende. Dog har familiebehandlingen gjort underværker, og mor har ifølge bisidder udviklet sig meget i løbet af de sidste seks måneder. Det er i dag muligt for mor og søn at kommunikere stille og roligt sammen, hvilket før var utænkeligt. Dette bekræftes af både mor og bisidder. Faderen er et roligt, fåmælt gemyt, og både sagsbehandler og bisidder oplever ham som passiv, hvilket til tider har frustreret Lucas' mor.

Sagsbehandler oplever ingen problemer fra forældrene og oplever, at de støtter Lucas.

Lucas' forældre har en negativ opfattelse af kommunen. De føler, at de har været nødt til at presse på for at få hjælp, og de oplever kommunen som langsom i sin arbejdsgang, og at der ikke bliver fulgt op på aftaler. Eksempelvis blev Lucas lovet at kunne få en babydukke med hjem, som kunne forberede ham på rollen som far, men dette blev aldrig realiseret. Forældre synes desuden, at sagsbehandler afholder for få møder, og de møder, der holdes, ligger på dårlige tidspunkter, der gør det svært for forældrene at deltage.

Forældre har en oplevelse af, at sagsbehandler er meget opmærksom på, om Lucas har en voksen med til møderne, og at sagsbehandler foretrækker at holde møder alene med Lucas.

Lucas' forældre er glade for, at Lucas har en bisidder, og særligt Lucas' mor synes bisidder har haft en befriende effekt, da hun selv har haft svært ved at kommunikere med Lucas. De er desuden enige om, at bisidderordningen har hjulpet Lucas til samtalerne og

med forståelsen af informationer fra kommunen. Det har gjort, at forældrene har kunnet koncentrere sig om Lucas og familielivet og har givet dem "fred til at være forældre".

De er således meget tilfredse med bisidders indsats, men kunne godt tænke sig, at han var mindre fremmed for dem. Bisidder nævner ligeledes, at han i starten kun lige hilste på forældrene og gik direkte ind til Lucas.

"I starten, da jeg kom hjemme hos Lucas, sagde jeg bare lige dav til forældrene, hvorefter jeg gik op til drengen. Det var underligt bare at gå forbi, men det skulle jeg, synes jeg" (bisidder).

Evaluator vurderer, at konfliktniveauet mellem særligt mor og Lucas har haft indflydelse på bisidders ageren, men også at det generelt er vigtigt for bisidder at vise, at han er barnets bisidder. Forældrene anbefaler, at forældrene introduceres til bisidderen for at skabe tryghed.

"Forældre og bisidder skal mødes i starten. Det er lettere at aflevere sit barn til en, som kan kender og har set. Jeg tror også det kan hjælpe barnet" (mor).

Sagsbehandlers relationer i sagen

Lucas har haft to sagsbehandlere. Den nuværende kommer ind i Lucas' liv, efter at familiebehandlingen er sat i gang. Sagsbehandler opfatter Lucas som nem at snakke med og villig til at samarbejde. Hun vurderer, at bisidder forbereder Lucas godt til møderne og er god til at fortolke sagsbehandlers budskaber og forklare dem i et sprog, Lucas forstår.

Sagsbehandler forsøger selv at tale i et sprog, de unge kan forstå, men det er alligevel hendes oplevelse, at bisidder har en bedre referenceramme og er bedre i stand til at formidle til Lucas, da bisidder kender Lucas bedre. Sagsbehandler oplever, at bisidderordningen har været udbytterig for Lucas. Den giver ham en god oplevelse ved møderne og gør, at kommunikationen fungerer gnidningsfrit.

Bisidders relationer i sagen

Bisidder kommer ind tidligt i forløbet og har udviklet et godt forhold til Lucas. Lucas' forældre vurderer, at Lucas er tryk ved bisidder, og Lucas selv siger, at det har været dejligt at have bisidder med til møder, og at bisidder har en stor viden. Sagsbehandler bemærker, at bisidder kender Lucas bedre, end hun selv gør, og det er evaluators vurdering, at forholdet mellem Lucas og bisidder er sundt og udbytterigt for Lucas.

Bisidder oplever Lucas som "meget åbenmundet og let at snakke med". Lucas spørger til tider bisidder til råds i komplicerede spørgsmål, men bisidder er opmærksom på ikke at påvirke Lucas med sine egne holdninger samt grænsen for, hvor meget en bisidder har lov til at blande sig. Til trods for at bisidder har flere års erfaring som bisidder, oplever han *den passive rolle* som særligt svær – specielt i vejledningen af anbringelse i forbindelse med Lucas' barn. Bisidder oplever en udfordring i at skulle begrænse anvendelsen af egen faglighed. Bisidder har lang erfaring og stor indsigt inden for det sociale område, og denne faglighed gør ham bekymret over konsekvenserne ved at skulle overlade et spædbarn i Lucas' og hans kærestes varetægt. Bisidder vil derfor helst opfordre Lucas til at opgive barnet frivilligt, men bisidder føler ikke at kunne udtrykke sin faglige bekymring i vejledningen af Lucas.

Bisidder er dog også opmærksom på, at man som bisidder ikke nødvendigvis har det fulde billede af sagen, og at det kan være svært at byde ind og vejlede, når man kun kender en mindre andel af sagens fakta.

De mange facetter af Lucas' sag gør, at bisidder vurderer, at det ville have været overordentlig svært for en dreng på 17 år at klare det uden en bisidder. Bisidder nævner derudover, at helt objektive forhold ikke var kommet frem, uden at bisidder netop fungerer som gennemgående person med faglig indsigt.

"Hvis jeg ikke havde været der, havde hun ikke opdaget, at Lucas skulle være far og dermed får selvstændig forsørgerpligt" (bisidder).

6.4.4 Refleksion

Alle kilder vurderer, at Lucas har haft stort udbytte af at have en bisidder, og evaluators anser bisidderens funktion i denne sag for at have været ganske central som den eneste gennemgående voksne.

Evaluators vurderer derudover, at bisidderen har udført næsten alle de forskellige funktioner, bisidning kan indeholde.

- Bisidder har været en fast støtte i en sag med mange aktører.
- Bisidder har kunnet forberede, forklare og oversætte for Lucas.
- Bisidder har påpeget rettigheder såvel som pligter (fx forsørgerpligt)
- Bisidder har haft den fornødne tid til at drøfte de mange store og komplicerede spørgsmål Lucas skal forholde sig til.
- Bisidder har løftet et åg fra forældrenes skuldre, der dermed kan koncentrere sig om at være forældre.

Evaluators vurderer på den baggrund, at bisidderordningen har opfyldt sit formål, og at Lucas har haft stor fordel af ordningen.

6.5 David, Tobias, Sigurd og Malte

Følgende case omhandler en familie med fire drenge på tolv, ni, syv og fire år. Det er i realiteten de tre ældste, som har modtaget bisidning i forbindelse med en § 50-undersøgelse.

6.5.1 Introduktion til sagen

Tobias på ni, Sigurd på syv og Malte på fire år tager beredvilligt imod os med skateboard og gummisværd. David på 12 år ser tv, men støder hurtigt til, da interviewet af drengene skal i gang.

Det er på ingen måde til at fornemme, at de fire drenges forældre for nylig er blevet skilt og ligger i hård kamp om penge såvel som bopæl og samvær med drengene. Drengene har ellers været igennem en længere sag i statsforvaltningen med en børnesagkyndigundersøgelse. Parallelt hermed har kommunen fået en indberetning fra skolen om, at drengene mistrives, hvorfor der bliver igangsat en § 50-undersøgelse.

Bisidningen foregår i forbindelse med § 50-undersøgelsen. På interviewtidspunktet har bisidningen alene omhandlet samtalen forud for mødet med sagsbehandleren og selve mødet. Der forelå på interviewtidspunktet ingen afgørelse på undersøgelsen. Det er aftalt med bisidder, at når afgørelsen foreligger, deltager bisidder i en samtale med drengene for at sikre sig, at de forstår udfaldet.

I forhold til bisidningen er sagen forholdsvis enkel.

6.5.2 Børneperspektivet

De tre ældste drenge har god indsigt i, hvad sagsbehandleren skulle tale med dem om. De tre supplerer hinanden i svaret på spørgsmålet om, hvad samtalen med sagsbehandleren drejede sig om:

“Vi snakkede om skolen og noget om, hvordan det går” (Tobias 9 år).

“Vi skulle snakke om, hvordan det var at bo her og hos min mor” (Sigurd 7 år).

“Vi skulle ikke snakke om, hvor vi skulle bo, men om hvordan vi havde det de forskellige steder” (David 12 år).

De er således bibragt både en indsigt i, hvad samtalen skulle dreje sig om, og for Davids vedkommende står det meget klart, hvori forskellen til den børnesagkyndige undersøgelse i forbindelse med statsforvaltningen består.

Drengene sammenholder generelt samtalen med sagsbehandler med en tidligere samtale med en børnesagkyndig fra statsforvaltningen. Deres oplevelse fra den børnesagkyndige var, at deres udsagn blev fordrejet.

“Vi forklarede, hvordan det var at være hos mor til [børnesagkyndig]. Før i tiden slog hun [mor] også lidt, men det er hun holdt op med. Vi forklarede [børnesagkyndig] det, og vi sagde, at herhjemme [hos far] var det stille og roligt. Så sagde [børnesagkyndig], at vi gerne ville hjem til mor at bo, og det ville vi jo ikke”. (Tobias 9 år).

Deres forventninger til bisidder er derfor meget klare. Han skal lytte efter og være loyal over for deres udsagn.

Alle drengene er tydeligt forundret over, at bisidder ikke siger noget til mødet med sagsbehandler, men ræsonnerer sig alligevel frem til, at det nok skyldes, at bisidder dermed bedre kan høre efter, hvad der bliver sagt. Og selv om bisidder ikke siger noget under mødet, mener David, at det gjorde en forskel, at bisidder var med.

"Ja for så kunne han [bisidder] lytte ordentlig efter. Hvis han ikke var der, kunne det have været en ulempe, tænker jeg. Der kunne være sket noget, hvis han ikke var der. Der var engang en, der hedder [navn på børnesagkyndig], hun sagde noget helt andet, end det vi havde sagt. Hun sagde, vi ville med ned til mor at bo. [Bisidder] kan lytte ordentlig, han vil gerne hjælpe, og kan sige det der passer" (David 12 år).

Børnene har således en klar tryghed i, at bisidder deltager. Og trods deres unge alder er de meget klare på, hvad rollen som bisidder går ud på.

6.5.3 Relationsperspektivet

Det er drengenes far, som har henvendt sig til Børns Vilkår, og bisidder nævner derfor også en opmærksomhed på, hvis behov bisidningen skulle dække. I forlængelse heraf fortæller bisidder, at faren sad med ved bisidders møde med børnene, hvilket bisidder betegner som "usædvanligt".

"Jeg valgte at tillade det, fordi børnene pga. deres alder skulle se, at far accepterede mig, og at vi samarbejder." (bisidder).

Faren nævner omvendt situationen med en forundring over, at bisidder ikke havde behov for at tale med børnene alene og enkeltvis. Bisidders møde med børnene kunne på den baggrund have foregået mere "efter bogen", hvis bisidder og far havde afklaret forventningen til det første møde forud.

Far er dog derudover tilfreds med bisidningen og har en meget klar holdning til, at børnene har brug for en neutral person, fordi han selv er en del af en konfliktfyldt sag. Men i evaluators interview kommer bisidningen til også at fremstå som en støtte for faren.

"Jeg synes, jeg har fundet en ven i [bisidder] - en der lytter" (far).

Bisidder er som nævnt opmærksom på dette fra sagens start og gør sig samtidig overvejelser omkring drengenes unge alder og udbyttet på baggrund heraf. Bisidder har ingen tidligere erfaringer med så små børn, men fortæller, at de tre store deltog meget reflekterende i mødet med sagsbehandler. Bisidder er dog i tvivl om, hvilken betydning bisidningen har haft for drengene, hvilket også hænger sammen med, at bisidder oplever, at sagsbehandler er god til at tale med drengene og gør det respektfuldt.

Faren har derimod en oplevelse af, at sagsbehandler ikke lytter til børnene, men fortolker. Som eksempel nævner han, at David har fortalt sagsbehandler, at hans mor er syg og har en depression. Faren genfortæller:

"[Sagsbehandler] siger: Nå men det går over. Det skal nok blive godt igen. Jeg tænker, at hun ikke lytter til børnene. Hun tager deres mening ind og omformulerer dem - fortolker. Jeg synes jo bare, hun skal lytte. Hun virker lidt distanceret og forudindtaget, men det kan godt være, at det bare er mig. Det har jo været en lang sag" (far).

6.5.4 Myndighedsperspektivet

Sagsbehandleren er klart skeptisk over for bisidning i denne sag. Hun tror ikke, det har betydet noget for børnene og tilføjer med en slet skjult undertone af kritik:

"... men det må faren jo mene" (sagsbehandler).

Sagsbehandler har ikke i andre sager haft bisiddere med på møderne, men formoder, at bisidning nok er mere relevant for ældre børn og unge.

6.5.5 Refleksion

Da der ikke foreligger en afgørelse, kan det ikke vurderes, om drengenes forventning, om at bisidder har været deres garanti for, at deres udsagn er behandlet loyalt, opfyldes.

Der er dog ingen tvivl om, at drengene trods deres unge alder har et meget klart billede af, hvilken rolle bisidder har og også en oplevelse af, at det er nødvendigt. Evaluator vurderer derfor, at drengene har opnået tryghed ved, at bisidder deltog i mødet. Samtidig vurderer evaluator, at drengene har en lige så klar forventning om, at hvis de oplever, at deres udsagn er blevet fordrejet, vil bisidder kunne gøre indsigelse på deres vegne.

Evaluator vurderer således, at bisidningen har betydning i denne sag, selvom både bisidder selv og sagsbehandler i særdeleshed betvivler betydningen af bisidning pga. drengenes unge alder.

6.6 Louise

Følgende giver indsigt i casen om Louise på 17 år.

Der er uenighed mellem Louise, bisidder og sagsbehandler om, hvad der er kernen i den aktuelle sag. Ifølge bisidder og Louise selv handler sagen om, at hun ikke var tilfreds med sit første opholdssted og gerne ville flytte til byen. Ifølge sagsbehandler handler sagen om, at Louise er blevet misbrugt af sin far og bror, hvilket er den direkte årsag til anbringelsen. Det er blandt andet denne uenighed, der er årsag til, at Louise ønskede en bisidder.

Bisidder og sagsbehandler har aldrig mødtes, idet bisidder ikke har deltaget i nogen møder, men alene har talt med sagsbehandler og dennes nærmeste leder i telefonen. Sagsbehandler mener ikke at have kendskab til, at der overhovedet har været en bisidder inde over sagen og har således ingen mening om betydningen af bisidderens involvering i sagen.

Både bisidder og Louise selv vurderer omvendt, at bisidningen har haft stor positiv betydning for Louise – både som følge af bisidders direkte involvering i sagen, men også i og med, at Louise i kontakten med bisidder har følt sig hørt og anerkendt i sit ønske om selv at få indflydelse på sin livssituation og dermed har oplevet, at hun ikke stod alene.

6.6.1 Introduktion til sagen

Louise er i dag anbragt på et opholdssted, men har tidligere boet hos sin mor, som har en hjerneskade. Louise har gået på to efterskoler pga. konflikter med sin mor, men de kunne til sidst ikke rumme hende. Herefter er hun flyttet tilbage til sin mor, men vil gerne væk, da det ikke fungerer, og hun har det dårligt. Hun stikker af flere gange og overnatter på gaden. Hun er, da hun var yngre, blevet seksuelt misbrugt af sin far og sin tre år ældre bror, som er udviklingshæmmet.

Louise har det ikke godt med at skulle sidde og kigge nogen i øjnene og tale i lang tid ad gangen. Vi finder derfor et sted, hvor vi kan sidde udendørs og nyde udsigten i stedet for at sidde over for hinanden. I løbet af interviewet åbner Louise op og fortæller, hvad hun har været igennem. Efter interviewet spørger hun interesseret, hvordan det egentlig er at være interviewer og sidde og høre hendes historie. Hun er holdt op med at fortælle den til sine venner, da hun synes, de reagerer underligt.

Louise siger, at hun elsker sin mor, men hun har også en klar holdning til, at der er nogle ting, hun kan bruge sin mor til, og andre ting hun ikke kan bruge sin mor til. Farens og broderens misbrug beskriver Louise selv som et grundlæggende svigt. Resten af familien, føler hun, har svigtet hende og trukket sig.

Ifølge bisidder har Louise lidt kontakt med sin mor, men der er en samlever, som Louise ikke kan respektere – han er voldsom over for moderen, og Louise har ifølge bisidder svært ved at acceptere, at moderen *“har så lidt selvrespekt, at hun lader en mand styre det hele”*. Bisidder mener ikke, at Louise har respekt for sin mor overhovedet.

Efter at have talt med sagsbehandler kommer Louise til at bo hos morens veninde i en periode, men det er en midlertidig løsning og fungerer ikke i længden. Louises ønske er at flytte til en større by, hvor hun har nogle venner, og hvor *“der er flere muligheder”*.

Louise har mange møder med sagsbehandler, hvor hun ifølge hende selv er ked af det og græder meget. På et tidspunkt fortæller hun, at hun har selvmordstanker, hvorefter hun taler med en læge. Louise fortæller lægen, at hun tidligere er blevet misbrugt, for at han

bedre kan forstå hendes situation. Ifølge Louise misforstår lægen hende og tror, at hun stadig bliver misbrugt.

Da det er kommet frem, at Louise er blevet misbrugt, beslutter sagsbehandler og dennes leder, som også deltager i mødet, at Louise skal anbringes. Der bliver lavet en frivillig anbringelse med moderens samtykke. Bisidder beskriver det som *"Hu-hej at hun skulle væk"*. Louise fortæller selv om den dag, teamleder og sagsbehandler kom hjem til hende for at køre hende til opholdsstedet: *"Jeg ved ikke engang, hvad tid de kom, jeg var i hvert fald ikke stået op..."*.

Louise er egentlig glad for anbringelsen, men er dybt frustreret over at være anbragt på en institution for meget utilpassede unge. Hun ønsker ikke at være sammen med unge, der har det dårligt, for *"hvordan skal hun så selv komme videre?"*. Samtidig har hun en dårlig oplevelse med pædagogerne. Louise fastholder derfor, at hun gerne vil flytte til byen, så hun kan komme videre med sit liv.

6.6.2 Børneperspektiv

Ifølge bisidder føler Louise selv, at hun har bearbejdet misbruget, som ligger år tilbage. Louise fortæller i interviewet, at hun er indforstået med, at hun skal have noget behandling, men sagen handler for hende om, at hun vil have indflydelse på sit eget liv og mere konkret vil flytte til byen, hvor hun kan se en fremtid for sig. Hun oplever imidlertid, at uanset hvad hun taler med sagsbehandler om, bliver det drejet hen på voldtægten og misbruget. Louise føler sig derfor ikke hørt. En veninde opfordrer hende til at ringe til BørneTelefonen. Louise er skeptisk, men ringer og får således kontakt til bisidder.

I sin egen fortælling om sagen fremhæver Louise gentagne gange, hvor lidt sagsbehandler *"har fattet"*. Hun bebrejder sagsbehandler, at *"hun tror hun ved noget om mig ud fra så lidt"* og oplever ikke, at sagsbehandler anerkender, at hun faktisk godt kan tænke og gerne selv vil bestemme over sit eget liv, herunder hvor hun skal bo. Louise fastholder, at hun bare gerne vil have mulighed for at komme videre, men oplever, at sagsbehandler bliver ved med at fokusere på misbruget.

I forhold til opholdsstedet påpeger Louise, at hun jo stadig vokser og derfor spejler sig i folk omkring sig, så det er vigtigt for hende at have nogle velfungerende personer at spejle sig i og at komme videre med sit liv. Louise fremhæver om sit nuværende opholdssted, at det er socialpædagogisk, og at de taler med de unge:

"Jeg ved ikke helt, hvad det betyder, men social er en god ting, og det betyder i hvert fald, at de taler med de unge og involverer dem". (Louise 17 år).

Louise fremhæver flere gange under interviewet, at hun ikke er dum. Hun får gode karakterer i skolen og har været *"udsat for ting, som de fleste voksne forhåbentlig aldrig vil opleve"*. Hun har overnattet på gaden fire gange og har *"lært at klare sig selv"*. Hun kan argumentere for sin sag, og det er meget vigtigt for hende at blive hørt og respekteret af de voksne, hun møder. Hvis de ikke respekterer og anerkender hende, kan hun heller ikke have respekt for dem.

Ifølge Louise respekterer og anerkender bisidder hende og ser tingene fra hendes perspektiv, mens sagsbehandleren dømmes hende, undervurderer hende og fx ikke taler om fremtiden, selvom hun har lovet det. Louise oplever, at bisidder sætter gang i tingene ved at ringe til sagsbehandleren. Grundlæggende føler Louise, at hun med bisidder har en på sin side, som kender systemet, og som holder med hende, så hun ikke skal kæmpe alene mod kommunen:

"Hun respekterede mig og hun undervurderede mig ikke. Hun kunne forklare mig om systemet, og hun var på min side. Det er jeg pænt taknemmelig for. Jeg ved sgu' ikke, hvad jeg ellers ville have gjort." (Louise 17 år).

Louise vil godt kunne tage kontakt til bisidder igen, hvis der opstår noget, men fortæller samtidig, at hun gennem kontakten med pædagogerne på opholdsstedet lige så langsomt er begyndt at få lidt tiltro til systemet igen oven på den mistillid, som oplevelserne med sagsbehandleren og lederen har skabt.

6.6.3 Relationsperspektiv

Sagsbehandlers relationer i sagen

Sagsbehandler fortæller indledningsvis, at Louise har det svært ift. fritid og venskaber, det er faktisk hele vejen rundt, der er nogle problematikker. Fordi hun har det rigtig svært rent følelsesmæssigt, får hun en kontaktperson for at støtte hende. Sagsbehandler og Louise har mange møder. Under et af disse møder kommer det frem, at Louise er blevet seksuelt misbrugt, og ifølge sagsbehandler er misbruget "den kerneproblematik, som gør, at vi vælger at anbringe hende". Sagsbehandler fortæller, at anbringelsen også sker, fordi Louise selv ønsker det, hvilket viser sig ved, at hun stikker af fra moren flere gange og sover på gaden, samt det at hun ikke rigtig har noget familært netværk.

Sagsbehandler oplever, at Louise er "en klog pige", som i høj grad har viden om sin sag, og som har været meget aktiv. Hun fortæller, at de har haft rigtig mange samtaler, og at Louise også selv har haft indflydelse, idet hun fx selv har valgt sit opholdssted.

Ifølge sagsbehandler har der slet ikke været nogen bisidder involveret – kun kontaktperson har været med til møder – og sagsbehandler kan således ikke forholde sig til bisidder eller bisidningens betydning for sagens forløb.

Bisidders relationer i sagen

Bisidder beskriver Louise som meget intelligent og ekstraordinært moden af sin alder. Hun reflekterer og filosoferer meget over livet, også som følge af at hun er sprunget ud som lesbisk. Bisidder oplever, at Louise har et stort behov for at blive respekteret og anerkendt, og at hun reagerer med det samme, hvis nogen taler ned til hende.

Bisidder får kontakt til Louise, efter hun er blevet anbragt på et opholdssted væk fra den by, hvor "hele hendes liv lå". Ifølge bisidder kan Louise ikke reagere på alt det, der skete, og det presser hende meget. Bisidder er enig med Louise i, at den institution, hun er blevet anbragt på, slet ikke er noget match for hende, og hun støtter Louise i, at hun har ret til at sige, at det ikke er det rette sted, og at de skal lytte til hende.

Bisidders kontakt til Louise har primært været formøder i form af gåture ved opholdsstedet, da Louise ifølge bisidder har svært ved at sidde stille og se nogen i øjnene i længere tid. Bisidder beskriver sin rolle som at klæde Louise på til møder med sagsbehandler og guide hende ift., hvordan hun kunne give udtryk for sine ønsker og rettigheder på en konstruktiv måde. Bisidders oplevelse er, at Louise har accepteret hende som den, hun kunne tale med, og at hun har givet Louise noget ro i en periode, hvor hun har følt, at der ikke var andre, idet hun tog kraftigt afstand fra pædagogerne på opholdsstedet.

Bisidder beskriver Louises møder med sagsbehandler som, at "alle hendes tanker og filosofien blev drejet over på det med misbrug, men det var ikke det, der var relevant for hende. Selvfølgelig bliver man præget af misbrug, men man må jo starte der, hvor hun er." Konkret fortæller Louise bisidder om et møde med sagsbehandler og dennes leder,

hvor de har talt ned til hende og reageret på hendes ønske om at komme til byen med, at "det kunne hun glemme alt om". Louise føler sig dårligt behandlet og vil slet ikke tale med sagsbehandler mere.

Da sagsbehandler er gået på ferie, tager bisidder i stedet telefonisk kontakt til dennes leder og fortæller, at Louise har haft en dårlig oplevelse. Bisidder forklarer dette med, at en ferie jo kan vare længe, og hun gerne vil kunne sige til Louise, at hun gør noget. Eftersom lederen også var med til mødet, "så var det ok". Lederen er forstående over for bisidders henvendelse og medgiver, at mødet ikke er foregået optimalt. Lederen ringer efterfølgende til Louise og fortæller, at samtalen var kørt af sporet. Bisidder beskriver lederen som "rigtig flink".

Louise er dog stadig ikke tilfreds, da hun jo ikke har fået sin vilje om at flytte. Herefter har bisidder nogle flere samtaler med Louise, men i første omgang sker der ikke mere, og bisidder hører ikke fra Louise før efter et halvt års tid. I mellemtiden er sagsbehandler og leder uden varsel mødt op ude på Louises opholdssted uden at informere hende på forhånd og uden at invitere eller informere bisidder herom. I denne samtale indvilliger de i at flytte Louise til et nyt opholdssted tættere på byen, som hun selv har fundet frem til.

I forhold til sagsbehandler oplever bisidder, at "sagsbehandleren ikke var helt vild med, at jeg var der", og at sagsbehandler har taget det ilde op, at bisidder henvender sig og gør opmærksom på, at udfaldet af mødet ikke er, som det skulle være. Bisidder beskriver sagsbehandler som "kort for hovedet" i en efterfølgende telefonsamtale, mens sagsbehandler som nævnt hævder ikke at kende noget til bisidder overhovedet. Bisidder hæfter sig også ved ikke at være blevet inviteret med til samtalen, hvor det bliver besluttet, at Louise skal flyttes: "De vidste jo, at jeg var der, og at vi samarbejder med Børns Vilkår i kommunen." Bisidder kan dog ikke sige, om det har haft betydning for relationen mellem sagsbehandler og Louise.

6.6.4 Myndighedsperspektivet

Sagsbehandler giver udtryk for, at Louise gennem hele forløbet har været meget aktiv og haft stor forståelse for sin sag. Sagsbehandler mener samtidig ikke at have kendskab til nogen bisidder i den konkrete sag og forholder sig gennemgående afvisende i interviewet med evaluatør.

Bisidder har som nævnt ikke deltaget i nogen møder og har i første omgang ikke haft nogen direkte kontakt med sagsbehandler, men har alene talt med dennes leder over telefonen. Bisidder har efterfølgende talt med sagsbehandler over telefonen og har her oplevet sagsbehandler som "kort for hovedet" og med behov for at markere, hvem der bestemmer.

På den ene side fortæller bisidder altså, at hun har oplevet sagsbehandler som afvisende i forhold til hendes involvering i sagen – hun er ikke blevet inviteret med til mødet, hvor Louises anbringelse blev endeligt afklaret, selvom hun har oplyst, at hun var bisidder i sagen, og hun har efterfølgende haft en oplevelse af, at sagsbehandler reagerer demonstrativt afvisende, da hun senere kontakter hende og beder hende ringe til Louise omkring problemer på det nuværende opholdssted. På den anden side afviser sagsbehandler kategorisk, at der overhovedet har været involveret en bisidder i sagen, mens hun har haft den.

6.6.5 Refleksion

Ift. myndighedsperspektivet er det ikke muligt at afgøre, i hvilken grad og på hvilken måde bisidders samtale med teamleder og dennes reaktion og efterfølgende handling er blevet overleveret til sagsbehandler. Dermed er det også vanskeligt at sige, hvorvidt sagsbehandler er bekendt med bisidders kritik af deres håndtering af mødet med Louise og med teamlederens erkendelse af, at deres måde at håndtere mødet på var problematisk.

Ud fra sagsbehandlers reaktion kan der ikke umiddelbart siges at være sket nogen form for læring hos sagsbehandler som følge af bisidders involvering. Omvendt er der sket en meget direkte læring hos lederen, som reagerer ved at beklage over for både bisidder og Louise selv.

Meget tyder på, at bisidders involvering i sagen har haft afgørende betydning for, at Louise fik sit ønske om at flytte til et nyt opholdssted opfyldt. Det er dog ikke muligt at afgøre, hvorvidt dette ville være sket under alle omstændigheder.

Der er imidlertid ingen tvivl om, at bisidningen har været til stor gavn for Louise, som både har fået større forståelse for "systemet" og samtidig har haft en at tale med om sagen på et tidspunkt, hvor hun har følt sig meget frustreret og alene.

6.7 Mikkel

Følgende giver indsigt i casen om Mikkel på 18 år.

Mikkel er blevet smidt ud hjemmefra og bor nu hos sin morfar og dennes kone, Mikkel's "pappemor". Både Mikkel, morfar og pappemor ønsker, at Mikkel formelt anbringes hos dem som netværksplejefamilie, hvilket også sker. Inden da udvikler et møde hos sagsbehandler sig imidlertid til et grimt skænderi mellem Mikkel's mor, mormor og moster på den ene side og pappemor på den anden. Mødet ender med, at bisidder afbryder mødet.

Både Mikkel, pappemor og bisidder vurderer, at bisidders tilstedeværelse har haft en positiv betydning for Mikkel's oplevelse af det konfliktfyldte møde. Både pappemor og bisidder gør sig dog også overvejelser om, hvorvidt bisidders tilstedeværelse har virket som en "rød klud" på Mikkel's mor og dermed bidraget til at optrappe konflikten.

6.7.1 Introduktion til sagen

Mikkel er 17 år, da han for anden gang bliver smidt ud hjemmefra pga. konflikter med forældrene. Han har tidligere boet hos sin biologiske mormor i fire år, men flyttede hjem igen som 15-årig. Mikkel har et møde med sagsbehandler og mor, mens han stadig bor hjemme, hvor der bliver lagt en plan for ham, indtil han bliver 18. Planen handler med Mikkel's egne ord om, hvad han skal forbedre. Samtidig får han en kontaktperson.

Det fremgår af de forskellige interview, at Mikkel er diagnosticeret med ADHD, og at han tidligere har lavet noget "rod" og blandt andet også været i retten. Mikkel fortæller selv, at han ikke kan enes med mor. Mor mener ifølge Mikkel, at han er en rod, der skaber splid. Det fremgår også, at Mikkel har fået bank af sine forældre. Mikkel siger, at nu er han blevet så gammel, at han kan sige fra. Det har måske gjort hende bange.

Da han igen bliver smidt ud, flytter han midlertidigt hjem til sin morfar og pappemor. Mikkel er glad for at bo der, og pappemor og morfar vil gerne have ham boende. De ønsker derfor en netværksanbringelse, så Mikkel kan blive boende, til han er klar til at flytte ud, og hvor de samtidig får noget økonomisk aflastning.

Forud for mødet med sagsbehandler, hvor netværksanbringelsen skal drøftes, kontakter pappemor Børns Vilkår for at få en bisidder til Mikkel. Bisidder mødes med Mikkel og pappemor på Mikkel's skole, men når ikke at være i kontakt med sagsbehandler.

Til mødet dukker Mikkel's mor op med Mikkel's biologiske mormor og moster ved sin side – til stor overraskelse for både sagsbehandler, pappemor og ikke mindst Mikkel. Sagsbehandler indleder mødet med at sige, at han har talt med Mikkel's mor om, at hun vil blive økonomisk belastet, uanset om det bliver en anbringelse uden for byen eller hos pappemor, men han har lavet et forslag, så det økonomisk vil være mere fordelagtigt for hende, hvis Mikkel bliver anbragt hos mormor. Der er således lagt op til en ren "eks-peditionssag", hvor moren blot kan skrive under. I stedet udvikler mødet sig til et grimt skænderi, hvor beskyldningerne flyver gennem luften.

Efter noget tid beder bisidder sagsbehandler om at stoppe mødet, hvorefter Mikkel og bisidder taler med sagsbehandleren alene. Da moren forlader lokalet, spørger Mikkel til lillebrorens konfirmation, hvortil moren svarer, at hans invitation er trukket tilbage, og at Mikkel ikke længere er en del af familien.

Sagen ender med, at Mikkels ønske opfyldes, og netværksanbringelsen træder i kraft. Mikkel har i dag ingen kontakt med sin mor eller sine tre søskende, som stadig bor hjemme. Han snakker dog lidt med sin far af og til.

6.7.2 Børneperspektiv

Mikkel synes, at det har været fint at snakke med sagsbehandler forud for det konfliktfyldte møde, fx om handlingsplan, og han oplever også, at sagsbehandler har lyttet til ham. Under mødet oplever Mikkel imidlertid sagsbehandler som meget passiv og konflikt-sky, idet han ikke siger noget eller stopper mødet, men bare sidder på sidelinjen og kigger. Mikkel oplever, at han selv må skabe ro ved at banke i bordet.

Mikkel kendte ikke til bisidderordningen, før papmormor fortalte ham om den. Han synes, det har været godt at have en ekspert med, som har forstand på området, og som har kunnet fortælle ham om hans rettigheder. Mikkel var især glad for, at bisidderen var til mødet, fordi hun satte de andre på timeout:

"Bisidder spurgte mig om, jeg havde sagt, hvad jeg ville til min mor. Det havde jeg. Og så blev mor smidt ud." (Mikkel 18 år).

Mikkel fortæller, at han og bisidder snakkede meget sammen under mødet, og at han kunne spørge om tvivlsspørgsmål, fx om de andre havde lov til at gøre, hvad de gjorde. Han oplever også, at bisidder kan sætte sig igennem over for sagsbehandler, så Mikkel bliver hørt. Mikkel tror ikke, at mødet ville være gået overhovedet, hvis bisidder ikke havde været der som "stopklods".

Mikkel mener ikke, at mor, moster og mormor reagerede særligt på, at der var en bisidder med, da de var mere opmærksomme på hinanden og på at svine papmormor til.

Mikkel oplever, at han har forstået tingene, efter at bisidder har forklaret tingene, og at han har fået svar på sine spørgsmål. Han vil bruge bisidder igen, hvis der en dag skal være møde med forældrene.

Det vigtigste ved en bisidder er ifølge Mikkel, at vedkommende er der for at hjælpe. Fx ved at rådgive, hjælpe med at formulere og forklare, hvis der er noget man ikke forstår. Og at vedkommende ikke er der for at hjælpe de andre.

6.7.3 Relationsperspektiv

I det følgende kortlægges de forskellige aktører og deres relationer i sagen.

Papmormors relationer i sagen

Det er papmormor, der har henvendt sig til Børns Vilkår for at få en bisidder til Mikkel. Hun forklarer dette med et ønske om at vide, hvor de stod på sigt med henblik på det økonomiske og for at sikre, at Mikkel fik den rigtige vejledning. Papmormor fortæller, at hun generelt trækker på eksperthjælp og også tidligere har benyttet bisidder i sin egen sag om førtidspension, også fordi hun har svært ved at huske. Hun beskriver bisidder som sød, nede på jorden og meget behagelig.

Papmormor mener, at sagsbehandler har oplyst Mikkels mor om mødet og bebrejder sagsbehandler, at de ikke har fået at vide, at moren ville dukke op, så de kunne være forberedt på situationen.

Mikkel har ikke altid haft kontakt med papmormor, fordi hans biologiske mormor i sin tid forbød morfar at se sine børn og børnebørn, da han giftede sig på ny. Kontakten mellem Mikkels morfar og Mikkels mor og moster og resten af familien blev først genoprettet for fire år siden. Mikkel og hans papmormor og morfar fortæller, at det har været nogle gode år, hvor de har været en familie.

Papmormor beskriver skænderiet på mødet som *"en nedsabling"* og fortæller, at hun efter mødet var meget påvirket og uforstående over for, hvad der skete, da hun blot ville hjælpe. Dette bekræftes af en bevæget morfar. Papmormor mener, at familien måske er blevet lidt rystede over, at der var bisidder med, og at de har opfattet det som utidig indblanding, at der var en med, som skulle *"tromle dem"*. Bisidders tilstedeværelse kan dermed have medvirket til at tilspidse situationen. Mikkels moster har ifølge papmormor sagt, at *"det er ikke noget, vi gør i familien!"*. Men at medbringe en bisidder var ifølge papmormor ikke rettet mod dem, da de jo ikke vidste, at de ville dukke op.

Papmormor har ikke talt med Mikkels mor siden mødet, men mener dog principielt, at det er vigtigt at holde kontakten ved lige og sørge for, at man har et tåleligt forhold til hinanden. Det kan Mikkel ifølge papmormor ikke se lige nu, men det kan han måske senere. Papmormor og morfar har derfor *"tvunget"* Mikkel til at holde jul med forældrene, efter han blev smidt ud kort før mødet hos sagsbehandler. Ifølge papmormor skal Mikkels forældre lære ikke at grave i fortiden, men kigge fremad og fokusere på det, Mikkel har lært, og ikke de dumme ting han tidligere har gjort.

Mikkel har både over for papmormor og bisidder givet udtryk for, at han er bekymret for sin lillebror, og bisidder har støttet ham i at fortælle sagsbehandler om sin bekymring. I papmormors udlægning hedder det, at forældrene måske i afmagt har givet børnene en endefuld – *"men hvem har ikke gjort det?"* – og at de aldrig har set børnene med blå mærker eller lignende. De har derfor besluttet at lægge låg på det, da de ikke ønsker at få konflikten med forældrene til at blusse yderligere op.

Sagsbehandlers relationer i sagen

Sagsbehandler fortæller, at Mikkel er kendt i systemet pga. de tidligere uoverensstemmelser med forældrene og vurderer, at hans sag ikke er blandt de tungeste. Sagsbehandler oplever Mikkel som samarbejdsvillig – han tager initiativer til, hvad der skal ske, og han er samarbejdsvillig i forhold til forslag, som sagsbehandler kommer med. Sagsbehandler var umiddelbart overrasket over, at Mikkel ønskede en bisidder, *"fordi han klarer det selv meget fint"*.

Sagsbehandler fortæller imidlertid, at *"det har været dejligt"* at have en bisidder med. Sagsbehandler havde en forventning om, at bisidder hele tiden ville afbryde og markere sig, men det viste sig ikke at være tilfældet. Bisidder har derimod ifølge sagsbehandler en tilbagetrukket rolle på mødet: *"Hun sagde ikke så meget, hun lyttede og nikkede genkendende, og havde forståelse for Mikkels situation ... Mikkel fremlægger det han vil, og hun sikrer sig, at han bliver hørt."* Sagsbehandler mener, at Mikkel har følt sig anerkendt.

Sagsbehandler vurderer, at Mikkel særligt var glad for, at der var en bisidder, fordi han ikke var forberedt på, at hans familiemedlemmer pludselig dukkede op. Sagsbehandler beskriver sagen som *"en meget atypisk sag med bisidder, fordi der lige pludselig kom nogen andre"*. Mødet var ifølge sagsbehandler *"meget uorganiseret"*.

Bisidders relation til Mikkel

Bisidder møder første gang Mikkel sammen med papmormor kort før mødet med sagsbehandler. Ved dette møde gør bisidder meget ud af at komme til at tale med Mikkel og holde ham i samtalen, mens papmormor er meget ivrig for også at fortælle sin version.

Til mødet hos sagsbehandler noterer bisidder sig Mikkels fysiske reaktioner, som skænderiet udvikler sig:

"Mikkel var rød i hovedet og sad med knyttede næver." (bisidder).

Under mødet spørger Mikkel bisidder, om han er tvunget til at høre på skænderiet, og de to går ud på gangen og tager en timeout, hvor de aftaler at stoppe mødet. Skænderiet er fortsat i fuld gang, da de kommer tilbage, og Mikkel bliver så vred, at han slår i bordet. Bisidder siger, at mødet må stoppe, men mor når ifølge bisidder at få en sidste trumf:

"I det de skal til at gå, spørger Mikkel moren til lillebrors konfirmation. Hun vender sig om og siger, at Mikkel er ikke længere en del af familien. Det var jeg meget rystet over." (bisidder).

Mikkel og bisidder har efterfølgende en fornuftig snak med sagsbehandleren, hvor bisidder forsøger at sikre sig, at Mikkel får fortalt alt det, han har på hjerte:

"Han var rigtig ked af det, han græd. Bagefter da de var gået fra mødet, og vi sad sammen med sagsbehandler, spurgte jeg ham meget, om han nu fik sagt det, han ville sige – at han fx fik luftet bekymringen for sin lillebror, at vi fik luftet ud for de ting også." (bisidder).

Da de forlader bygningen, har mor, moster og mormor stillet sig op derude. Mikkel ser dem og råber noget til dem, og bisidder oplever her, at de reagerer truende, som om de ville sige "kom an, så kan du få nogle bank!".

Generelt oplever bisidder, at Mikkel lytter meget til hende og læner sig op ad hende og det faktum, at hun ikke er en del af konflikten. Hun fortæller også, at Mikkel er meget afsøgende i forhold til muligheder og rettigheder, hvad han må og ikke må, og hvad de andre må og ikke må. Det er bisidders oplevelse, at Mikkel trods alt får det ud af det, han ville, og at han er forholdsvis afklaret, da de forlader mødet.

Bisidders relation til sagsbehandler

Bisidder har ingen kontakt med sagsbehandler før eller efter mødet, men har grundlæggende en oplevelse af, at deltagelsen har været uproblematisk ift. sagsbehandler: "Der var ikke noget overhovedet, ift. at jeg var med, og han lavede ikke det der sædvanlige, som nogle sagsbehandlere gør, med lige at fortælle mine rettigheder som det første".

Bisidder oplever også, at sagsbehandler er velforberejdet til mødet og har gjort et rigtig godt stykke forarbejde ift. netværksanbringelsen. Ifølge bisidder kunne mødet dermed have været en ren ekspeditionssag, hvis moren blot havde indvilliget.

Bisidder er derfor så meget mere overrasket over, at sagsbehandler ikke griber ind og stopper mødet, da det kører af sporet. Bisidder beskriver sagsbehandlers passivitet som "ubehagelig", da mødet udvikler sig så voldsomt:

"Sagsbehandler siger ingenting, så på et tidspunkt må jeg sige, at det her gavner ikke nogen som helst, det har Mikkel ikke brug for. Det er første gang, hvor jeg virkelig har følt lyst til at rejse mig op i stolen og sige, at nu må I holde kæft!" (bisidder).

Da mor og de andre forlader mødet, oplever bisidder, at sagsbehandler igen træder i karakter som "flink og rar og lyttende" med forståelse for Mikkels situation og forsikringer

om at være der for ham. Det er således bisidders vurdering, at sagsbehandler er blevet "taget med bukserne nede" af Mikkels mor, mormor og moster og helt klart ikke har været forberedt på, at de dukker op.

Bisidders relation til Mikkels papmormor og mor

Bisidder oplever, at hun ved sit første møde med Mikkel skal bruge en del kræfter på ikke at lade papmormor overtage samtalen. Bisidder beskriver papmormor som en, der "taler meget og gerne vil fortælle en historie".

Det er bisidders opfattelse, at det for papmormor handler mere om økonomi, mens det for Mikkel primært handler om at få legitimeret sit nye hjem – selvom han selvfølgelig også er interesseret i at få nogle lomme penge. Bisidder gør sig også nogle overvejelser, om der for papmormor kan ligge en sejr i, at "nu skal du betale for, at han er hos mig."

Bisidder har ikke haft kontakt med Mikkels mor ud over mødet, men beskriver relationen mellem Mikkel og mor som "ikke specielt sund":

"Det er sådan noget med at råbe og skrike og skabe sig, de kørte meget på det med, at Mikkel har noget ADHD, hvor jeg så spurgte, "jamen har I ikke også det, sådan som I råber?" Han sagde selv, at hjemme hos os der taler vi ikke sammen, der råber vi. Så han ved godt, at det ikke er noget godt børneliv, sådan som han har haft det." (bisidder).

Bisidder er heller ikke i tvivl om, at Mikkel har fået mange bank. Efter mødet er Mikkel meget ophidset og taler om at melde moren til politiet for vold, men her taler bisidder med ham om, hvorvidt det er besværet værd, og at der ikke kommer noget godt ud af hævn.

Bisidder får efter mødet den indskydelse, om moren på forhånd har vidst, at Mikkel ville have en bisidder med, og om det kan have været grunden til, at hun troppede op med moster og mormor ved sin side. Bisidder oplever dog ikke, at det er hende, de stiller spørgsmålstejn ved på mødet, idet deres vrede udelukkende er rettet mod papmormor.

6.7.4 Myndighedsperspektiv

Sagsbehandler har – trods forbehold og negative forventninger til bisidders involvering – haft en positiv oplevelse af bisidder. Bisidder oplever, at sagsbehandler fra begyndelsen har været indstillet på at imødekomme Mikkels ønsker og har gjort sit forarbejde godt. Bisidder fremhæver også, at sagsbehandler, modsat mange andre, ikke har haft noget behov for at positionere sig, fx ved at gøre opmærksom på bisidders begrænsninger.

Det er således kun i forhold til håndteringen af skænderiet på mødet, at man kan tale om en form for spænding mellem de to roller, idet bisidder har følt sig nødsaget til at gribe ind. Dermed overskrider bisidder sin egen position og overtager sagsbehandlers rolle som mødeleder og autoritet. Bisidder har efterfølgende haft et stort behov for at tale denne oplevelse igennem med Børns Vilkår. Dette bemærkes dog ikke af sagsbehandler, som over for evaluator tværtimod beskriver bisidders rolle som tilbagetrukket, men dog samtidig fortæller, at mødet ikke står helt klart i erindringen.

6.7.5 Refleksion

Evaluator vurderer ikke, at bisidder har haft nogen betydning for sagens udfald, idet der ikke har været nogen konflikt mellem sagsbehandlers indstilling og Mikkels egne ønsker. Bisidder vurderes imidlertid at have haft stor betydning for Mikkkel, idet han har haft en støtte, som ikke selv var part i sagen. Evaluator er således ikke i tvivl om, at bisidders tilstedeværelse på mødet har været afgørende for Mikkels oplevelse, idet bisidder har formået at gribe ind og sige stop, hvor den forholdsvist nyuddannede sagsbehandler kom til kort over for de voldsomme temperamenter.

Bisidder har dermed både direkte og indirekte støttet Mikkkel i sine oplevelser af, hvad der er i orden, og hvad der ikke er i orden i forhold til de andres opførsel. Bisidder har derudover haft en vigtig funktion i forhold til at forklare Mikkkel om sine egne og de andres rettigheder og har også støttet Mikkkel i at sige de ting, han havde på hjerte, til sagsbehandler.

Det er uklart, hvorvidt bisidders tilstedeværelse kan have medvirket til at optrappe konflikten, idet det ikke er muligt at afgøre, hvorvidt Mikkels mor har fået besked om, at der ville være en bisidder, og om dette har påvirket hende til selv at medbringe mormor og moster.

6.8 Carina

Følgende giver indsigt i casen om Carina på 17 år.

Carina bliver efter sin fars død anbragt i netværkspleje hos sin mosters familie, da hun ikke ønsker at bo sammen med sin mor, som er psykisk syg. Anbringelsen bryder dog hurtigt sammen, og Carina bliver i stedet anbragt i egen bolig. Carina trives imidlertid ikke med at bo for sig selv. Allerhelst vil hun bo hos sin farbror og tante, som hun har et godt forhold til.

Carina har et dårligt forhold til sagsbehandleren. Hun oplever, at sagsbehandleren lytter mere til hendes mor end til Carinas egne ønsker. Hun kontakter derfor Børns Vilkår for at få en bisidder. Efter en længere proces ender sagen med, at Carina får lov til at flytte hjem til sin farbror og tante.

For Carina har bisidder betydet, at hun har fået mod til at fortælle sagsbehandleren, hvad hun ønsker og for første gang har følt sig hørt. Sagsbehandler vurderer, at bisidder har haft en "ren" bisidderrolle, idet hun har understøttet Carina i at få sagt de ting, hun gerne ville sige til møderne. Carinas mor føler imidlertid, at bisidder har opført sig "grimt" over for hende, bl.a. ved at afbryde hende og mener, at sagen har taget længere tid pga. bisidders involvering.

6.8.1 Introduktion til sagen

Carina er næsten færdig på efterskolen, da hendes far dør. Hun ønsker ikke at komme hjem og bo hos sin mor, som er psykisk syg og derfor også bliver erklæret uegnet til at have Carina boende. Der kommer en sagsbehandler på sagen, som besøger Carina på efterskolen. Forstanderen er med til de første møder, hvor han ifølge Carina får at vide af sagsbehandler, at han ikke må sige noget.

I samråd med Carinas mor bliver det arrangeret, at Carina skal bo hos sin moster og dennes familie. Carina vil helst bo hos sin farbror og tante, men det ønsker Carinas mor ikke. Over for evaluator forklarer mor blandt andet sin modstand med, at hun har hørt, at det kan være sværere at være "hård" fx i forhold til lektier, når man også er i rigtig familie med sit plejebarn.

Anbringelsen hos mosteren bryder imidlertid hurtigt sammen, fordi mosterens mand fortryder. Familien ringer derfor til sagsbehandler og fortæller, at de alligevel ikke kan have Carina boende.

Dermed skal der findes en anden løsning, og det skal gå stærkt, da sagsbehandler skal på ferie. Mor og Carina mødes med sagsbehandler allerede dagen efter, og i løbet af tre dage bliver det ordnet sådan, at Carina anbringes i egen bolig med forsørgelse, hvilket nærmere bestemt er et kollegieværelse. Carina er ude og se kollegieværelset sammen med sin støttekontaktperson fra det ungedancer, hun også er tilknyttet, og siger ja tak. Moren er skeptisk, idet hun foretrækker, at Carina skal bo hos hende, men samtykker.

Carinas oplevelse er, at der i denne del af forløbet mest af alt bliver taget hensyn til, at sagsbehandler skal på ferie. Mor roser sagsbehandler for at handle hurtigt, men kalder også ordningen for en "hovsa-løsning".

Carina trives ikke med at bo for sig selv, da hun føler, det er for stort et ansvar, og hun savner omsorg og nogen at være hos i hverdagen. Hun vil gerne bo hos sin farbror og tante, som også gerne vil have hende boende. Hun oplever dog ikke, at hun bliver hørt, og hun er samtidig utryk ved at sige noget til møderne med sagsbehandler, hvor moren

som regel fylder meget. Hun oplever, at sagsbehandler i højere grad varetager mors interesser. Carinas farbror oplever ligeledes, at sagsbehandler er der mere for Carinas mor end for Carina selv. Han mener dog ikke selv, at han kan gøre noget som bisidder, da han ikke kender lovgivningen.

Et familiemedlem opfordrer Carina til at kontakte Børns Vilkår, og herigennem får Carina en bisidder, som kontakter sagsbehandleren og beder om et møde. På mødet siger sagsbehandler, at hun er nødt til at have Carinas mor med i beslutningen, og der aftales endnu et møde, hvor mor også er med. Her beslutter sagsbehandler, at der skal laves en psykologudredning af Carina for at sikre, at anbringelsen denne gang bliver den rette.

Udredningen tager sin tid at få lavet. Da den langt om længe er klar, tilbyder psykologen en gennemgang for sagsbehandler og Carina, hvor bisidder også er med. Udredningen viser, at Carina vil være bedst tjent med at blive anbragt i netværkspleje hos sin farbror og tante – præcis som hun hele tiden har ønsket, og som der ifølge bisidder var rigeligt grundlag for at træffe beslutning om allerede ved sagens begyndelse efter farens død.

Derefter går der tid med at bringe papirerne i orden. Først et halvt år efter det første møde, hvor bisidder var med, går anbringelsen formelt i orden. I mellemtiden er Carina allerede uformelt flyttet ud til sin farbror og tante, hvor hun langt om længe har fået ro.

Under hele forløbet har Carina samvær med sin mor en gang om måneden samt kontakt via e-mail og chat en gang om ugen. Her screenes morens beskeder af kontaktpersonen fra ungecentret, før Carina læser dem, da moren ind imellem kan finde på at skrive "uhyrlige" ting.

6.8.2 Børneperspektiv

Carina bor hjemme hos sin farbror og tante. Her har hun uofficielt boet, siden sagsbehandler besluttede, at der skulle gennemføres en psykologudredning. En familievenlig hund logrer mellem benene på hende, da hun åbner døren. Der er en skøn udsigt ud over markerne. Carina er tydeligt glad for at være her, som hun hele tiden har ønsket, og ser glad og stolt ud, da evaluator roser hjemmet og udsigten.

Det er svært for Carina at finde noget positivt at sige om sagsbehandler – måske fordi hun stadig er så vred på hende, som hun siger. Carina fortæller, at sagsbehandler har været mere til besvær end til gavn. Og hun har ikke lyttet til Carina. Faktisk har hun ikke rigtig spurgt.

"[Sagsbehandler] har ikke hørt på mig på noget tidspunkt igennem forløbet ... desværre." (Carina 17 år).

På mødet, som handler om, at Carina ikke trives med at bo for sig selv, fremstiller sagsbehandler det ifølge Carina som om, hun er ubeslutsom og hele tiden skifter mening – selvom hun hele tiden har villet det samme, nemlig at bo hos farbror og tante. Carina beskriver selv, hvorfor hun kontaktede Børns Vilkår for at få en bisidder med til mødet:

"Jeg vidste jo meget klart, hvad jeg ville. Jeg skulle bare have nogen til at hjælpe mig med at få tingene til at falde på plads, for jeg anede jo ikke hvordan." (Carina 17 år).

Der er flere grunde til, at det har været svært for Carina at trænge igennem til sagsbehandler, før bisidder kom ind i billedet. For det første har sagsbehandler ikke gjort særlig meget ud af at tale direkte med Carina og har ikke fulgt op på, hvordan hun har haft det. For det andet har Carina ikke selv turdet sige særlig meget på møderne. Det er derfor mest sagsbehandler, der har talt – og moren, når hun har været med. Sagsbehandler har

samtidigt haft mange telefonsamtaler med Carinas mor og har derfor vidst, hvad moren ville og fremført hendes perspektiv, også når hun ikke selv har været med. Gennem samtalerne med bisidder er Carina blevet klar over, at sagsbehandler heller ikke har oplyst hende om de rettigheder og muligheder, som hun faktisk har haft:

"Hun har ikke fortalt os tingene, som de var. For hvis vi havde kæmpet mere imod med, at jeg ikke ville bo i lejligheden, så kunne jeg godt være sluppet for det. Men for hende var det den eneste løsning. Hun har lukket mange veje for mig og har støttet meget op om det, som min mor har sagt."(Carina 17 år).

Mødet med bisidder har været en meget positiv oplevelse for Carina. Sammen har de kigget på de børnefaglige undersøgelser, og bisidder har fortalt Carina, at det her stod klart og tydeligt, at hun skulle bo hos en familie, hun kendte. Bisidder har også betydet, at Carina har fået mere ro omkring møderne med sagsbehandler og mor – fx ved at vide, at det er ok at gå ud eller holde pause, hvis mor flipper ud. Og vigtigst af alt har bisidder hjulpet hende med at sige de ting, hun gerne ville sige, og få sagt dem på den rigtige måde, selvom hun bliver nervøs. Helt konkret har bisidder fx været god til at bringe emner op, så Carina selv kunne fortsætte, da hun især har svært ved at komme i gang.

Samtidig oplever Carina, at sagsbehandler lytter mere til hende, når bisidder er med, og at bisidder på møderne er meget aktiv og også siger sagsbehandler imod. Carina mener, at sagsbehandler også er blevet klogere i mødet med bisidder:

"Hun var god til at hjælpe med at fortælle både mig og sagsbehandler, hvad jeg egentlig måtte og hvad jeg havde ret til. Det sagde hun egentlig meget direkte. For mig var det positivt, endelig var der en der lyttede til mig og kæmpede for mig. Til at starte med var sagsbehandler overhovedet ikke positiv i forhold til, at jeg havde en bisidder med, men det har jeg jo ret til, så der havde hun ikke noget at skulle have sagt. Og jeg tror også, at på et tidspunkt fandt sagsbehandler ud af, at jeg havde ret til meget mere, end hun egentlig vidste."(Carina 17 år).

Ifølge Carina er den vigtigste forskel på sagsbehandler og bisidder, at hun ikke er i tvivl om, at bisidder er der for hende og gerne vil hjælpe. Og at hun ikke har skullet spekulere på, om bisidder har talt med hendes mor, som ifølge Carina "er god til at overbevise".

I køkkenet hos farbror og tante tænker Carina tilbage på det lange forløb, som kun lige har nået sin afslutning, og hun er ikke i tvivl:

"Jeg ville gerne have haft en bisidder med fra starten. Jeg troede, at sagsbehandler var der for mig, men det var hun jo ikke. Derfor synes jeg, man skal have muligheden præsenteret med det samme, man får en sag."(Carina 17 år).

6.8.3 Relationsperspektiv

I det følgende kortlægges de centrale aktører i sagen og deres relationer.

Mors relationer i sagen

Carinas mor er grundlæggende en smule uforstående over for, at Carina ikke ønsker at bo hos hende. Hun beskriver baggrunden for sagen således:

"Jeg ved ikke, hvad folk bilder jer ind ude på den efterskole, men hun [Carina] får den opfattelse, at det ikke er godt for hende at flytte hjem."(mor).

Mor beskriver gennemgående sit forhold til datteren som velfungerende og uden de store konflikter og fremhæver flere gange, at hun vil datteren det bedste:

"Min datter og mig har ingen konflikter, når vi er sammen, hun er sød, og hun er taknemmelig og er begyndt at sige tak for de ting, vi som forældre har gjort for hende."(mor).

Samværsordningen med datteren er ifølge mor "virkelig tilfredsstillende" og fungerer fortsat fint, hvor kontaktpersonen ringer op, og Carina og mor "chatter og pjatter".

Mors relationer til sagsbehandler

Mor fortæller, at hun med tiden har udviklet et meget tæt forhold til Carinas sagsbehandler. Hun oplever, at sagsbehandleren i lige så høj grad er der for hende som for Carina, og at de har et rigtig godt samarbejde:

"Det er jo egentlig Carinas sagsbehandler, men hun er der også for mig. Hun har været rigtig god til at støtte mig. Selvfølgelig er målet, at det skal blive godt for Carina. Men alt det, jeg ville have snakket med min mand om, det snakker jeg med sagsbehandler om. Jeg havde frygtet, at det ville blive en kamp, min datters sagsbehandler mod mig, men det har ikke været sådan. Det har været et fantastisk samarbejde."(mor).

Ifølge mor handler hendes samarbejde med sagsbehandleren om at finde den bedste løsning for Carina. Hun omtaler flere gange sig selv og sagsbehandleren som "vi". Mor fortæller således om status i sagen:

"Både rådgiveren og jeg er usikre på, hvad der er det bedste for Carina nu her, og der er vi enige om, at hvis det nu om et halvt år ikke går, så siger vi ikke "der kan du se" – så redder vi hende igen. Nu prøver vi det her, og jeg ønsker, det går hende bedst muligt, men ellers finder vi ud af en anden løsning. Men vi er nødt til at give os selv ro og tro på, at det går."(mor).

Mors relationer til bisidder

Da sagsbehandler fortæller mor, at Carina har valgt at tage en bisidder med til mødet, bliver hun chokeret og kontakter Børns Vilkår for at spørge, hvad det går ud på. Hun fortæller, at hun har det ok med, at Carina har valgt at kontakte en bisidder, men beskriver mødet med Carinas bisidder som "elendigt" og "en dårlig oplevelse":

"Hun var uforkammet over for mig. Hun afbrød mig, og jeg følte, at hun ville udstille mig som en rigtig grim mor ... Hun var virkelig grim [i sin opførsel, red.], det var hun. Jeg har ikke oplevet andre bisiddere, som har opført sig sådan. Som om det var en konflikt, det var det jo ikke."(mor).

Mor fortæller samtidig, at hun ikke vidste, hvor dårligt Carina havde det, og at hverken hun eller sagsbehandler på dette tidspunkt var klar over, at sammenbruddet i den første anbringelse var familiens og ikke Carinas beslutning.

Ifølge mor var alle kommet lettere gennem sagen, hvis Carina var gået direkte til hende eller sin kontaktperson og fortalt, at hun var ked af det. Så kunne de blot have ordnet sagen over telefonen, ligesom tidligere, frem for at holde møder. Bisidder har dermed været med til at forlænge processen, ifølge mor.

Mor mener derfor, at Børns Vilkår i højere grad bør opfordre børnene til selv at snakke med deres forældre, kontaktperson eller sagsbehandler, før de sætter en bisidder på sagen. Derudover ønsker mor sig, at bisidderen orienterer om sine rettigheder:

"Jeg synes, at den professionelle bisidder burde have gjort opmærksom på, hvad hun havde ret til ift. at det var et barn, hun sad med. Hun burde have opført sig me-

re professionelt med en orientering om hendes rettigheder som bisidder. Normalt må hun ikke deltage i diskussionen og komme med kommentarer, men når det er et barn under 18 år, så må hun lidt mere end med en voksen, og det burde hun have sagt fra starten.”(mor).

Sagsbehandlers relationer i sagen

Sagsbehandler oplever, at hun har en god relation til Carina. Hun har besøgt Carina på efterskolen, besøgt hendes mor på sygehuset, har ringet og mailet med Carina flere gange og har indtryk af, at Carina altid har kontaktet hende, når hun har haft behov for det.

Sagsbehandler oplever, at Carina har godt styr på sin sag og fx har bedt om kopi af undersøgelser, handleplaner mv., hvilket sagsbehandler beskriver som ”lidt usædvanligt i forhold til de andre unge”. Sagsbehandler har således indtryk af, at Carina er fuldt på højde med sin sag, og at der er et godt samarbejde. Sagsbehandler er derfor også overrasket over, at Carina vælger at få en bisidder med:

”Jeg tænkte, det var underligt, at bisidderen kontaktede mig, jeg var overrasket over det. Alle har jo lov til at have en bisidder med, så det er selvfølgelig helt fint. Jeg tror også, ungekonsulenten var overrasket...”(sagsbehandler).

Sagsbehandler fortæller, at Carinas mor har været med fra starten, selvom hun er psykisk syg og i perioder har haft vanskeligt ved det. Mor deltager meget aktivt, og hvis der er noget, hun er i tvivl om, ringer hun til sagsbehandler og beder om betænkningstid. Carinas mor vil ifølge sagsbehandleren sin datters bedste.

Sagsbehandler giver ikke udtryk for, at der er konflikter i forholdet mellem Carina og hendes mor og beskriver da også sagen som værende i den ”lette” ende – selvom det selvfølgelig har gjort det lidt sværere, at moren er psykisk syg.

Sagsbehandlers relationer til bisidder

Der har ikke været nogle vanskeligheder i samarbejdet med bisidder – bisidder har aftalt tider og spurgt, hvad der skulle ske, men sagsbehandler vil ikke kalde det et egentligt samarbejde, og der har heller ikke været noget faglig sparring. Sagsbehandler har da heller ikke tænkt nærmere over, at der var tale om en professionel bisidder:

”Hun har bare været der. Det har været en ”ren” bisidderrolle. Hun har prøvet at være stille til møderne, havde jeg nær sagt – har bare været den, der har sagt til Carina, ”fik du sagt nok”, eller ”du sagde til mig at xx, det skal du prøve at sige igen”. Så hun har understøttet Carina i at sige de ting, de havde talt om på forhånd.”(sagsbehandler).

Sagsbehandler fortæller dog, at Carinas mor blev lidt stødt over at blive afbrudt af bisidderen og efterfølgende ringede til sagsbehandler for at tale det igennem.

Ifølge sagsbehandler er det vigtigste ved en bisidder, at klienten føler sig tryk og støttet, og det er sagsbehandlers oplevelse, at bisidderen ”gjorde netop dette”.

I forhold til Carinas motivation for at vælge en professionel bisidder har sagsbehandler en overvejelse om, at det måske kan skyldes negative forventninger fra Carinas side:

”Måske har hun tænkt, at nu blev det sejt eller svært, nu hvor det [anbringelsen] skulle ændres igen.”(sagsbehandler).

Bisidders relationer i sagen

Bisidder har haft hyppig kontakt med Carina, både personligt og telefonisk. Hun har oplevet, at Carina har været meget ked af det pga. det langstrakte forløb, og fortæller, at Carinas frustration primært kommer til udtryk som en opgivende indstilling. Bisidder beskriver Carina som en pige, der ikke stiller krav, ikke kender sine rettigheder og i det hele taget ved meget lidt om, hvad der sker:

“Carina stiller ingen krav og ved ikke, hvad hun har krav på. Hendes udfordring er, at hun ikke ved, hvordan det skal være.” (bisidder).

Til møderne oplever bisidder, at Carina går i stå og ikke kan få sagt det, hun gerne vil. Bisidder har derfor forsøgt at lave konkrete aftaler med Carina om, hvordan de håndterer møderne, og at bisidder støtter hende i at sige tingene, når hun går i stå – fx ved at bisidder taler på hendes vegne, men herefter beder Carina om at bekræfte, for på den måde at holde fast i, at det er hendes egne ord og ikke bisidders fortolkning.

Det er dog samtidig bisidders oplevelse, at Carina oplever sagsbehandler som en rar person, idet hun aldrig taler dårligt om sagsbehandler over for bisidder.

I forhold til relationen mellem Carina og hendes mor fortæller bisidder, at hun i begyndelsen var “rystet” – ikke mindst over, at ingen har spurgt Carina, om samværsordningen med møde en gang om måneden og mailkorrespondance/chat hver 14. dag er ok for hende, eller om det bliver for meget.

Ifølge bisidder vælger Carina at fortsætte samværet med sin mor, fordi det er det letteste, men hun er samtidig klar over, at hun aldrig vil opnå en dialog med sin mor. Bisidder oplever, at Carina i høj grad mangler støtte i forhold til at håndtere relationen til sin mor, og at hun kun i nogen grad får denne støtte fra ungekonsulenten.

Bisidders relationer til sagsbehandler

Bisidder beskriver forløbet omkring Carina som noget, der egentlig kunne være klaret på meget kort tid, men som er endt med at blive meget langtrukket og besværligt. Bisidder mener, at der helt fra begyndelsen foreligger tilstrækkeligt grundlag for at anbringe Carina hos sin farbror og tante i overensstemmelse med Carinas eget ønske. Bisidder er derfor voldsomt frustreret over, at sagsbehandler ikke blot har taget denne beslutning, og at der i det hele taget har været meget ringe råd og vejledning til Carina i forløbet.

Særligt i starten, da bisidder kommer ind i sagen, er oplevelsen, at sagsbehandler lægger for stor vægt på, hvad Carinas mor mener, og ikke i tilstrækkelig grad taler med og lytter til Carina selv. På møder oplever bisidder fx, at sagsbehandler refererer tilbage til samtaler med Carina fra dengang, hun stadig var på efterskolen, og ikke har fulgt op på, hvordan hun har det efter anbringelsen. Sagsbehandler har derfor ifølge bisidder ingen viden om, hvor dårligt Carina faktisk har det.

Meget af sagsbehandlers korrespondance med Carina går gennem bisidder eller ungekonsulenten, hvor bisidder mener, at sagsbehandler i stedet burde tale direkte med Carina. Bisidder oplever samtidig sagsbehandler som meget lidt meddelsom, idet hun ikke svarer på mails, er svær at træffe pr. telefon og ikke vender tilbage.

Bisidder føler sig løbende udfordret i forhold til alene at repræsentere Carinas synspunkter og ikke blande sine egne faglige holdninger og meninger ind i forløbet. Størst er udfordringen på mødet, hvor Carinas mor deltager, og hvor bisidder oplever, at sagsbehandler ikke tager den nødvendige styring, men tværtimod lader moderen sige en masse ting, som er irrelevante i den aktuelle sammenhæng, og som tydeligt presser Carina. Her

vælger bisidder at afbryde moren, som protesterer, mens sagsbehandler blot trækker på skulderen.

Bisidder oplever, at det har været svært for sagsbehandler, at bisidder blander sig i sagen og fx fremfører, at der fra begyndelsen har været grundlag for netværksanbringelse, hvorfor beslutningen om at anbringe Carina på eget værelse har været forkert. Samtidig udfordrer bisidder sagsbehandlers vurdering af, hvor meget mor har at skulle sige:

"Jeg tror, at Carinas mor har fået lov til at sige og gøre rigtig mange ting. Det er en balancegang for [sagsbehandler], for hvis hun skal have moren med, må hun også stryge hende lidt med hårene. Her har det bare haft konsekvenser for forløbets længde, fordi hun siger fra starten, at mor skal give samtykke. Men det skal hun faktisk ikke, da Carina er over 15. Der har hun ændret holdning under forløbet. Psykologudtalelsen var rigtig god, men der var ikke noget i den, som Carina ikke kunne have fortalt [sagsbehandler], hvis hun havde spurgt." (bisidder).

Til det sidste møde, hvor resultaterne af psykologundersøgelsen bliver fremlagt, og der træffes beslutning om, at Carina skal bo hos sin farbror og tante, bemærkes det også, at Carina er meget sårbar og derfor muligvis har brug for mere støtte. Her vælger sagsbehandler ifølge bisidder at fortælle Carina, at hun blot kan gå til lægen og få psykologhjælp, når hun om lidt fylder 18 år. Idet bisidder påpeger muligheden for at hjælpe Carina allerede nu, frem for at vente, oplever hun, at sagsbehandler tænker "er vi ikke snart færdige". Sagsbehandler kommenterer dog aldrig direkte på bisidders indblanding.

6.8.4 Myndighedsperspektiv

Der er himmelvid forskel på sagsbehandlers beskrivelse af sin relation til Carina og Carinas egen oplevelse af denne relation. Den ifølge Carina meget dårlige relation mellem hende selv og sagsbehandler stemmer overens med, at sagsbehandlers beskrivelse af sagen er kendetegnet ved en manglende viden om, hvor dårligt Carina egentlig har det, fra den første anbringelse bryder sammen, og til hun flytter hjem til sin farbror og onkel.

Set fra sagsbehandlers perspektiv har bisidder udfyldt en "ren" bisidderrolle i sagen, hvor hun har understøttet Carina i at få fremført sit perspektiv. Da sagsbehandler ikke har viden om, hvor vanskeligt Carina hidtil har oplevet dette, oplever sagsbehandler ikke, at bisidders tilstedeværelse nødvendigvis har gjort en kæmpe forskel for Carina, da der jo set fra sagsbehandlers perspektiv ikke har været nogen konflikt.

Sagsbehandler giver ikke over for evaluator udtryk for en oplevelse af, at bisidder har overskredet sin rolle eller blandet sig unødigt, ej heller at der er sket nogen form for læring via bisidders involvering. Sagsbehandler vil heller ikke gå så langt som til at beskrive forholdet til bisidder som et egentligt samarbejde. Ifølge bisidder kan der dog siges at være sket en læring på den måde, at sagsbehandler i forløbet er blevet bevidst om, at mors samtykke ikke er nødvendigt for at træffe beslutning om, at Carina kan bo hos sin farbror og tante, idet Carina er over 15 år, og dermed har ændret holdning undervejs.

6.8.5 Refleksion

Det er bemærkelsesværdigt i denne case, at hverken sagsbehandler eller Carinas mor har oplevet en egentlig konflikt i sagen, mens forløbet set fra Carinas og bisidders perspektiv har været voldsomt frustrerende og konfliktfyldt – først og fremmest fordi beslutningen om netværksanbringelse hos Carinas farbror og tante er trukket i langdrag, bl.a. fordi sagsbehandler lader til at have lyttet mere til Carinas mor end til Carina selv.

Alle er enige om, at bisidder har været en god støtte for Carina – det gælder også mor, hvis kritik af bisidder delvist bunder i en misforståelse af bisidders rolle og rettigheder i forhold til at repræsentere et barn. Det er evaluators klare vurdering, at bisidders deltagelse i møderne med sagsbehandler har været helt afgørende for, at Carina har fået mod og støtte til at sige, hvad hun tænker og føler og dermed har fået sin stemme hørt.

Evaluator finder desuden, at casen om Carina understreger den måske væsentligste forskel på sagsbehandlers og bisidders rolle i forhold til barnet: Nemlig at sagsbehandler har et helhedsperspektiv på sagen, hvilket indebærer en risiko for, at barnets perspektiv "drukner" i de mange hensyn. Bisidder har derimod alene fokus på barnets ønsker og rettigheder og er dermed "lykkeligt fri" fra at lade sig distrahere af andre interesser.

